

EFEZSKÝM

3/2023

Průvodce studiem Bible

Obsah

1. Apoštol Pavel a Efezští
2. Boží plán záchrany v Kristu
3. Moc vyvýšeného Ježíše
4. Bůh nás probudil k životu
5. Kříž a církev
6. Tajemství evangelia
7. Jednota Kristova těla
8. Život proměněný Kristem
9. Žít moudře
10. Společně pod křížem
11. Kristus – Pán všech
12. Výzva k boji
13. Evangelium pokoje
14. Milost vám a pokoj

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Efezským

Průvodce studiem Bible

3. čtvrtletí 2023

Autor: John K. McVay

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

Foto: iStock

Grafická úprava a sazba

Vydala Církev adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání první, Praha 2023

ISBN 978-80-88026-47-1

ISSN 0409-3208

Úvod

Jak následovat Ježíše v těžkých časech

V listu Efezským píše apoštol Pavel o situaci, jakou prožívali křesťané v Efezu. Mnoho let po vzrušujících událostech z počátku křesťanské misie v Efezu nyní znovu hledali význam své křesťanské víry.

Pavel, jehož misijní působení kdysi čtvrtému největšímu městu římské říše působilo značné ekonomické potíže (viz Sk 19,24–27), je nyní odstaven a uvězněn. Píše z vězení a obává se, že věřící v Efezu mohou „ztratit odvahu“ a zapomenout na to, co znamená být Ježíšovými učedníky v sofistickované, městské a zcela pohanské kultuře Efezu. Přestože jeho posluchači již jsou křesťané, Pavlova slova je opět zvou ke Kristu. Snaží se je znovu získat pro křesťanství, znovu zapálit oheň jejich oddanosti Kristu a vzkřísit nadšení z toho, že jsou součástí velkého Božího díla ve světě – církve.

Protože základem křesťanské víry je Kristus, Pavel mu vyjadřuje obdiv a úctu. Mají-li ochabující křesťanští učedníci znovu získat pevnou půdu pod nohama, jedinou cestou je, že opět probudí svou první lásku k Ježíši a posílí svou důvěru v jeho milost a moc. Pavel tedy vyzdvihuje Kristovo oslavení v nebi, kdy je vyvýšen nad všechny síly a božstva, která se snaží zaujmout oddanost věřících v Efezu. Ježíš je cílem věčného Božího plánu, ve kterém věřící, tedy církev, hrají důležitou roli v Božím záměru sjednotit vše v Kristu.

Pavel se snaží dovést věřící v Efezu k živé oddanosti svému Pánu, ale nesnížuje požadavky křesťanského učednictví. Poměrně podrobně vysvětluje, jak vypadá křesťanské chování a společenství. Křesťané jsou povoláni k Duchem svatým inspirovanému, Krista oslavujícím a Bohem vedenému uctívání, které Pavel znovu a znovu vysvětluje. Oddanost Kristu ovlivňuje to, jak člověk jedná a mluví. Milovat Krista znamená respektovat a vážit si spoluvěřících. Znamená to odolat modelům podlého a sexuálně dekadentního chování, které bylo v jejich kultuře tak rozšířené. Znamená to, že ve vztazích v církvi i v rodině převezmeme příklad sebeobětování, který nám dal Kristus. Znamená to nabídnout obyvatelům Efezu jasné příklady nového vzoru lidské života.

Pavel věnuje velkou část svého dopisu vyjádření svého nadšení z toho, co znamená být člověkem a součástí Boží církve. Zvláště ho povzbuzuje myšlenka, že Bůh v církvi spojil odcizené židy a pohany v jedno. Tím, že prožívají jednotu tam, kde by se očekávalo nepřátelství, mají příležitost projevit Boží vůli pro církev a přicházející království.

Při sledování důležitosti toho, že jsme součástí Boží církve, Pavel rozvíjí čtyři metafory pro církev. Věřící tvoří Kristovo tělo, čímž demonstrují svou oddanost Kristu a svou vzájemnou jednotu. Jsou živým chrámem, vybudovaným Kristovou obětí na Golgotě, v němž je uctíván Bůh. Jsou Kristovou nevěstou, která vyhlíží velkolepý svatební obřad, až ji ženich přijde prohlásit za svou. V poslední metafoře, která vyjadřuje Pavlovo úsilí znovu je získat pro křesťanství, jsou Kristovou armádou, která v jeho jménu a síle usiluje o mír a bojuje proti silám temnoty, při očekávání Kristova návratu.

Dopis Efezským je tedy aktuální zejména v době, jako je ta naše, v níž půvab světa a plynoucí čas ohrožují otupělost křesťanské učednictví. Vyzdvihuje Krista a zdůrazňuje, abychom ho následovali jako angažovaní, aktivní členové jeho církve, žijící v naději na jeho návrat. V tomto čtvrtletí máme tu čest naslouchat s modlitbou listu Efezským a nově prožít nadšení z následování Ježíše v náročných dobách.

John K. McVay, Ph.D., je rektorem a profesorem teologie na University of Walla Walla v College Place ve státě Washington, USA, kde působí od roku 2006.

Apoštol Pavel a Efezští

Texty na tento týden

Sk 18,18–21; Sk 19,13–20,1; Sk 20,17–38; Ef 1,1,2; Ef 6,21–24; Ef 3,13; Ef 1,9,10

Základní verš

*„V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, kterou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti, když nám dal poznat tajemství svého zá-
měru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas,
přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu.“ (Ef 1,7–10)*

To, že prožijeme něco závažného, nás může přivést až k psacímu stolu a my o tom napíšeme. Abraham Lincoln například napsal a přednesl svůj slavný Gettysburský projev po hrozné, zničující bitvě během americké občanské války, která si v Gettysburgu v roce 1863 vyžádala kolem sedmi tisíc mrtvých. Lincoln v tomto projevu s odvoláním na otce zakladatele vyjádřil přesvědčení, že občanská válka byla konečnou zkouškou, zda národ vytvořený v roce 1776 vydrží, nebo „bude vyhlazen ze země“.

Také apoštol Pavel měl pro psaní dopisu Efezským silnou motivaci. Částečně ho k tomu vedlo jeho uvěznění, protože nemohl přijít a povzbudit Efezské osobně (Ef 3,13; Ef 6,20). Další motivací mu byla skutečnost, že Efezští neustále čelili pronásledování a různým pokušením, která je mohla připravit o jejich odvahu a trpělivost. Pavel jim připomíná, co se dělo, když se obrátili, přijali Krista za svého Spasitele a stali se součástí církve. Stali se tak Kristovým tělem (Ef 1,19–23; Ef 4,1–16), stavebním materiálem chrámu (Ef 2,19–22), Kristovou nevěstou (Ef 5,21–33) a dobře vyzbrojenou armádou (Ef 6,10–20). Hrají strategickou roli při naplňování velkého Božího plánu sjednotit vše v Kristu (Ef 1,9,10). Pavel píše svůj dopis, aby věřící v Efezu povzbudil a přivedl k prožívání toho, co znamená být Kristovým následovníkem.

Osnova lekce

Úvodní lekce celého studia nabízí obecné seznámení s listem do Efezu. Nejprve připomíná okolnosti, za nichž díky Pavlovi působení byl v tomto městě založen křesťanský sbor, a poté se zaměřuje na adresáty listu a hlavní témata, kterými je chtěl Pavel oslovit.

- Sk 19–20: Pavlovo misijní působení v Efezu (neděle + pondělí)
- Ef 1–6: Celkový přehled listu Efezským (úterý)
- Ef 1,1,2; 6,21–24: Situace efezských křesťanů (středa)
- Ef 1,7–10: List Efezským a důraz na Krista (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

PAVEL, EVANGELISTA V EFEZU

¹³Také někteří židovští zařikávači, kteří cestovali od města k městu, pokusili se užívat ke svému zaklínání jména Pána Ježíše. Nad těmi, kteří byli posedlí zlými duchy, říkali: „Zaklínáme vás Ježíšem, kterého káže Pavel.“ ¹⁴Tak to dělalo sedm synů Skévy, prý židovského velekněze. ¹⁵Ale zlý duch jim řekl: „Ježíše znám a o Pavlovi vím. Ale kdo jste vy?“ ¹⁶Tu člověk, v kterém byl ten zlý duch, se na ně vrhl, všechny je přemohl a tak je zřídil, že z toho domu utekli nazí a plní ran. ¹⁷To se rozhlásilo mezi všemi židy i pohany, kteří žili v Efezu; na všechny padla bázeň a jméno Pána Ježíše bylo ve velké úctě. ¹⁸Přicházeli i mnozí z těch, kteří uvěřili, a přede všemi vyznávali, že také oni dříve používali zaklínání. ¹⁹Nemálo pak těch, kteří se zabývali magií, přinesli své knihy a přede všemi je spálili. Jejich cena se odhadovala na padesát tisíc stříbrných. ²⁰A tak mocí Páně rostlo a rozmáhalo se jeho slovo. (Sk 19,13–20)

Osobní studium

Co se dělo během Pavlovy druhé misijní cesty při jeho příchodu do Efezu? (Sk 18,18–21)

Efez byl s přibližně 250 000 obyvateli jedním z největších měst Římské říše. Byl hlavním městem jedné z nejbohatších provincií, která pokrývala velkou část území známého dnes jako Malá Asie. V prvním století město prožívalo období růstu a prosperity. Efez byl také přístavním městem a ležel na křižovatce důležitých obchodních cest vedoucích po souši. Lidé ve městě uctívali mnoho božstev, z nichž nejdůležitější byla bohyně Artemis, považovaná za ochránkyni Efezu. Její uctívání bylo součástí občanských obřadů, sportovních her a výročních oslav. (Artemidu Římané nazývali Diana; viz Sk 19,24.35; BK.)

Pavel se později vrací do Efezu během své třetí misijní cesty (Sk 19,1–12) a zůstává

tam tři roky (Sk 20,31). Efezu tedy apoštol Pavel věnoval významnou část své služby s úmyslem vybudovat zde pevné základy křesťanství.

Jaká událost vedla k tomu, že se v Efezu rozšířila úcta k Pánu Ježíši? (Sk 19,13–20)

Lukáš zaznamenává zvláštní příběh sedmi potulných židovských „zařikávačů“. Spojování jmen Ježíše a Pavla v jejich zaklínadlech se ukázalo jako riskantní snaha. Když se o neočekávaných událostech rozšířila zpráva po celém městě, „na všechny padla bázeň a jméno Pána Ježíše bylo ve velké úctě“ (Sk 19,17). Tato událost měla hluboký dopad i na některé z těch, kteří již uvěřili. Rozhodli se veřejně spálit své drahé knihy o magii v hodnotě „padesát tisíc stříbrných“ (Sk 19,19). Spolu s velkou částí města se věřící naučili, že se uctívání Ježíše nesmí spojit s uctíváním něčeho a nikoho jiného.

Aplikace

Co znamenalo spálení knih, které měly v tehdejším světě obrovskou hodnotu? Co se z toho můžeme naučit o naprosté oddanosti Pánu?

NEPOKOJE V AMFITEÁTRU

²⁹Pobouření se rozšířilo na celé město. Lidé se hromadně hnali do divadla a vlekli s sebou Makedonce Gaia a Aristarcha, Pavlovy průvodce na cestách. ³⁰Pavel chtěl jít do shromáždění lidu, ale učedníci mu v tom zabránili. ³¹Také někteří vysocí úředníci provincie, kteří mu byli nakloněni, mu vzkázali, aby se tam neodvažoval. ³²Každý křičel něco jiného, neboť v shromáždění byl zmatek a většina nevěděla, proč se vůbec sešli. (Sk 19,29–32)

²⁸Dávejte pozor na sebe i na celé stádo, ve kterém si vás Duch svatý ustanovil za strážce, abyste byli pastýři Boží církve, kterou si Bůh získal krví vlastního Syna. ²⁹Vím, že po mém odchodu přijdou mezi vás draví vlci, kteří nebudou šetřit stádo. ³⁰I mezi vámi samými povstanou lidé, kteří povedou scestné řeči, aby strhli učedníky na svou stranu. ³¹Bud'te proto bdělí a pamatujte, že jsem se slzami v očích po tři roky ve dne v noci každému z vás neustále ukazoval cestu. ³²Nyní vás svěžuji Bohu a slovu jeho milosti, které má moc vás proměnit a dát vám podíl mezi všemi, kdo jsou posvěceni. (Sk 20,28–32)

Osobní studium

Přečti si text Sk 19,21–20,1. Jaké poučení si můžeme vzít z tohoto příběhu?

Pavlovo svědectví ve velkém městě Efezu plném vzdělaných lidí bylo tak účinné, že ovlivnilo důležitý ekonomický motor města, kterým byl cestovní ruch zaměřený na Artemidin chrám. A jaký to byl chrám! Součástí této velkolepé stavby bylo pravděpodobně 127 sloupů, z nichž každý byl vysoký téměř dvacet metrů. Sloupy byly z takzvaného parského mramoru, bílého a částečně průsvitného, který se používal také k vytváření soch. Třicet šest z těchto sloupů na sobě mělo vytesané více než dvoumetrový reliéf pokrytý zlatem. I to byl jeden z důvodů, proč byl ve starověku považován za jeden ze sedmi divů světa.

Pavlovo vystupování proti modloslužbě způsobilo, že chrám přicházel o část zisku (Sk 19,27). Rozzuřilo to zejména řemeslníky, kteří měli poměrně velké zisky ze zhotovová-

ní a prodeje zmenšených stříbrných modelů chrámu. Rychle rostoucí a rozvášněný dav se nahnul do velkého amfiteátru, který měl kapacitu přibližně 25 000 lidí. Tam rozruch pokračoval a dvě hodiny nepřetržitě křičeli: „Veliká je efezská Artemis!“ (Sk 19,34). Poté, co městský úředník uklidnil a rozpustil toto shromáždění, se Pavel rozloučil s věřícími a odešel z města směrem do Makedonie.

Na konci své třetí misijní cesty se Pavel setkává se staršími efezského sboru. Jak bys shrnul Pavlovy obavy? (Viz Sk 20,17–38.)

Pravděpodobná chronologie Pavlova vztahu s věřícími v Efezu:

- rok 52: Pavlova první krátká návštěva v Efezu (Sk 18,18–21);
- léta 53–56: Pavlova tříletá služba v Efezu (Sk 19,1–20,1); ke konci svého pobytu tam napsal 1. list Korintským (1K 16,5–9);
- rok 57: V Milétu se Pavel setkává se staršími z Efezu (Sk 20,17–38);
- rok 62: Pavel píše dopis Efezským – pravděpodobně z vězení v Římě.

Aplikace

„Bud'te proto bdělí a pamatujte, že jsem se slzami v očích po tři roky ve dne v noci každému z vás neustále ukazoval cestu,“ řekl Pavel (Sk 20,31). Před čím by dnes podle tebe Pavel varoval naše církevní společenství a proč?

ČTENÍ DOPISU EFEZSKÝM

²²Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, ²³obnovte se duchovním smýšlením, ²⁴oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy. (Ef 4,22–24)

Osobní studium

Apoštol Pavel napsal dopis Efezským, aby ho věřící četli nahlas při shromážděních v celém Efezu a okolí. Během období, které uplynulo od Pavlova odchodu, se křesťanské hnutí v Efezu rozrostlo a zvětšil se i počet sborů v domácnostech. Pro tyto věřící bylo významnou událostí, že se mohou setkat s Tychikem, přímým spolupracovníkem apoštola Pavla. Jak naznačuje samotný dopis, jednotlivé shromážděné skupiny pravděpodobně zahrnovaly členy hostitelské domácnosti – otce, matku, děti a otroky (Ef 5,21–6,9). V té době do domácnosti patřili i další – hosté a návštěvníci (svobodné osoby, které byly odkázány na podporu hostitele), a dokonce i zákazníci. Při čtení dopisu tedy mohou být přítomni nejen členové dané rodiny, ale i zmíněné osoby, včetně členů jiných domácností.

Pro studium dopisu je nejlepší, pokud si ho na úvod přečteš celý, nejlépe nahlas (trvá

to asi 15 minut). Po přečtení si prostuduj níže uvedenou osnovu celého listu. Jaká témata se objevují v listu Efezským? Která z nich tě zaujala nejvíce?

1. Úvodní pozdrav (Ef 1,1–2).
2. Požehnání (Ef 1,3–14).
3. Modlitba za moudrost k poznání Krista (Ef 1,15–23).
4. Od smrti k životu (Ef 2,1–10).
5. Církev z židů i pohanů (Ef 2,11–22).
6. Pavlova služba mezi pohaný (Ef 3,1–13).
7. Modlitba za poznání Kristovy lásky (Ef 3,14–21).
8. Udržení Duchem inspirované jednoty církve (Ef 4,1–16).
9. Žijte nový život ve spravedlnosti (Ef 4,17–32).
10. Žijte v lásce, ve světle a v moudrosti (Ef 5,1–20).
11. Život vedený Kristem – v rodině a vztazích (Ef 5,21–6,9).
12. Církev jako Boží armáda (Ef 6,10–20).
13. Závěrečné pozdravy (Ef 6,21–24).

Aplikace

Co je podle tebe klíčovým tématem dopisu Efezským? Co toto téma zdůrazňuje? Která konkrétní témata se týkají rodiny?

EFEŽŠTÍ V PRVNÍM STOLETÍ

¹Pavel, z Boží vůle apoštol Ježíše Krista, bratřím věrným v Kristu Ježíši: ²Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista. (Ef 1,1.2)

²¹Chci, abyste i vy věděli, co je se mnou a co dělám. Všechno vám to vypoví Tychikus, milovaný bratr a věrný pomocník v díle našeho Pána. ²²Poslal jsem ho k vám, abyste se dověděli, co je s námi, a aby povzbudil vaše srdce. ²³Pokoj bratřím i láska a víra od Boha Otce a Pána Ježíše Krista. ²⁴Milost všem, kdo nepomíjející láskou milují našeho Pána Ježíše Krista. (Ef 6,21–24)

Osobní studium

Jak Pavel začíná a končí svůj dopis věřícím v Efezu? Co se dozvídáme o Pavlových nejhlubších přáních pro věřící?

Ef 1,1.2

Ef 6,21–24

V úvodu dopisu se jako autor představuje samotný apoštol (Ef 1,1). Ve střední části dopisu se Pavel opět identifikuje jménem, přičemž se označuje jako „vězeň Krista Ježíše pro vás pohany“ (Ef 3,1). To naznačuje, jak sám hodnotí své působení jako apoštola (Ef 3,1–13). Na konci dopisu se opět zmiňuje o svém uvěznění (Ef 6,20) a končí osobními přáními (Ef 6,21.22). Přestože někteří badatelé popírají, že dopis psal Pavel, je důležité připomenout, že v dopise se opakovaně objevuje zmínka o tom, že právě on je jeho autorem. Většina křesťanů proto oprávněně uznává, že dopis Efezským napsal právě apoštol Pavel.

V čem může mít jeho uvěznění neblahý vliv na věřící v Efezu? (Ef 3,13) Zdá se, že list Efezským má obecné datování a okolnosti jako další dopisy, které Pavel píše z vězení – Koloským (zejména Ko 4,7.8) a Filemonovi. Zdá se také, že od Pavlovy služby v Efezu uplynulo už dost času (Ef 1,15; Ef 3,1.2). Pavel pravděpodobně napsal dopis adresovaný Efezským ve vězení v Římě kolem roku 62.

V listu Efezským Pavel přináší jen málo konkrétních informací o situaci svých adresátů, ale zaměřuje se na širokou škálu témat. Zabývá se dlouhým časovým úsekem, počínaje Božími rozhodnutími učiněnými „před stvořením světa“ (Ef 1,4), a široce se zamýšlí nad velkými tématy Boží spásy nabízené v Kristu. Dopis přitom vykazuje vznešený literární styl s dlouhými větami, opakujícími se výrazy a rozvinutými metaforami. Pavel používá takový styl i jinde (např. Ř 8,31–39), ale v listu Efezským je intenzivní – obsahuje mnoho chval, modliteb a uctívání (Ef 1,3–14; Ef 1,15–23; Ef 3,14–21) a nabízí pečlivě zpracované rétorické pasáže (např. Ef 4,1–16; Ef 5,21–33; Ef 6,10–20).

Aplikace

Jak ovlivnil Pavlův pobyt ve vězení obsah dopisu Efezským? Co tato skutečnost znamenala pro adresáty dopisu?

V HLAVNÍ ROLI KRISTUS

⁷V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, ⁸kteřou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti, ⁹když nám dal poznat tajemství svého zá-
měru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, ¹⁰že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu. (Ef 1,7–10)

Osobní studium

Jak apoštol Pavel představuje téma svého dopisu? (Ef 1,9.10)

Jak lze shrnout poselství dopisu Efezským? Z vězení Pavel předkládá vizi Božího plánu zaměřeného na Krista a církve. Bůh „podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu“ (Ef 1,10). Toto dílo začal realizovat vytvořením církve jako nového celku, složeného ze židů i z pohanů (Ef 2,14). Věřící jsou povoláni, aby jednali v souladu s tímto Božím plánem a dali tak najevo silám zla, že konečný Boží záměr se již uskutečňuje (Ef 3,10).

Text Ef 1,9.10 ukazuje, že jednotu, kterou má Bůh na mysli, má svůj základ v Kristu. Není tedy žádným překvapením zjištění, že dopis Efezským je výrazně zaměřen na Krista. Na různých místech opakovaně chválí Boží skutky projevené v Kristu a vyzdvihuje skutečnost, že věřící mají přístup k du-

chovním zdrojům, které jim Kristus nabízí. Pavel používá slova „v Kristu“ (a podobná vyjádření) více než třicetkrát a všude Ježíše vyzdvihuje. Při čtení dopisu si všimějme nejen těchto vyjádření, ale i různých způsobů, jakými se Pavel na Ježíše zaměřuje.

Pavel se snaží oživit duchovní odhodlání věřících v Efezu připomenutím, že jsou součástí církve, která je podstatou Božího plánu sjednotit vše v Kristu. Když v dopise použije slovo „církve“ (řecky *ekklésia*), myslí tím církev jako celek (a ne místní společenství – sbor).

Hlavní strategií, kterou Pavel používá, je mluvit o církvi. Dělá to pomocí živých metafor, z nichž čtyři podrobněji rozvíjí:

1. Církev jako tělo (Ef 1,22.23; 2,16; 3,6; 4,1–16.25; 5,23.29.30).
2. Církev jako stavba (chrám) (Ef 2,19–22).
3. Církev jako nevěsta (Ef 5,22–27).
4. Církev jako armáda (Ef 6,10–20).

Každý z těchto obrazů určitým způsobem odhaluje, jaký je Boží záměr s jeho církvi.

Aplikace

V Církvi adventistů sedmého dne, které jsme součástí, Bůh spojuje mnohojazyčnou, mnohonárodnostní a multikulturní komunitu (Zj 14,6.7), což ukazuje cestu k naplnění jeho plánu sjednotit vše v Ježíši (Ef 1,9.10). Jak můžeme pracovat v souladu s velkým Božím plánem?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Příběh o zaříkavačích, kteří zneužívali jména Ježíše a Pavla (Sk 19,13–20; viz nedělní lekce), pomáhá vysvětlit, proč Pavel ve svém dopise tak zdůrazňuje Kristovu moc. Někteří noví věřící, čerstvě přesvědčeni o Ježíšově svrchovanosti, házejí své cenné magické příručky do plamenů. Díky nálezů asi 250 papyrů zabývajících se magií a dalším pramenům máme docela dobrou představu o množství různých rituálů, kouzel, formulí a kleteb, jaké byly pravděpodobně uvedeny i ve spálených magických příručkách. Svazky radily věřícím, jak provádět rituály, které měly přesvědčit božstva a duchovní síly, aby jednaly podle jejich požadavků.

Lukáš říká, že tyto svazky měly hodnotu 50 000 stříbrných, což odpovídá přibližně mzdě za odpracovaných 50 000 dní. (V dnešní hodnotě, pokud počítáme s průměrnou hrubou mzdou kolem 2 000 Kč za den, uvedená částka představuje přibližně sto milionů korun!) Tento detail vyjadřuje, jak obrovský význam měly kouzelnické knihy pro život lidí. „Byl potřebný Boží zásah, aby byli dostatečně přesvědčeni, že by měli hluboce litovat a činit pokání z toho, že dosud používají amulety, kouzla, vzývání a tradiční prostředky k získání duchovní moci.“ (ARNOLD, Clinton E. *Ephesians*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010, s. 34.)

Pochopili jsme, že dopis Efezským byl napsán věřícím, kteří potřebovali poučení o tom, „jak se vypořádat s neustálým vlivem a útoky zlověstných vesmírných „mocností““. (ARNOLD, Clinton E. *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*. Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992, s. 165.) Pavlovou odpovědí je list Efezským, v němž poukazuje na Krista jako na toho, kdo byl vyvýšen nad každou moc (Ef 1,20–23), a zdůrazňuje, že síla, kterou Bůh dává věřícím díky Kristu, obstojí (Ef 2,15–19; Ef 3,14–21; Ef 6,10–20).

Otázky k rozhovoru

1. Jaké moci nebo autority jsou dnes aktivní v našem světě a ve vašem životě? Jak se tyto síly projevují? Svádějí věřící k tomu, aby je uctívali a respektovali, místo toho, aby projevovali oddanou věrnost vyvýšenému Kristu?
2. V kontextu Božího plánu sjednotit vše v Kristu „až se naplní čas“, apoštol Pavel vyjadřuje naději do budoucnosti. Připomeňte si, v jakých souvislostech použil slovo „naděje“ v Ef 1,18; 2,12 a 4,4. Proč věří, že naděje do budoucnosti existuje?
3. Jak Pavel v následujících pasážích dopisu Efezským poukazuje na velkou naději na Kristův návrat? Viz Ef 1,13.14.21; Ef 2,7; Ef 4,30; Ef 5,5. Co pro nás tato naděje znamená dnes?

Boží plán záchrany v Kristu

Texty na tento týden

Ef 1,3–14

Základní verš

„Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů.“ (Ef 1,3)

Dvacet pět let poté, co se stal prvním člověkem na Měsíci, napsal Neil Armstrong děkovný dopis tvůrčímu týmu Extravehicular Mobility Unit (EMU), který navrhl skafandr, ve kterém mohl udělat historicky první kroky na jiné planetě. Armstrong nazval tento skafandr pro výstup do otevřeného vesmíru „nejfotografovanějším kosmickým objektem“ a vtipně dodal, že se v něm dobře podařilo ukrýt „jeho ošklivého pasažéra“. Armstrong poděkoval celému výzkumnému týmu z Johnsonova vesmírného střediska za „pevný, spolehlivý a téměř útulný“ oblek, který chránil jeho život, a poslal jim „projevy díky a blahopřání hodné tak významného výročí“.

Pavel začíná svůj list Efezským velkolepým poděkováním, ve kterém chválí Boha za projevené požehnání. Požehnání je pro životy věřících tak nutné a důležité jako skafandr pro někoho, kdo chodí po povrchu Měsíce. Pavel jasně vyjadřuje, že Bůh plánoval požehnání již „před stvořením světa“ (Ef 1,4), a chválí Boha za jeho péči o lidi a za to, že jedná v jejich prospěch.

Pavův úvod v listu Efezským je mimo jiné cenným příkladem toho, jak uctívat a chválit Boha za mnohá požehnání, která nám dal.

Osnova lekce

V této lekci se zaměříme na Pavlovo slavnostní „díkůvzdání“, kterým otevírá svůj dopis (Ef 1,3–14). V něm apoštol chválí dobrého Boha, který poslal Ježíše jako našeho zachránce, a děkuje mu za to, co pro nás v rámci svého „plánu“ už udělal.

- Ef 1,3–6: Poděkování za vyvolení a přijetí v Kristu (neděle)
- Ef 1,7,8: Poděkování za vykoupení a odpuštění (pondělí)
- Ef 1,9,10: Poděkování za Boží velkolepý plán „sjednocení“ (úterý)
- Ef 1,11,12: Poděkování za jedinečné „dědictví“ (středa)
- Ef 1,13,14: Poděkování za dar Ducha svatého (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BŮH NÁS V KRISTU VYVOLIL A PŘIJAL

³Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů; ⁴v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří. ⁵Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny ⁶a chválili slávu jeho milosti, kterou nám udělil ve svém Nejmilejším. (Ef 1,3–6)

Osobní studium

Při poděkování obvykle připomeneme, za co vlastně děkujeme, co jsme dostali. Pavel jmenuje dlouhý seznam darů v Ef 1,3–14 a děkuje Bohu i za požehnání evangelia.

Apoštol vzdává díky Bohu za to, že nás v Kristu „obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů“ (Ef 1,3). To, že požehnání jsou duchovní (řecky *pneumatikos*), naznačuje, že přicházejí prostřednictvím Ducha (*pneuma*). Proto v závěru díkůvzdání Pavel projevuje vděčnost za působení Ducha svatého v životech věřících (Ef 1,13.14).

Efezským 1,3–6 obsahuje inspirativní vyjádření toho, jak se na nás díky Kristu Bůh dívá. Díky němu si nás Bůh již před stvořením světa vyvolil a určil, že máme být „svatí a bez poskvrny před jeho tváří“ (Ef 1,4; porovnej Ef 5,27) jako jeho vzácné děti. Vždyť nás stvořil i vykoupil (Ef 1,5). Úplně od počátku bylo Božím záměrem, aby

nám daroval milost „ve svém Nejmilejším“ (Ef 1,6). Bůh tedy touží, abychom byli spaseni. O spasení můžeme přijít jen kvůli svým vlastním hříšným rozhodnutím, kterými se opakovaně obracíme k Bohu zády.

Co znamená výraz překládaný v listu Efezským jako „nebesa“? (Jediné místo v Novém zákoně, kde se tento výraz používá, je právě list Efezským.) Prostuduj si použití výrazu v Ef 1,3.20; 2,6; 3,10 a 6,12 a porovnej také s verši Ef 3,15; 4,10 a 6,9.

V listu Efezským výrazy „nebeský trůn“, „nebesa“ nebo „nebe“ poukazují na nebe jako na Boží příbytek (Ef 1,3; 6,9), na místo přebývání duchovních mocností (Ef 1,10.20.21; 3,10.15; 6,12) a na místo Kristova vyvýšení po pravici Otce (Ef 1,20). Věřící mají přístup k těmto „nebeským místům“, kde můžeme najít duchovní požehnání skrze Krista (Ef 1,3; 2,6). Přestože se „nebe“ stalo pro věřící místem požehnání, probíhá i zde konflikt s mocnostmi zla, které by rády uchvátily vládu (Ef 3,10; 6,12).

Aplikace

Uvažuj o textu Ef 1,4, který říká, že v Kristu si nás Bůh vyvolil „již před stvořením světa“. Co znamenají tato slova? Jak nám zjevují Boží lásku a jeho touhu, abychom byli spaseni?

DRAHÉ VYKOUPENÍ A ŠTĚDRÉ ODPUŠTĚNÍ

*⁷V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, ⁸kte-
rou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti... (Ef 1,7,8)*

Osobní studium

V životě Pavlových posluchačů býval hřích temnou a dominantní silou. Pavel o nich napsal, že byli v minulosti mrtví „pro své viny a hříchy“ (Ef 2,1) a zároveň žili tak, jak si to satan představoval (Ef 2,1–3). Zotročení hříchem a satanem nebyli schopni se sami vysvobodit, proto nutně potřebovali záchranu. Osvobodil je Bůh svou milostí v Kristu. Apoštol Pavel proto vzdává díky za dvě nová požehnání Boží milosti v životě věřících: vykoupení a odpuštění.

Uvažuj o úvodním textu (Ef 1,7,8). Téma „vykoupení“ se v Novém zákoně objevuje často. Porovnej použití této myšlenky v **Ko 1,13.14; Tt 2,13.14** a **Žd 9,15**. Jaká témata mají tyto pasáže společná s úvodním textem (Ef 1,7,8)?

Řecké slovo *apolytrósis* přeložené v Ef 1,7 jako „vykoupení“ vyjadřovalo původně koupi svobody pro otroka nebo zaplacení za osvobození zajatce. V tomto slově můžeme zaslechnout ozvěnu hlasu obchodníka s otroky, který draží své „zboží“, i bezvýhodné skřípění otrockých pout. Když Nový zákon mluví o vykoupení, zdůrazňuje,

jak mnoho stojí propuštění otroků na svobodu.

Naše svoboda stojí nesmírnou cenu: „V něm [Ježíši] jsme vykoupeni jeho krví“ (Ef 1,7). Myšlenka vykoupení vyzdvihuje Boží laskavou štědrost, vždyť zaplatil za naši svobodu vysokou cenu. Bůh nám dává svobodu a důstojnost. Už nejsme otroky!

„Být vykoupený znamená, že se s námi zachází jako s osobou, ne jako s věcí. Znamená to stát se občanem nebe, ne otrokem země.“ (McGRATH, Alister E. *What Was God Doing on the Cross?* Grand Rapids, MI: Zondervan, 1992, s. 78.)

Myšlenka, že Bůh platí cenu za vykoupení satanovi, je středověká, ne biblická. Bůh satanovi nic nedluží ani neplatí.

K významu Golgoty patří také „odpuštění hříchů“ (Ef 1,7). Kristus na kříži vzal na sebe cenu za naše hříchy, minulé i budoucí, doslova „vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám“ (Ko 2,14). Při uskutečňování díla vykoupení a odpuštění prostřednictvím Krista jedná Bůh jako štědrý Otec, který „nás zahrnul“ svou přebohatou milostí (Ef 1,7,8).

Aplikace

Co pro tebe znamená, že prostřednictvím Kristovy oběti smíření je ti odpuštěno a jsi vykoupen? Co když máš pocit, že toho nejsi hoden? (Nezapomeň, že záchranu si ve skutečnosti nezasloužíš nikdy z nás.)

VELKÝ BOŽÍ PLÁN

⁷V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, ⁸kterou nás zahrnul ve vši moudrosti a prozíravosti, ⁹když nám dal poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, ¹⁰že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu. (Ef 1,7–10)

Osobní studium

Jaký je Boží plán, „až se naplní čas“, a jaký je jeho dosah? Soustřeď se na verše Ef 1,9-10 z úvodního textu.

Pavel používá v souvislosti s plánem vykoupení tři charakteristiky: (1) „tajemství Božího záměru“, (2) „Boží milostivé rozhodnutí“ a (3) „plán, až se naplní čas“. Jaký je Boží závěrečný, konečný plán? Sjednotit v Ježíši všechno a všude.

Pavel používá k popisu Božího plánu poetický výraz (řecky *anakefalaiósasthai*), který se dá doslova přeložit jako něco „sjednotit“, „spočítat“ či „shrnout“. Ve starověké účetní praxi se „sečetl“ sloupec čísel a součet se zapsal nahoru. Ježíš stojí v čele Božího konečného, eschatologického plánu. Tento plán zaměřený na Krista byl vytvořen „před stvořením světa“ (Ef 1,4) a je tak rozsáhlý, že zahrnuje všechny čas („plnost času“) a prostor („všechno na nebi i na zemi“). Pavel ohlašuje jednotu v Kristu jako velký, božský cíl pro celý vesmír.

Když Pavel uvažuje o plánu „až se naplní čas“ (Ef, 1,10), dotýká se tématu, ke kte-

rému se bude ve svém dopise opakovaně vracet. Bůh má plán sjednotit všechno. Tento plán vyrůstá ze základu, kterým je Ježíšova smrt, vzkříšení, nanebevstoupení a vyvýšení (Ef 1,15–2,10), a vede k založení církve a sjednocení dříve rozděleného lidstva – židů a pohanů (Ef 2,11–3,13).

Tímto způsobem církev signalizuje zlým silám, že Boží plán se uskutečňuje a jejich vláda všechno rozdělující skončí (Ef 3,10). Jak říká Bible na jiném místě: „Běda však zemi i moři, neboť sestoupil k vám ďábel, plný zlosti, protože ví, jak málo času mu zbývá“ (Zj 12,12).

Druhá polovina Pavlova listu začíná nálehavou výzvou k jednotě (Ef 4,1–16) a pokračuje důrazným vybízením, abychom se vyvarovali chování, které jednotu poškozují. Místo toho je třeba zaměřit se na budování láskyplných vztahů se spoluvěřícími (Ef 4,17–6,9).

Pavel svou výzvu uzavírá strhujícím obrazem církve jako sjednocené armády, která se aktivně účastní prosazování pokoje v Kristově jménu (Ef 6,10–20).

Aplikace

Vykoupení, které jsme prožili v Kristu, je součástí něčeho rozsáhlého a velkolepého; je nedílnou součástí Božího závěrečného plánu sjednotit vše v Kristu. Čím nás to může povzbuzovat a dávat nám důvod k vděčnosti?

STÁT SE CHVÁLOU JEHO SLÁVY

¹¹On je ten, v němž se nám od Boha, jenž všechno působí rozhodnutím své vůle, dostalo podílu na předem daném poslání, ¹²abychom my, kteří jsme na Krista upnuli svou naději, stali se chválou jeho slávy. (Ef 1,11.12)

Osobní studium

Zdá se, že věřící v Efezu ztráceli jasnou představu o tom, kým jsou jako křesťané. Neuvědomovali si, že „se nechávají odradit“ (viz Ef 3,13). V souladu s tím, co potvrdil dříve (Ef 1,3–5), si Pavel přeje opět posílit jejich identitu jako křesťanů. Věřící nejsou obětmi náhodných, svévolných rozhodnutí různých božstev nebo hvězd. Jsou to děti Boží (Ef 1,5) a prostřednictvím Krista mají přístup k mnoha požehnáním, založeným na hlubokých Božích radách a jeho věčně platných rozhodnutích. Boží záměr a vůle (Ef 1,11) uskutečňují v životě věřících změnu, která je v souladu s ještě širším Božím plánem sjednotit vše v Kristu (Ef 1,10). Věřící proto mohou mít neotřesitelnou důvěru ve své postavení před Bohem, vždyť jsou jeho přijatými dětmi a Bůh je zahrnuje milostí a požehnáním. Svými životy by měli hlasitě volat: „Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista!“ (Ef 1,3–14).

Porovnej použití myšlenky „dědictví“. Proč je tato myšlenka pro Pavla důležitá?

Ef 1,11

Ef 1,14

Ef 1,18 (ČSP)

Někteří z nás mají zkušenosti s přijetím dědictví. Možná jsme zdělili nějakou věc nebo vyšší sumu peněz. Pavel ukazuje, že na základě Ježíšovy smrti křesťané dostali dědictví od Boha (Ef 1,14) a také se stali Božím „dědictvím“ (Ef 1,18; ČSP).

Ve Starém zákoně je Boží lid někdy považován za Hospodinovo „dědictví“ (viz Dt 9,29; 32,9; Za 2,16). To, že jsme nebo se stáváme Božím dědictvím, je jasně napsáno v Ef 1,18 a podobný význam má pravděpodobně podle některých překladů i výraz v Ef 1,11.

Pavel touží, aby ústředním prvkem identity věřících bylo poznání, jakou hodnotu mají pro Boha. Nejenže mají dědictví od Boha (Ef 1,14; 3,6; porovnej Ef 5,5), ale i oni sami jsou Božím dědictvím.

Aplikace

V čem spočívá rozdíl, když něco získáme vlastní prací, a když to zdělíme? Jak ti tato myšlenka pomáhá pochopit, co jsme dostali v Kristu?

DUCH SVATÝ – PEČEŤ A ZÁVDAVEK

¹³V něm byla i vám, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium o svém spasení, a uvěřili mu, vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého ¹⁴jako závdavek našeho dědictví na vykoupení těch, které si Bůh vydobyl k chvále své slávy. (Ef 1,13.14)

Osobní studium

V Ef 1,13.14 Pavel stručně vypráví příběh obrácení adresátů jeho dopisu. Jak toto obrácení probíhalo?

Při zkoumání důležitosti Ducha svatého v životě věřících Pavel používá dva obrazy. Nejprve zobrazuje Ducha svatého jako „pečeť“, která jim byla „vtisknuta“, když uvěřili evangelium o spasení a obrátili se. V dávných dobách měly pečeti širokou škálu použití. Sloužily k ověření kopií zákonů a smluv, k ověření dokonalosti nebo množství obsahu nádoby (např. Ez 28,12) nebo k potvrzení transakcí (např. Jr 32,10–14.44), smluv, dopisů (např. 1Kr 21,8), závětí a adopcí. Pečeť na předmětu oznamovala vlastnictví i ochranu. Přítomnost Ducha svatého v životě věřících vyjadřuje, že patří Bohu, a je zároveň Božím příslibem, že je bude chránit (srov. Ef 4,30). Věřícím byla „vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého“ (Ef 1,13).

„Pavel jasně říká, že v okamžiku, kdy člověk dává svůj život Ježíši a uvěří v něho, Duch svatý zapečetí (řecké sloveso: sfragizó) věřícího v Krista pro den vykoupení.

Je to nádherná, osvobozující a uklidňující pravda! Boží Duch označuje Kristovy následovníky pečeti spasení hned, jakmile poprvé uvěří.“ (MOSKALA, Jiří. „Misinterpreted End-Time Issues: Five Myths in Adventism“. *Journal of the Adventist Theological Society*, roč. 28, č. 1, 2017, s. 95.)

Druhý obraz, který Pavel používá pro Ducha svatého, je obraz „závdavku“ („zálohy“). Duch svatý je zálohou na naše dědictví. Ukazuje na chvíli, kdy máme dostat dědictví v plném rozsahu (viz 2K 1,22; 5,5).

Slovo přeložené jako „závdavek“ (*arrabón*) bylo původně hebrejské slovo pro půjčku, které se běžně používalo v novozákonní řečtině k označení „první splátky“, „zálohy“ nebo „zálohové platby“. Šlo o částku vyplacenou předem na zajištění dodržení kupní smlouvy.

Všimněme si, že věřící tuto zálohu neplatí, ale dostávají ji od Boha. Vzácná přítomnost Ducha svatého v životě věřících je podle Pavla první částí plného dědictví spasení a vykoupení, které obdržíme při Kristově návratu. Naším úkolem je přijímat s vděčným a pokorným srdcem to, co nám bylo v Ježíši nabídnuto.

Aplikace

Podle čeho poznáš, že máš pečeť Ducha svatého? Znamením čeho je přítomnost Ducha svatého ve tvém životě?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Říká text Ef 1,3–14, že Bůh rozhoduje o budoucnosti lidí tím, že některé předurčuje pro věčný život, zatímco jiné pro věčné zatracení? Hodně lidí tomu, žel, věří. Zvažme však následující myšlenky:

1. V uvedeném textu je určující role Krista, neboť Boží volba přijmout nás za syny nastává „skrze Ježíše Krista“ (Ef 1,5) nebo „v něm“ (Ef 1,4.11). To naznačuje, že Boží vyvolení a předurčení se uplatňuje vůči všem, kdo se rozhodnou pro víru v Krista, místo aby si Bůh vybíral, kdo bude spasen nebo ztracen, případ od případu ještě předtím, než se lidé narodili. Boží rozhodnutí je uvážena, předem určená Boží odpověď těm, kteří projevují víru v Krista.
2. Text Efezským 1,3–14 živě popisuje vztah Boha k dílu spasení. Bůh je „Otec“ a my jsme jeho „adoptované“ děti (byli jsme „přijati za syny“; Ef 1,3–5), které přijímají jeho požehnaní v hojně míře (Ef 1,8). Myšlenky o Boží volbě a o předurčení potřebujeme porozumět ve světle tohoto úžasného popisu krásného vztahu mezi Bohem a jeho dětmi. Bůh není vzdálený, bezcitný Soudce, který vydává vykalkulovaná rozhodnutí zdálky, ale starostlivý Otec všech svých dětí (viz Ef 3,15).
3. To, že Bůh respektuje lidskou volbu, se odráží v mnoha textech. Ve verších Ef 1,3–14 (zejména Ef 1,13) jsou slova „uslyšet“ a „uvěřit“ považována za důležitá, stejně jako na jiných místech listu Efezským (Ef 2,8; 3,17; 4,1–6.20). Všude je zdůrazněno nebo se předpokládá uplatnění volby a odpověď víry. Podobné je to i v jiných pasážích Nového zákona (např. 1Tm 2,4, Sk 17,22–31). Nebo jak to vyjádřila Ellen G. Whiteová: „Bůh dal světu úžasný dar – svého Syna. Tento jedinečný dar zahrnul celý svět Boží milostí. Obklopil celý svět podobně jako vzduch, který je všude kolem nás. Je tak skutečný jako vzduch, který dýcháme. Jestliže se rozhodneme přijmout životodárnou Kristovu milost, budeme žít a rozvíjet se podle jeho vzoru.“ (SC 68; ŽNP 70)

Otázky k rozhovoru

1. Jaké argumenty byste přidali k již výše uvedeným na podporu myšlenky, že Bůh si nevybral nebo se nerozhodl dříve, než jsme byli stvořeni, kdo z nás bude spasen, a kdo bude zatracen?
2. Či volba v konečném důsledku rozhodne o tom, zda člověk má nebo nemá spasení v Ježíši?
3. „V něm jsme vykoupeni jeho krví a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost“ (Ef 1,7). Jak tento verš objasňuje spasení pouze na základě víry, a ne skutků zákona?

Moc vyvýšeného Ježíše

Texty na tento týden

Ef 1,15–23

Základní verš

„Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích...“ (Ef 1,20)

Zdá se, že lidské bytosti v sobě mají touhu mít stále víc a být rychlejší. Výrobce automobilů Devel Motors například ukázal prototyp svého Devel Sixteen. Pod kapotou Devel Sixteen se ukrývá motor V16 se čtyřmi turbodmychadly o objemu 12,3 litru a s výkonem 5 073 koní (3 728 kW). Za 1,8 sekundy by měl dosáhnout své maximální rychlosti 560 km/h. Pokud to nestačí, představte si supertahač Peterbilt se třemi proudovými motory a s výkonem 36 000 koňských sil (26 478 kW), který dokáže dosáhnout rychlosti 600 km/h a k zastavení mu pomáhají dva letecké padáky.

Naproti tomu se Pavel modlí, aby věřící v Efezu, kteří jsou v pokušení obdivovat různé síly a božstva své kultury, zakusili prostřednictvím Ducha svatého nesmírnou moc, kterou jim dává k dispozici Bůh v Kristu. Tato božská moc se neměří koňskými silami a není to magie, ale můžeme ji pozorovat při čtyřech událostech kosmického významu, které posouvají kupředu dějiny spasení: (1) Ježíšovo vzkříšení; (2) jeho vyvýšení na Boží trůn; (3) podřízení všeho Kristu a (4) ustanovení Krista hlavou církve (Ef 1,19–23).

Při uvažování o těchto čtyřech událostech mohou věřící začít chápat – a zažívat – obrovskou moc, kterou Bůh používá v jejich prospěch.

Osnova lekce

Třetí lekce zaměří naši pozornost na Pavlova modlitbu, ve které Bohu děkuje i jej prosí za své spoluvěřící v Efezu (Ef 1,15–23).

- Ef 1,15.16: Pavlova modlitba díky (neděle)
- Ef 1,17–19: Proba za dar moudrosti a pochopení (pondělí)
- Ef 1,20–23: Vděčnost za velkou Boží moc (úterý)
  - v. 20.21: Projev Boží moci – Ježíšovo vítězství nad silami zla (středa)
  - v. 22.23: Projev Boží moci – vyvýšení Ježíše nade vše (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

MODLITBA A DÍKŮVZDÁNÍ

¹⁵Proto i já, když jsem uslyšel o vaší víře v Pána Ježíše a lásce ke všem bratřím, ¹⁶nepřestávám za vás děkovat a stále na vás pamatuji ve svých modlitbách. ¹⁷Prosím, aby vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali ¹⁸a osvíceným vnitřním zrakem viděli, k jaké naději vás povolal, jak bohaté a slavné je vaše dědictví v jeho svatém lidu ¹⁹a jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme. ²⁰Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechna jména, která jsou zývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím. ²²„Všechno podrobil pod jeho nohy“ a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, ²³kteřá je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest. (Ef 1,15–23)

Osobní studium

Pavel se dozvěděl, že se věřícím v Efezu daří růst ve víře v Ježíše a ve vzájemné lásce (možná se o tom dozvěděl od Tychika, Ef 6,21.22) a píše jim ve svém dopise, že se za ně modlí.

Porovnej dvě Pavlovy zprávy o modlitbě v listu Efezským – Ef 1,15–23 a Ef 3,14–21. Která témata mají tyto dva texty společná?

Může se stát, že naše modlitba je plná smutku, který nám působí to, za co se modlíme. Pavlovy modlitby v listu Efezským však naznačují, že přirozeným jazykem modlitby je vzdávání díky. Do našeho života přichází požehnání a my Bohu děkujeme. I když se ocitneme v těžké situaci, chceme ho chválit za jeho proměňující přítomnost v našich životech. Oslavujeme milost a moc vznešeného Ježíše (Ef 1,20–23) a děkujeme mu za to, že žehná těm, kteří jsou kolem nás. Pavlovo tajemství modlitby, která má sílu měnit, zní: klíčem k modlitbě je chvála a díkyvdání.

Pavel také napsal: „nepřestávám za vás děkovat a stále na vás pamatuji ve svých modlitbách“ (Ef 1,16; viz také Fp 1,3.4; 1Te 1,2 a 5,16–18).

Co vlastně znamená výzva „v modlitbách neustávejte“ (1Te 5,17)? To neznamená, že máme stále klečat a modlit se. Znamená to, že požehnání Božím Duchem procházíme životem se srdcem otevřeným Boží přítomnosti a moci a hledáme důvody k tomu, abychom Bohu děkovali. Znamená to, že jsme připraveni čelit otázkám a problémům života, a když do našeho života vstupují nečekané obtíže a zvraty, hledáme Boží radu. Znamená to nežít v odcizení od Boha, ale ve spojení s ním, vždy otevření jeho vedení.

Příliš často vnímáme modlitbu jako jakýsi dodatek či doplněk k učednictví, který je třeba praktikovat, když nám to vyhovuje nebo se to od nás očekává. Pavel však přináší jiný pohled. Apoštol vnímá velmi vážný úkol modlit se za věřící v Efezu. Dělá to tak, že za ně děkuje (Ef 1,16; porovnej Ef 1,3–14) a přimlouvá se za ně (Ef 1,17–23; porovnej Ef 3,14–21). Modlitba je pro něj zásadním, nebo dokonce nejdůležitějším úkolem křesťanů. Tyto verše nás vyzývají k modlitbě. A tato výzva se týká každého z nás. Uvažujme o naší vlastní „modlitební službě“ ve světle Pavlovy oddanosti.

Aplikace

Proč je důležité děkovat Bohu v modlitbě za to, za co jsme mu vděční?

DUCH SVATÝ DÁVÁ POZNÁNÍ BOŽÍ MOCI

¹⁵Proto i já, když jsem uslyšel o vaší víře v Pána Ježíše a lásce ke všem bratřím, ¹⁶nepřestávám za vás děkovat a stále na vás pamatuji ve svých modlitbách. ¹⁷Prosím, aby vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali ¹⁸a osvíceným vnitřním zrakem viděli, k jaké naději vás povolal, jak bohaté a slavné je vaše dědictví v jeho svatém lidu ¹⁹a jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme. (Ef 1,15–19)

Osobní studium

Pavel připomíná jednu zásadní prosbu, kterou předkládá v modlitbě před Boží trůn. Píše, že Duch svatý vstupuje do života věřících v době jejich obrácení (Ef 1,13,14). Nyní se však Pavel modlí za nové požehnání Ducha, který má dát věřícím potřebnou moudrost, aby ještě hlouběji pochopili Ježíše, aby „ho poznali“ (Ef 1,17).

Pavel se modlí, aby Duch svatý pomohl věřícím porozumět třem důležitým tématům. Pokus se je všechny sám rozpoznat v textu Ef 1,17–19.

Modlí se, aby věřící v Efezu pochopili, k jaké naději je Bůh povolal (Ef 1,18), touží, aby nezapomínali na to, co již Bůh pro jejich spásu vykonal v minulosti (Ef 1,3–9.11–13),

a soustředili se na slavnou budoucnost, kterou pro ně připravil (Ef 1,10,14).

Modlí se, aby věřící pochopili, jak bohaté a slavné je jejich „dědictví v jeho svatém lidu“ (Ef 1,18), připomíná starozákonní představu o věřících jako o Božím dědictví (Dt 9,29; 32,9; Za 2,12; porovnej s Ef 1,11). Chce, aby věděli, že nejenže mají dědictví od Boha, ale že sami jsou Božím dědictvím. Pokud si to uvědomí, lépe pochopí, jakou nesmírnou hodnotu pro Boha mají.

Modlí se, aby pochopili, jak „nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme“ (Ef 1,19), a představuje Ducha svatého, který přináší nové a hlubší poznání úžasné Boží moci.

Ve všech těchto modlitbách Pavel touží, aby jeho adresáti vnitřně prožili a poznali, co vše jim bylo v Ježíši dáno.

Aplikace

Jak můžeš lépe prožít, „jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme“? Co to znamená v každodenním životě?

ÚČAST NA MOCI VZKŘÍŠENÍ

²⁰Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechna jména, která jsou vzývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím. ²²„Všechno podrobil pod jeho nohy“ a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, ²³která je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest. (Ef 1,20–23)

Davidův, žalm. Výrok Hospodinův mému pánu: „Zasedni po mé pravici, já ti položím tvé nepřátele za podnoží k nohám.“ (Ž 110,1)

Osobní studium

Ve zbývajících verších Pavlovy modlitby (Ef 1,20–23) se apoštol podrobněji věnuje třetímu tématu. Doufá, že Duch svatý pomůže věřícím pochopit nesmírnou Boží moc, kterou používá v jejich prospěch. Začíná připomínkou dvou událostí v dějinách spásení, kde se projevila Boží moc: (1) Ježíšovo vzkříšení z mrtvých a (2) vyvýšení Ježíše na trůn v nebesích (Ef 1,20).

Jak se Boží moc projevila v Ježíšově vzkříšení?

Ef 1,20

1K 15,20–22

Fp 3,8–11

Žd 13,20.21

1Pt 1,3

Křesťané pevně věří v Ježíšovo vzkříšení (1K 15,14.17). Kristus vstal z mrtvých, a proto očekávají i jeho věrní vzkříšení k věčnému životu při jeho příchodu (1K 15,20–23).

Kristus vstal z mrtvých, proto ho můžeme i dnes prosit za všechna požehnání evangelia, včetně přítomnosti Ducha svatého v našich životech.

Obraz toho, že Bůh „posadil [Krista] po své pravici“ (Ef 1,20), pochází ze Žalmu 110,1. Je to nejčastěji citovaná starozákonní pasáž v Novém zákoně (zdá se, že z ní čerpají všechny výše uvedené verše). Téma vyvýšení Krista je v listu Efezským nesmírně důležité. Pavel píše, že Bůh věřící „spolu s ním uvedl na nebeský trůn“ (Ef 2,6). Kromě toho Pavel mluví o Kristově vyvýšení jako o podmínce toho, aby Kristus naplnil vše, co bylo psáno, a dal dary své církvi (viz Ef 4,8–11).

Ve verších Ef 4,8–11 Pavel své adresáty varuje, aby Krista nechápali jako toho, kdo jen pasivně sedí na Otcově trůnu. Předkládá spíše „dynamický novozákonní obraz vyvýšeného Krista, který svým Duchem působí po celém světě, aby vítězil, a on opravdu vítězí“. (BRUCE, F. F. *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1984, s. 133.) Pavel tedy popisuje vyvýšení (korunovaci) Krista nejen proto, aby poukázal na obrovskou Boží moc nabízenou věřícím, ale ukazuje i na zdroj této moci.

Aplikace

Ve kterých oblastech svého života potřebuješ Kristovu moc? Jak ji můžeš přijmout a jak ji můžeš využít? Co ti může bránit v přístupu k jeho moci?

KRISTUS NADE VŠÍM

²⁰Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechna jména, která jsou vzývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím. (Ef 1,20.21)

¹I vy jste byli mrtvi pro své viny a hříchy, ²v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. (Ef 2,1.2)

Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. (Ef 6,12)

Osobní studium

Apoštol Pavel oslavuje vyvýšení Ježíše, který nyní sedí s Otcem na nebeském trůnu. Když poukázal na postavení Krista ve vztahu k Otci („posadil [ho] po své pravici v nebesích“ Ef 1,20), soustřeďuje Pavel svou i naši pozornost na Ježíšův vztah k „mocnostem“. Ježíš, který (spolu)vládne s Otcem, je vyvýšen „vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechna jména, která jsou vzývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím“ (Ef 1,21).

Zaměř se na to, jak Pavel mluví o zlých duchovních silách. Proč apoštol věnuje pozornost těmto „silám“?

Ef 1,21

Ef 2,2

Ef 6,12

Pasáž Sk 19,11–20, popisující příběh sedmi synů Skévy, ilustruje, že Efez byl v době Pavla centrem magických praktik. „Nejdůležitější charakteristikou praktikování magie v celém helenistickém světě bylo vnímání a poznávání duchovního světa, který má vliv na každý aspekt života. Cílem snahy kouzelníka bylo rozeznat užitečné duchy od škod-

livých a naučit se rozlišit působení a sílu duchů. Prostřednictvím těchto znalostí měli být schopni vytvořit prostředky (mluvená nebo psaná zaklínadla, amulety a podobně) k manipulaci s duchy v zájmu jednotlivce. Využitím správných postupů se měla dát vyléčit nemoc vyvolaná duchem, [nebo] by se dal vyhrát závod vozů.“ (ARNOLD, Clinton E. *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*. Baker Pub Group, 1992, s. 18.)

Snaha ovládat jednotlivá božstva a mocnosti prostřednictvím magie byla charakteristickým znakem náboženského života v Efezu (viz Sk 19,13) a je v různých obměnách populární i dnes. Pavel se snaží objasnit vztah mezi Kristem a těmito „mocnostmi“: Ježíš je vyvýšen „nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva...“ (Ef 1,21).

Aby si byl jistý, že jeho posluchači chápou, že mimo Ježíše neexistuje žádná vyšší moc, přidává zmínku o praxi odvolávat se v magii na jména různých božstev. Ježíš je vyvýšen i „nad všechna jména, která jsou vzývána“ (Ef 1,21). Přejdeme-li od vymezení toho, koho Ježíš převyšuje, k vymezení času, po který to platí, Pavel zdůrazňuje, že Ježíšova vznešená vláda není omezena. Jeho vláda nad všemi mocnostmi platí „jak v tomto věku, tak i v budoucím“ (Ef 1,21).

Aplikace

Jak se působení „vlády, mocnosti, síly i panstva“ projevuje v dnešním světě? Co můžeme dělat, abychom se nestali jejich obětí?

„VŠECHNO PODROBIL POD JEHO NOHY“

²² „Všechno podrobil pod jeho nohy“ a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, ²³ která je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest. (Ef 1,22.23)

Osobní studium

Již od začátku křesťané rozpoznali ve verši Ž 110,1 prorocství o Ježíšově vyvýšení: „Výrok Hospodinův mému pánu: Zasedni po mé pravici, já ti položím tvé nepřátele za podnoží k nohám.“ Podobně z kontextu chápali „syna člověka“ v Ž 8,5 jako vyvýšeného Krista: „Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou, všechno pod nohy mu kladeš“ (Ž 8,7). Zřejmě se také báli, že jsou nad nimi mocnosti temnoty a existuje reálná hrozba, že si je podmaní. Chopili se však pravdy, že tyto síly jsou podřízeny Kristu, tedy že Kristus má nad nimi moc.

V listu čteme, že Otec „všechno podrobil pod jeho [Ježíšovy] nohy“ a „ustanovil jej svrchovanou hlavou církve“ (Ef 1,22). Přestože „vše“ je univerzální, všeobjímající pojem, Pavel má stále na mysli „mocnosti“ zmíněné v Ef 1,21. Ono „vše“ – včetně kosmických, nadpřirozených a duchovních sil – je pod Kristovýmá nohama a je mu to podřízeno.

Jaké výhody přináší církvi skutečnost, že Kristus byl vyvýšen na trůn a vládne nad vším na nebi i na zemi? (Ef 1,22.23)

Bůh učinil Krista vítězem nad všemi mocnostmi zla. Církev (jako společenství věřících) je těsně propojena s Kristem a ten jí dává vše, co potřebuje. Tato skutečnost zaručuje vítězství církve nad jejími nepřáteli. Boží moc, která se projevila ve vzkříšení Krista a jeho vyvýšení nad každou vesmírnou mocnost, jedná nyní ve prospěch církve. Bůh dal vítězného Krista církvi, která je s ním tak propojená, že ji můžeme nazývat jeho tělem.

Jak můžeme poznat vyvýšeného Krista a zakusit Boží moc v našich životech? Pavel se přímo nezabývá žádnými mechanismy nebo postupy, kterými se to děje. Hodně však naznačuje skutečnost, že tento text je součástí Pavlovy modlitby. Pavel věří, že Bůh na jeho modlitbu odpoví. Potvrzuje účinnost Boží moci, zjevené v Kristu. Podle něj je proto opodstatněné prosit, aby tato moc působila i v životě věřících.

Aplikace

Jaká je tvoje vlastní zkušenost s mocí modlitby? Nejde jen o vyslyšené modlitby, ale o modlitbu obecně. Jak tě modlitba přibližuje k Bohu? Jak ti dává moc, kterou nabízí Kristus?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Prostudujte si tyto dva popisy Kristova vyvýšení.

„Kristovo nanebevstoupení bylo znamením toho, že jeho následovníci dostanou slíbené požehnání. Měli na ně vyčkat, než se pustí do svého díla. Když Kristus vstoupil do nebeských bran, byl za chvalozpěvu andělů uveden na trůn. Ihned po skončení tohoto obřadu sestoupil na učedníky v bohatých proudech Duch svatý. Takto byl Kristus skutečně oslaven slávou, kterou měl u Otce již od věčnosti. Vylitím Ducha svatého o Letnicích nebe oznámilo, že Kristus se ujal svého úřadu. Jak zaslíbil, seslal svým následovníkům Ducha svatého z nebe na znamení toho, že jako kněz a král převzal veškerou moc na nebi i na zemi a že byl pomazán, aby vládl nad svým lidem.“ (AA 38.39; PNL 23.24)

„Otec objímá svého Syna a říká: ‚Ať se mu pokloní všichni andělé Boží!‘ (Žd 1,6). Nebeští vládcové, knížectva i mocnosti s nevýslovnou radostí uznávají svrchovanost Knížete života. Andělské zástupy se mu klanějí a v celém nebi se rozléhá radostné jásání. ‚Hoden jest Beránek, ten obětovaný, přijmout moc, bohatství, moudrost, sílu, poctu, slávu i dobrořečení.‘ (Zj 5,12) Vítězoslavné písně se prolínají s hudbou andělských harf a celé nebe překypuje radostí a slávou. Láska zvítězila. Ztracené bylo nalezeno. V nebi se rozléhá mocné volání: ‚Tomu, jenž sedí na trůnu, i Beránkovi dobrořečení, čest, sláva i moc na věky věků!‘ (Zj 5,13) Ozvěna veliké nebeské radosti doléhá k nám na zem v Kristových slovech: ‚Vystupuji k Otci svému i Otci vašemu a k Bohu svému i Bohu vašemu.‘ (J 20,17) Nebe a země jsou spojeny. Pro nás vystoupil náš Pán do nebe a pro nás i žije. ‚Proto přináší dokonalé spasení těm, kdo skrze něho přistupují k Bohu; je stále živ a přimlouvá se za ně.‘ (Žd 7,25)“ (DA 834.835; TV 533)

Otázky k rozhovoru

1. V souvislosti s Ježíšovým vyvýšením uvažujte i v termínech „již“ a „ještě ne“. V jakém smyslu je Ježíš již Pánem „všeho“, včetně všech zlých sil, které jsou mu podřízeny? A v jakém smyslu se jeho plná vláda nade „vším“ teprve projeví v budoucnosti, a tedy ji vnímáme jako ještě ne? (Viz 1K 15,24–28.)
2. Žijeme ve světle Kristovy vlády nade „vším“? Nebo jsme pod nadvládou (možná jen částečnou) různých padlých mocností, jejichž síla postupně ubývá? Jak můžeme poznat, že jde v konkrétním případě o zlou moc nebo sílu zla? Jak se můžeme chránit před silami zla, které navzdory porážce stále působí v našem světě?

Bůh nás probudil k životu

Texty na tento týden

Ef 2,1–10

Základní verš

„Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy. Milostí jste spaseni!“ (Ef 2,4.5)

Dne 14. října 1987 si osmnáctiměsíční Jessica McClure hrála na dvoře své tety, když spadla do téměř sedm metrů hluboké a velmi úzké studny. Její situace přilákala média z celé země do Midlandu v Texasu. Celý svět sledoval „dítě Jessicu“, jak spí, pláče, zpívá si a volá svou maminku. Všichni se zatajeným dechem pozorovali, jak záchranáři přivádějí do studny čerstvý vzduch.

Nakonec, šedesát osm hodin po jejím pádu, mohli všichni sledovat, jak Jessicu vysvobodili ze studny o průměru pouhých dvaceti centimetrů, která ji uvěznila téměř na tři dny. Fotografie Scotta Shawa, oceněná Pulitzerovou cenou, zachytila moment, při kterém záchranáři s ustaranými tvářemi drží na rukou malou obvázanou holčičku.

Každý příběh o záchraně života je svým způsobem strhující a má sílu nás chytit za srdce. Apoštol Pavel nám v Efezským 2,1–10 přináší osobní pohled na největší a nejrozsáhlejší záchrannou akci všech dob: Boží úsilí vykoupit lidstvo. Dramatický příběh ještě umocňuje fakt, že nejsme jen diváky záchrany někoho jiného, ale svědky své vlastní záchrany.

Osnova lekce

Při studiu této lekce se zaměříme na pasáž Ef 2,1–10. Apoštol Pavel v ní efezským křesťanům nejprve vysvětluje beznadějnou situaci, ve které kdysi byli všichni hříšníci, včetně nás (v. 1–3), aby poté nádherně představil to, co můžeme díky Kristu prožívat nyní (v. 4–10).

- Naše beznadějná situace „kdysi“ (Ef 2,1–3)
  - Ef 2,1.2: Byli jsme duchovně „mrtví“ (neděle)
  - Ef 2,3: Byli jsme otroky vlastních tužeb (pondělí)
- Naše nová situace „nyní“ (Ef 2,4–10)
  - Ef 2,4–7: Jsme „vzkříšení“ a „vyvýšení“ (úterý)
  - Ef 2,6.7: Jsme obdarováni velkou milostí (středa)
  - Ef 2,8–10: Jsme již spaseni, zachráněni (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

KDYSI – MRTVÍ A PODVEDENÍ

¹ Vy jste byli mrtví pro své viny a hříchy, ² v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. ³ I my všichni jsme k nim kdysi patřili; žili jsme sklonům svého těla, dali jsme se vést svými sobeckými zájmy, a tím jsme nutně propadli Božímu soudu tak jako ostatní. ⁴ Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, ⁵ probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtví pro své hříchy. Milostí jste spaseni! ⁶ Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, ⁷ aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši. ⁸ Milostí tedy jste spaseni skrze víru. ⁹ Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. ¹⁰ Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil. (Ef 2,1–10)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Ef 2,1–10). Jaká je jeho hlavní myšlenka? Co pro nás podle Pavla Ježíš vykonal?

Pavel v předchozí kapitole popsal, jak je pro nás, kteří jsme uvěřili v Krista, připravena záchrana (Ef 1,3–23), a v krátkosti uvedl i příběh věřících v Efezu (Ef 1,13). V dnešním textu Pavel hovoří o jejich obrácení podrobněji a je osobnější. Jejich předchozí hříšnou existenci (Ef 2,1–3) staví do protikladu s pozhnáním Boží spásy, tedy spoluúčasti na vzkříšení, nanebevstoupení a vyvýšení Krista (Ef 2,4–7). Zároveň ukazuje, že spasení vychází z Božího daru milosti a z jeho stvořitelského díla (Ef 2,8–10).

Téma výstižně shrnují tři myšlenky z Ef 2,5: (1) byli jsme „mrtví pro své hříchy“, (2) „probudil nás [Bůh] k životu spolu s Kristem; a (3) připomíná nám „milostí jste spaseni“.

Ve verších Ef 2,1.2 Pavel podtrhuje smutnou realitu předchozího života Efezských a vlastně každého člověka před obrácením. Před obrácením je totiž člověk duchovně

mrtvý. Běžnou součástí jeho života je to, že hřeší (Ef 2,1) a je ovládán satanem (Ef 2,2). Pavel píše živým lidem, ale připomíná jim, že kdysi byli „mrtví“ (viz Ef 5,14). Jejich situace byla neutěšená a bezvýchodná, protože byli odděleni od Boha, který je zdrojem života (srovnej s Ko 2,13; Ř 5,17; 6,23).

Když Pavel uvažuje o způsobu života svých posluchačů před obrácením, identifikuje dvě vnější síly, které je ovládaly. První z nich je život podle „běhu tohoto světa“ (Ef 2,2), charakterizovaný přizpůsobením se zvykům a jednání většinové společnosti v Efezu. Takový vliv pokřivil lidský život a udržoval ho ve vzpouře proti Bohu.

Druhou vnější silou, která ovlivňovala předchozí život lidí, byl satan. Pavel ho popisuje jako „vládce nadzemských mocí“ (Ef 2,2; „vládce mocnosti vzduchu“; ČSP), protože „vzduch“ (nebo „nadzemské“ místo) je identifikován jako oblast přebývání nadpřirozených sil, včetně těch špatných (viz Ef 1,3; Ef 3,10; Ef 6,12). Satan je aktivní i na zemi, protože je duchem, který působí „dosud v těch, kteří vzdorují Bohu“ (Ef 2,2).

Aplikace

Co říkají verše první poloviny Efezským 2. kapitoly o realitě velkého sporu? V čem pro nás může být útěchou a nadějí vědomí, že Ježíš zvítězil a že už nyní můžeme mít účast na jeho vítězství?

KDYSI – OKLAMÁNI VLASTNÍMI TOUHAMI

I my všichni jsme k nim kdysi patřili; žili jsme sklonům svého těla, dali jsme se vést svými sobeckými zájmy, a tím jsme nutně propadli Božímu soudu tak jako ostatní. (Ef 2,3)

Osobní studium

Kromě Božích zásahů mají na lidské jednání vliv nejen vnější síly zmíněné v Ef 2,2, ale také naše „sobecké zájmy“ nebo „žádosti“, které touží po tom, co se líbí našemu tělu a naší mysli (Ef 2,3; porovnej Jk 1,14,15; 1Pt 1,14).

Jak rozumíš Pavlovým slovům, že jsme „propadli Božímu soudu tak jako ostatní“ (Ef 2,3)? Porovnej texty Ef 2,3 a Ef 5,6.

Realita ztraceného života je znepokojující, ale její důsledky v době konce jsou ještě děsivější. Všem, kteří „propadli Božímu soudu tak jako ostatní“ (Ef 2,3), Pavel připomíná hrozbu Božího soudu na konci časů.

Vyjádření, že jsme „svou přirozeností děti hněvu“ (Ef 2,3; ČSP), poukazuje i na další znepokojující skutečnost. Přestože jsme stvořeni k Božímu obrazu a tento obraz si neseme v sobě, při setkání s Kristem jsme pochopili, že je v nás zakořeněno něco hluboce špatného. Žít křesťanský život neznámá, že zvítězíme nad jedním či dvěma zlozvyky či „vinou

a hříchy“ (Ef 2,1), se kterými právě zápasíme. Nezápasíme totiž jen s hříchy, ale především s hříchem. Naše zkažené já má neustálou tendenci bouřit se proti Bohu a směřovat k sebezničení. Jako padlé lidské bytosti jsme chyceny do sítě sebedestruktivního hříšného chování, ve kterém se necháváme vést satanem (Ef 2,2) a našimi vlastními vrozenými hříšnými sklony a zájmy (Ef 2,3).

Je důležité poznamenat, že Pavel používá minulý čas – „kdysi... jsme „propadli Božímu soudu“ (Ef 2,3). To však neznámá, že by křesťané neměli zkušenost se sklonem ke zlu. Pavel věnuje značnou část svého listu (Ef 4,17–5,21) varování, že hříšné činy, které mají kořeny v hříšné přirozenosti, zůstávají pro křesťany stálou hrozbou. Naše „staré já“ nás však už nemusí ovládat. Apoštol věřící vyzývá, aby prostřednictvím Kristovy moci odložili „dřívější způsob života, staré lidství“ a oblékli „nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy“ (Ef 4,22–24).

Aplikace

Každý člověk má osobní zkušenost s tím, jak zkažená je naše vlastní přirozenost – a to i po předání života Ježíši. Co se z toho můžeme naučit o důležitosti toho, abychom byli blízko Kristu v každém okamžiku našeho života?

NYNÍ – VZKŘÍŠENÍ A VYVÝŠENÍ S KRISTEM

“Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, jíž si nás zamiloval, ⁵probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtví pro své hříchy. Milostí jste spaseni! ⁶Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, ⁷aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši. (Ef 2,4–7)

Osobní studium

Apoštol Pavel dělá jasný předěl mezi „kdy-si“ a „teď“ použitím silného odporovacího vyjádření: „ale Bůh“ (Ef 2,4). Žalostný obraz předchozího života adresátů apoštolova dopisu (Ef 2,1–3) se mění v novou skutečnost naplněné naděje. A tato skutečnost dává životu věřících zcela jiný rozměr (Ef 2,4–10).

Jak rozumíš tomu, že věřící jsou spolu s Kristem vzkříseni a uvedeni na nebeský trůn? Do jakého časového období Pavel datuje tyto události (Ef 2,6.7)?

Na začátku jsme si řekli, že dopis Efezským vyvyšuje Krista a zdůrazňuje vzájemné propojení mezi Kristem a věřícími. V textu Ef 2,5.6 Pavel ještě rozšiřuje toto téma použitím tří složených sloves, která by se dala doslova přeložit jako „spolu oživit“, „spolu vzkřísit“ a „spolu posadit“. Prostřednictvím těchto vyjádření odhaluje ohromující pravdu, že díky Boží iniciativě se mohou i věřící účastnit důležitých událostí dějin spasení, jejichž ústřední postavou je Ježíš Kristus.

Co vlastně Pavel říká? (1) Výraz „spolu oživit“ s Kristem – navazuje na verš Ef 2,1, ve kterém apoštol říká, že jsme „byli mrtví

pro své viny a hříchy“. Nyní jsme však „živí“, a tudíž nemusíme žít podle „běhu tohoto světa“. (2) Slovní spojení „spolu vzkřísit“ ukazuje na skutečnost, že díky přijetí Boží milosti můžeme být vzkříseni, tak jako byl vzkřísěn i Kristus. Toto vyjádření naznačuje i (3) účast věřících na Kristově vystoupení do nebe. Výraz „spolu posadit“ vyjadřuje skutečnost, že díky Boží milosti již nyní můžeme s Kristem sedět „na nebeském trůnu“.

Abychom ocenili sílu Pavlova argumentu, podívejme se zpět do textu Ef 1,19–23 a připomeňme si, že svou smrtí, vzkřísením, nanebevstoupením a vyvýšením Kristus získal vítězství nad vším zlem a nad všemi duchovními mocnostmi – tedy právě nad tím, co kdysi ovládalo životy věřících. Přestože jsou tyto síly stále aktivní a ohrožují lidskou existenci, Ježíšovým vzkřísením, nanebevstoupením a vyvýšením se jejich vliv zcela změnil. Změnil se vesmír a změnila se i realita. Věřící už nejsou jen diváky událostí, ale jsou do nich osobně a důvěrně zapojeni. To, že jsme spolu s Kristem oživeni, vzkříseni a vyvýšeni, nám otevírá zcela nové možnosti. Máme právo obrátit se z existence ovládané démony k životu v duchovní hojnosti a síle v Kristu (2Tm 1,7).

Aplikace

„Neboť Bůh nám nedal ducha bázlivosti, nýbrž ducha síly, lásky a rozvahy“ (2Tm 1,7). Jak ti dnešní lekce pomáhá pochopit Pavlova slova adresovaná Timoteovi?

NYNÍ – NAVŽDY POŽEHNÁNÍ MILOSTÍ

“Spolu s ním nás [Bůh] vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši. (Ef 2,6.7)

Osobní studium

Porovnejte Boží plán spasení v Ef 1,3.4 s věčnými důsledky tohoto plánu popsaného v Ef 2,7. Jaké jsou základní prvky a cíle Božího „plánu spasení“?

Oslava ukončení studia, ať už jde o maturitu, nebo vysokoškolské studium, je vždy krásnou a důležitou událostí. Vyjadřuje významný úspěch při skládání závěrečných zkoušek a posun do další etapy života. Pro nás jako věřící je důležité, abychom pochopili hlubokou pravdu evangelia o milosti. Milosti nelze dosáhnout úsilím, není výsledkem našeho snažení ani ji nezískáme složením jakékoli zkoušky.

Pavel potvrzuje tuto pravdu v Ef 2,7 a vysvětluje, kdy se to stalo. Bůh nás v minulosti vykoupil díky tomu, co pro nás udělal Kristus. Díky němu a v něm nás dnes přijímá, takže jsme spoluúčastníky jeho oživení, vzkříšení a vyvýšení (Ef 2,4–6). Boží plán se však netýká jen milostí naplněné minulosti a milosrdenstvím zaplavené přítomnosti. Nedílnou součástí Božího plánu je i budoucnost. Zahrnuje všechny „nadcházející

věky“ (Ef 2,7). Jeho plán věčné budoucnosti je založen na stejném principu jako jeho činy v minulosti a přítomnosti – na principu milosti a lásky. „Aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši“ (Ef 2,7).

Pavel uvažuje o Boží milosti jako o pokladu nebo bohatství nesmírné hodnoty (viz Ef 1,7 a Ef 3,8), ze kterého mohou věřící čerpat, aby naplnili jakoukoli svou potřebu. Tato velkorysá Boží štědrost vůči nám se stává přesvědčivým, věčným a vesmírným projevem jeho milosti.

„Svým životem na zemi měl Ježíš představit Boha lidem i andělům. [...] Toto zjevení však nebylo určeno jen Božím dětem na zemi. Náš malý svět je učebnicí vesmíru. ‚I andělé touží spatřit‘ (1Pt 1,12) obdivuhodný Boží záměr plný milosti a tajemství lásky, která přináší spásu. Budou je zkoumat po celé věky. Pro vykoupené, stejně jako pro nepadlé bytosti, bude Kristův kříž předmětem hloubání i radosti. Ukáže se, že sláva, která vyzařuje z Ježíšovy tváře, je slávou obětavé lásky.“ (DA 19.20; TV 9)

Aplikace

Milost je dar, který mění důsledky naší minulosti, dává nový smysl naší přítomnosti a nadějí naplňuje naši budoucnost. Který z těchto aspektů je pro tebe právě teď nejdůležitější?

NYNÍ – ZACHRÁNĚNÍ BOHEM

⁸Milostí tedy jste spaseni skrze víru. ⁹Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. ¹⁰Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil. (Ef 2,8–10)

Osobní studium

Znovu uvažuj o textu Ef 2,1–10 a tentokrát se zaměř na verše 8–10. Jaké myšlenky Pavel zdůrazňuje v těchto verších?

V textu Ef 2,1–3 Pavel vysvětluje, že věřící v Efezu nebyli spaseni díky jejich dobrým skutkům nebo neodolatelným povahovým vlastnostem. Apoštol velmi jasně říká, že byli „mrtvi pro své viny a hříchy“ (Ef 2,1). Nebyla v nich ani jiskřička života. Byli oběťmi hříchu. I proto nevykazovali žádnou osobní iniciativu či snahu konat dobro. Naopak, byli v úplném područí samotného satana, sklonů svého těla a sobeckých zájmů (Ef 2,2.3).

Netušili, že jejich situace je mnohem horší, než kdyby jim jen chyběl „hlubší duchovní život“ nebo by trpěli nedostatkem „křesťanských ctností“. Stejně jako celé lidstvo, i oni byli nepřáteli pravého Boha a směřovali k odsouzení a smrti v den Božího soudu, doslova „propadli Božímu soudu tak jako ostatní“ (Ef 2,3).

Při spasení totiž nemůžeme spoléhat na vlastní snahu, která by byla výsledkem nějakého duchovního výkonu. Spasení je založeno na nevysvětlitelné Boží lásce, kterou nelze pochopit. Boží láska totiž nestojí

na nějaké morální hodnotě či kvalitě člověka, který je objektem této lásky. V milosrdenství a lásce Bůh jedná ve prospěch lidí prostřednictvím Ježíše Krista (Ef 2,4). Díky tomu, co pro nás udělal, jsme mohli být „oživeni“ z duchovní smrti. Díky Božímu zásahu prožívají i Efezští úžasnou změnu, která sleduje cestu samotného Ježíše. Z extrémní hloubky úplné duchovní smrti a zoufalého, beznadějného otroctví mohou být věřící vzkříšeni a vyzdviženi spolu s Kristem až „na nebeský trůn“ (Ef 2,5.6). Tento Boží zásah podobný blesku však není žádným krátkodobým jevem. Má skutečnou, trvalou sílu a platí věčně, protože Bůh má v úmyslu projevat svou milost v Ježíši Kristu po celou věčnost (Ef 2,7).

Ve verších 8 až 10 Pavel shrnuje toto základní učení křesťanství ve snaze zdůraznit hlavní myšlenku svých slov: spasení člověka je výhradně a zcela Božím dílem, ne lidským. Nevychází z nás, ale je Božím darem. Žádná lidská bytost se nemůže chlubit tím, že by si milost zasloužila nebo k jejímu projevu Boha přiměla svým jednáním (Ef 2,8.9). Jako věřící „stojíme“ Boží milostí, jsme jejím důkazem – a ničeho jiného. Jsme mistrovská díla, stvořená Bohem „v Kristu Ježíši“ (Ef 2,10).

Aplikace

Proč je důležité pochopit, že naše spasení pochází od Boha a není založeno na naší vlastní hodnotě nebo na našem úsilí?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Základem listu Efezským je příběh, který tvoří kostru celého dopisu, a jeho jednotlivé části se v něm opakovaně zmiňují. Toto jsou hlavní události příběhu:

1. Bůh si vyvolil lidi „před stvořením světa“ (Ef 1,4.5.11).
2. Minulost člověka byla ztracená existence (Ef 2,1–3.11.12; 4,17–19.22; 5,8).
3. Bůh v Kristu zasáhl, aby člověka zachránil (Ef 1,7.8; 2,4–6.13–19; 4,1.20.21; 5,2.8.23.25.26).
4. Přijetí evangelia (Ef 1,12.13 a v náznacích i v jiných verších). Přestože kdysi byli „bez naděje“ (Ef 2,12), nyní mají „jednu naději“, k níž se věřící upínají (Ef 4,4; porovnej Ef 1,18).
5. Současný život adresátů dopisu jako učedníků. Přestože žijí v době plné nebezpečí a odporu zlých sil, mohou čerpat ze zdrojů, které nabízí jejich vznešený Pán (Ef 1,15–23; 2,6; 3,14–21; 4,7–16; 6,10–20).
6. V budoucím vyvrcholení dějin se naplní úloha Ducha svatého jako „zálohy“ (Ef 1,13.14) nebo „pečeti“ (Ef 4,30). V tomto vrcholném momentu budou věrní odměněni za svou věrnost tím, že se ujmou „dědictví“, které jim již bylo dáno v Kristu (Ef 2,7; 6,8.9). Díky jejich víře v Krista jim bude uděleno místo v „budoucím věku“, v jehož centru bude Kristus (Ef 1,21; 2,7.19–22; 4,13.15; 5,27).

Otázky k rozhovoru

1. Základní příběh listu Efezským (viz výše) není jen příběhem věřících v prvním století. Je to také náš vlastní příběh. Který z hlavních kroků nebo fází tohoto příběhu vám v tuto chvíli dává největší naději?
2. Proč podle vašeho názoru Pavel tak často připomíná hříšnou minulost svých posluchačů a vyzývá je, aby uvažovali o svém životě před obrácením?
3. Porovnejte Pavlovo shrnutí evangelia v Ef 2,8–10 s jeho dřívějším shrnutím v Ř 1,16.17. Která podobná témata se v těchto dvou textech objevují? V čem se tyto dva texty odlišují?
4. Dobré skutky věřících nemohou zajistit jejich vykoupení ani díky nim nezískají lidé zásluhy před Bohem. Jakou roli hrají v Božích plánech (Ef 2,10)?

Kříž a církev

Texty na tento týden

Ef 2,11–22

Základní verš

„Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. V něm je náš pokoj, on dvojí spojil v jedno...“ (Ef 2,13.14)

Představ si, že jsi pohan, Řek, který se naučil vážit si Boha Židů. Rozhodl ses dokonce opustit uctívání různých bohů a bůžků svých předků a přijal jsi jediného pravého Boha. Rozhodneš se navštívit Jeruzalém. Už zdálky v němém úžasu obdivuješ krásu tamního chrámu. Potom slyšíš melodii a zpěv, který ve tvém srdci probudí touhu vzdávat Bohu chválu. Když však přijdeš do chrámu a přejdeš po vstupním nádvoří, ocitneš se tváří v tvář zdi, která je vysoká téměř jeden a půl metru. Každých pár kroků podél zdi narazíš na tabulku, na které je v latině a v řečtině napsáno upozornění: „Žádný cizinec nesmí překročit ohrazení kolem chrámu. Každý, kdo tak učiní, bude odsouzen za své jednání k smrti.“ Okamžitě tě naplní smutek a pocit odcizení.

Ve verších Ef 2,11–22 Pavel poukazuje na Kristův kříž, který do dané situace přináší zásadní změnu. Boží totiž všechny bariéry a zdi. Vertikální část kříže ukončuje odcizení a smiřuje lidi s Bohem. Horizontální usmířuje lidi mezi sebou. Kříž odstraňuje nepřátelství a přináší mír mezi židy a pohany, činí z nich „jednoho nového člověka“ (Ef 2,15). Stává se z nich nový chrám, „duchovní příbytek Boží“ (Ef 2,22).

Co to pro nás dnes znamená?

Osnova lekce

Druhá polovina 2. kapitoly listu Efezským představuje praktické důsledky přijetí Ježíšovy oběti pro mezilidské vztahy. Zvláště se zaměřuje na dlouholeté „nepřátelství“ židů a pohanů, kteří se v Kristu mohou stát jedním usmířeným společenstvím.

- Ef 2,11–13: Vzdálení se díky Kristu stávají blízkými (neděle)
- Ef 2,14–16: Nepřátelé jsou vzájemně usmířeni (pondělí)
- Ef 2, 14.15: Rozdělující zeď je zbořena (úterý)
- Ef 2,17.18: Ježíš do vztahů přináší pokoj (středa)
- Ef 2,19–22: Usmíření věřící tvoří „Boží chrám“ (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

VZDÁLENÍ SE STÁVAJÍ BLÍZKÝMI

¹¹Pamatujte proto vy, kteří jste svým původem pohané a kterým ti, kdo jsou obřezaní na těle a lidskou rukou, říkají neobřezanci, ¹²že jste v té době opravdu byli bez Krista, odloučení od společenství Izraele, bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě. ¹³Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. (Ef 2,11–13)

Osobní studium

Porovnej texty Ef 2,1–3 a Ef 2,11–13. O prvním jsme si už řekli, že v něm Pavel popisuje pohanskou minulost adresátů svého dopisu. Jak rozšiřuje popis jejich minulosti v dnešních úvodních verších?

Pohané, kteří v Efezu uvěřili v Krista a stali se součástí jeho „těla“, církve, byli kdysi zcela oddělení od Izraele a od spásy, kterou Bůh nabízel. Pavel považuje za důležité, aby si „pamatovali“ (Ef 2,11) tuto svou minulost. Tehdy byli „bez Krista“, Pomazaného, Mesiáše Izraele. Byli „odloučeni od společenství Izraele“ (Ef 2,12). A nejen to. Byli také „bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení“, neměli naději na záchranu, kterou Bůh nabízel během dějin spasení. Můžeme tedy říci, že neměli nic společného ani s Izraelem, ani se spasením, které Bůh nabízel prostřednictvím vyvoleného národa. Pavel říká, že takový život – bez Krista, mimo společenství Izraele a bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení – je životem „bez naděje a bez Boha na světě“ (Ef 2,12).

Napětí a nepřátelství mezi pohany a židy trvalo dlouho. Pavel v náznacích hovoří

o této pevně zakořeněné nenávisti, když se odvolává na jeden její příznak – vzájemné osočování a posmívání. Židé mluvili o pohanec s posměchem jako o „neobřezancích“ a pohané o židech se stejným pohrdáním jako o „obřízce“ (Ef 2,11; BK).

Ve verši Ef 2,13 však nyní Pavel poukazuje na něco zcela jiného. Apoštol napsal: „Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev.“

Když Pavel popisuje věřící z pohanů jako kdysi „vzdálené“ či „daleko“, odkazuje na verš Iz 57,19: „Pokoj, pokoj dalekým i blízkým, praví Hospodin. Vyléčím jej [lid]“ (viz Ef 2,17,18). V Kristu a prostřednictvím jeho kříže byli věřící z pohanů přiblíženi ke všemu, od čeho byli kdysi daleko – k Bohu, naději a k jejich židovským bratrům a sestřám. Pavlův popis naznačuje velmi dobrou zprávu: Kristův kříž má moc překlenout širokou propast mezi židy a pohany. Znamená to, že kříž je řešením na všechny naše spory a rozdělení. Tato dobrá zvěst nás vede k tomu, abychom se zamysleli nad rozděleními, která existují v našem životě a v církvi. Kříž má obrovskou moc a může překonat každé rozdělení.

Aplikace

Z jakého stavu tě Ježíš vykoupil? Proč by mohlo být důležité, aby sis pravidelně připomínal, jak jsi na tom byl, když tě Kristus našel, a kde bys byl nyní bez něho?

SMÍŘENÍ – BOŽÍ DAR Z KŘÍŽE

¹⁴V něm je náš pokoj, on dvojí spojil vjedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil ¹⁵zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil pokoj. ¹⁶Oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži usmrtil jejich nepřátelství. (Ef 2,14–16)

Osobní studium

Jak Pavel popisuje kříž a vliv Kristova díla v každém z těchto míst dopisu Efezským? Jak bys shrnul, co Pavel říká o kříži? Jaký vliv má kříž na naše vztahy?

Ef 1,7.8

Ef 4,32

Ef 2,13.14

Ef 2,16

Ef 5,2.25

V kontextu pasáže, kterou tento týden studujeme (Ef 2,11–22), přináší kříž věřícím tři velké výhody: (1) Pohané, kteří byli „daleko“ od Boha a jeho lidu, jsou nyní „blízko“ (Ef 2,13) – stali se Božími syny a dcerami a zároveň bratry a sestrami židovských věřících (Ef 2,19). (2) Nepřátelství mezi židovskými a nežidovskými věřícími Kristus „usmrtil“ (Ef 2,16). Kristův kříž od-

straňuje to, co se zdálo být trvalou součástí nepřátelství a konfliktu mezi židy a pohany (Ef 2,17). (3) Místo nepřátelství přichází smíření. Kristus „oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži...“ (Ef 2,16; porovnej s Ko 1,19–22).

Jak toto smíření vypadá? Jaké to je, „být smířený“? Představme si úplné odcizení mezi matkou a dcerou, které přišlo jako následek dlouhých let sporů a vzájemného nepochopení. Představme si, že se tato zášť rozplyne ve vlně milosti a odpuštění a ony se opět obejmou. To je smíření. Ke smíření dochází ve chvíli, kdy jeden člen sboru odloží vše, co jej odděluje od druhého, a uzná druhého člena sboru za milovaného sourozence v Kristu, a ten přijímá to, co mu bylo nabídnuto. Smíření není technický nebo právní pojem, ale popis nápravy narušených vztahů. Pavel představuje Kristovo mocné dílo na kříži, které ovlivňuje vztahy nejen mezi jednotlivci, ale také mezi skupinami lidí. Podle apoštola usmíření změní naše životy a ukončí rozpory, zastaví hádky a obnoví naše společenství a vzájemné porozumění.

Aplikace

Je někdo, s kým se potřebuješ smířit? Jak ti v tom může pomoci právě Kristův dar smíření?

JEŽÍŠ ZBOŘIL ZEĎ

¹⁴V něm je náš pokoj, on dvojitě spojil vjedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou oběť odstranil ¹⁵zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil pokoj. (Ef 2,14.15)

Osobní studium

Jak se podle Pavla Kristus zachoval k zákonu „ustanovení a předpisů“? Proč to bylo potřeba? (Ef 2,14.15)

Pavel zde pravděpodobně zmiňuje balustrádu nebo zeď, která obklopovala nádvoří v Herodově chrámu a za kterou měl pod trestem smrti zakázán vstup každý, kdo se nenarodil jako Žid. Pavel si představuje, že tato zeď padá a pohané mají konečně úplný přístup k uctívání Boha (Ef 2,18). Každá taková zeď, říká Pavel, je odstraněna křížem. Právě kříž totiž ukazuje, že dva národy, židé a pohané, jsou ve skutečnosti jen jedním lidem.

Někteří vykladači si myslí, že Ef 2,14.15 mluví o zrušení či odstranění deseti přikázání, včetně přikázání o sobotě. V listu Efezským však Pavel prokazuje hlubokou úctu k Desateru jako zdroji pro formování křesťanského učednictví. Cituje páté přikázání (Ef 6,2.3) a naráží na další přikázání (např. sedmé:

Ef 5,3–14.21–33; osmé: Ef 4,28; deváté: Ef 4,25 a desáté: Ef 5,5). To je v souladu s Pavlovými dřívějšími tvrzeními o zákoně (Ř 3,31; Ř 7,12). Řeší zneužívání zákona, ale samotný zákon ctí a předpokládá jeho kontinuitu. Proto použití tyto verše ke zrušení platnosti Desatera, zejména ve světle všech ostatních textů v Bibli o věčné platnosti zákona, je zjevně nesprávná interpretace Pavlova záměru.

Naopak, jakékoli zneužití zákona k vrazení klínu mezi židy a pohaný a zejména k vyloučení pohanů z plného společenství s Božím lidem a přístupu k uctívání, by bylo podle Pavla kletbou a zneužitím Božího plánu se zákonem. „Zákon“ v textu Ef 2,14.15 označuje pravděpodobně obřadní aspekty zákona, které oddělovaly židy od pohanů a které Pavel vyjadřuje složitou frází „zákon ustanovení a předpisů“. Druhou možností je, že Pavel má na mysli celý starozákonní systém zákona, protože se začal vykládat a zneužívat jako klín k vzdálení židů od pohanů.

Aplikace

Jakému napětí mezi adventisty sedmého dne nebo i jinými křesťany musíme čelit a snažit se ho překonat? Proč by naše společná láska ke Kristu měla stačit k překonání tohoto napětí?

JEŽÍŠ – KAZATEL POKOJE

¹⁷Přišel a zvěstoval pokoj, pokoj vám, kteří jste dalecí, i těm, kteří jsou blízcí. ¹⁸A tak v něm smíme obojí, židé i pohané, v jednotě Ducha stanout před Otcem. (Ef 2,17.18)

Osobní studium

Jak Pavel shrnuje Kristovu službu v Ef 2,17.18?

Jedním z důležitých konceptů listu Efezským je myšlenka pokoje. Samotný dopis začíná a končí požehnáním pokoje „od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista“ (Ef 1,2; porovnej s Ef 6,23). Ve verších Ef 2,14–16 Pavel vysvětloval, že Kristus zosobňuje pokoj, protože „v něm je náš pokoj“, a že tento pokoj vychází z kříže. Kristus nejen něco ukončuje – nepřátelství mezi židy a pohany (Ef 2,14.15), ale také něco nového vytváří – nového člověka, který prožívá smíření a pokoj (Ef 2,15–17). Takový klid není jen absencí konfliktů. Je to mír a pokoj vycházející z hebrejského konceptu *šalom* – zkušenost jednoty a blaha, které se projevují nejen v našem vztahu s Bohem (Ř 5,1), ale i v našem vztahu s druhými lidmi.

Jak si Pavel představuje věřící, kteří se podílejí na šíření Ježíšova poselství pokoje? (Porovnej také texty Ř 10,14.15 s verši Ef 2,17–19; Iz 52,7 a Iz 57,19.)

Ef 4,3

Ef 6,14.15

Evangelia obsahují příklady Ježíše jako kazatele pokoje. Ve svých poselstvích na rozloučenou učedníkům – a také nám – slibuje: „Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám“ (J 14,27). Svá slova pak uzavírá takto: „To jsem vám pověděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět“ (J 16,33). Když se po svém vzkříšení zjevoval učedníkům, opakovaně jim říkal: „Pokoj vám!“ (J 20,19.21.26).

V textu Ef 2,17.18 Pavel rád zdůrazňuje, že Kristovo kázání o pokoji přesahuje dobu jeho pozemské služby. Ježíš „kázal pokoj“ nejen „blízkým“ (židovským věřícím; Ef 2,11–13), ale také „vzdáleným“ (tedy věřícím z pohanů, a to dokonce ještě předtím, než se obrátili). Po pochopení a přijetí těchto veršů všichni věřící zažijí hluboké požehnání.

Aplikace

Jak se můžeš naučit být „kazatelem pokoje“, místo abys byl „širitel konfliktů“? Do jakých situací můžeš právě v těchto dnech pomoci přinést klid a usmíření?

CÍRKEV – SVATÝ CHRÁM

¹⁹Nejste již tedy cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině. ²⁰Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. ²¹V něm je celá stavba pevně spojena a roste v chrám, posvěcený v Pánu; ²²v něm jste i vy společně budováni v duchovní přibýtek Boží. (Ef 2,19–22)

Osobní studium

Jaké obrazy používá Pavel v Ef 2,11–22, aby naznačil důležitou jednotu mezi židy a pohany v církvi?

Celou 2. kapitolu listu Efezským jsme rozdělili na dvě části. Zatímco verše 1–10 ukazují, že žijeme v jednotě s Kristem, verše 11–22 zdůrazňují, že jako součást jeho církve žijeme i v jednotě s ostatními. Ježíšova smrt má vertikální vliv na navazování našeho vztahu s Bohem (Ef 2,1–10) a horizontální vliv při budování našich vztahů s druhými (Ef 2,11–22). Prostřednictvím kříže Ježíš boří vše, co odděluje věřící z pohanů od židovských věřících, včetně zneužívání zákona k prohlubování této propasti (Ef 2,11–18). Ježíš zároveň buduje. Staví úžasný nový chrám složený z věřících. Pohané, kteří byli kdysi vyloučeni z bohoslužeb na posvátných místech chrámu, se nyní připojují k židovským věřícím a stávají se spolu s nimi novým chrámem. Všichni se stáváme součástí Boží církve, posvěceného chrámu (Ef 2,19–22) a máme výsadu žít v souladu s Ježíšem a našimi bratry a sestrami v Kristu.

Jak souvisí Pavlovo použití obrazu církve jako chrámu v Ef 2,19–22 s použitím této metafory v následujících pasážích?

1K 3,9–17

2K 6,14–7,1

1Pt 2,4–8

Pavel používá přirovnání církve k chrámu jako vrcholný obraz úplného začlenění pohanů do církve. Kdysi měli zakázané uctívání na „nádvoří Izraele“ v chrámu. Nyní nejenže získávají přístup (Ef 2,18), ale sami se stávají stavebním materiálem pro nový chrám rostoucí jako „duchovní přibýtek Boží“ (Ef 2,22).

Pisatelé Nového zákona používají obraz chrámu k vyjádření posvátnosti církve a také Boží role při jejím zakládání a rozšiřování. Zároveň tím zdůrazňují jednotu věřících. Chrám se používá ve spojení s jazykem, který naznačuje, že je živý (viz Ef 2,21, kde chrám „roste“). Často také kladou důraz na proces stavby (viz Ef 2,22: „v něm jste i vy společně budováni“). Namísto statického obrazu církve rozpoznává, že tvoří „chrám Boha živého“ (2K 6,16).

Aplikace

Co pro tebe znamená, že jsi součástí stavby, kterou buduje Kristus? V čem se takový pohled na křesťanství liší od konstatování, že „jsi členem“ církve?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Pozorně si prostudujte následující úvod k diskuzním otázkám uvedeným níže:

V jakém konkrétním kontextu Pavel píše verše Ef 2,11–22, když popisuje rozsáhlé účinky kříže na lidské vztahy? Zabývá se vztahy mezi věřícími ze židů a z pohanů, kteří jsou společně členy církve. Vyjadřuje touhu, aby chápali, že žijí společně jako smíření členové Boží rodiny (Ef 2,19). V kontextu dopisu jako celku však Pavel ukazuje široký, dalekosáhlý záměr. Jeho tématem je velký, konečný Boží plán sjednotit vše v Kristu (Ef 1,9.10). Tento plán zahrnuje „každý nebeský i pozemský rod“ (Ef 3,15).

Ještě důležitější je, že jednota členů v církvi (specifické téma, kterému se věnuje v Ef 2,11–22) má sama o sobě širší záměr, který Pavel odhaluje v Ef 3,10: „Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost.“ Uskutečňováním jednoty, kterou Kristus vydobyl na kříži, mají věřící ukazovat, že Boží konečný plán sjednotit vše v Kristu je v plném proudu. Jejich smířené vztahy zjevují Boží plán pro vesmír sjednocený v Kristu. Proto je důležité vnímat Ef 2,11–22 v kontextu celého listu Efezským, kde nacházíme biblické principy týkající se důležitého tématu dneška – vztahů mezi skupinami lidí nebo rasami.

Otázky k rozhovoru

1. Jaké biblické zásady týkající se etnických vztahů jsou uvedeny v Ef 2,11–22? Jak tato pasáž nabízí osobitý, na Krista zaměřený přístup k tématu, jaký vztah by měli mít příslušníci jedné etnické skupiny k příslušníkům jiné?
2. V souvislosti s Božím plánem pro budoucnost lidstva (Ef 1,9.10; Ef 2,11–22) je důležité, aby církev řešila své vlastní vnitřní problémy a konflikty mezi různými skupinami lidí. Proč? Jak to církev může dělat?
3. Které přetrvávající problémy mezi národnostními skupinami existují ve vaší komunitě? Jak může vaše církev sehrát pozitivní roli při realizaci sjednocujícího díla, které již Kristus vykonal na kříži? Jak se můžete podílet na této práci?

Tajemství evangelia

Texty na tento týden

Efezským 3

Základní verš

„Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač pro- síme a co si dovedeme představit, jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.“ (Ef 3,20.21)

Třetí kapitolu listu Efezským Pavel začíná tématem, kterého se již dříve dotkl: „že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia“ (Ef 3,6). Ačkoli tuto skutečnost v dnešní církvi, složené převážně z křesťanů z pohanů, nepokládáme za nic překvapujícího, pro mnohé jeho tehdejší čtenáře to bylo něco zcela nového.

Pavel pak pokračuje uvažováním o svém nadšení a touze hlásat Ježíšovo evangelium pohanům. Dozvídáme se také o jeho těžkostech při této službě, mezi něž patří i pobyt v římském vězení.

A všimneme si i apoštolovy oddanosti tajemství, které je jádrem evangelia, že v církvi jsou pohané na stejné úrovni jako jejich židovští bratři a sestry. Jsme svědky Pavlova nadšení pro církev a její vesmírné poslání. Nasloucháme jeho modlitbě, v níž oslavuje Boha za to, že skrze církev vyjadřuje svou milost.

Stručně řečeno, jsme inspirováni, abychom se připojili k Pavlovu nadšení pro evangelium.

Osnova lekce

Při studiu této lekce budeme pokračovat četbou 3. kapitoly listu Efezským, která se zaměřuje na základní poselství celé Pavlovy služby – na „evangelium“ o Ježíši Kristu. Pavel zde naznačí, v čem je zpráva o tom, co pro nás Kristus vykonal, jedinečná a jaký praktický dopad má nejen na naše životy, ale na celý vesmír.

- Ef 3,1–3: Posel evangelia – vězeň Pavel (neděle)
- Ef 3,1–6: Jedinečnost evangelia – tajemství, které nám bylo zjeveno (pondělí)
- Ef 3,7–13: Výsledek evangelia – církev zjevuje vesmíru Boží moudrost (úterý)
- Ef 3,14–19: Výsledek evangelia – Kristus přebývá v našich srdcích (středa)
- Ef 3,20.21: Radost z evangelia – oslava Ježíše Krista (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PAVEL – UVĚZNĚNÝ APOŠTOL POHANŮ

¹Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany. ²Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám: ³dal mi ve zjevení poznat tajemství, které jsem vám právě několika slovy vypsál. (Ef 3,1–3)

Osobní studium

Přečti si text **Efezským 3**. Pokus se objevit jednu nebo dvě hlavní myšlenky této kapitoly. Jaká důležitá témata zde Pavel otevírá?

Efezským 3. kapitola má zajímavou strukturu. Pavel začíná slovy: „Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany“ (Ef 3,1). Potom toto téma přeruší a udělá poměrně dlouhou odbočku zaměřenou na jeho dílo apoštola pohanů (Ef 3,2–13). Po tomto odbočení se vrací k původní myšlence zopakováním slovíčka „proto“ (Ef 3,14), přičemž verše 14 až 21 přináší pokračování přerušené zprávy o jeho modlitbě.

V Ef 3,1 se Pavel představuje jako „vězeň Krista Ježíše“. Je to jeho způsob jak říci, že ačkoli zrovna pobývá v římském zajetí a zdá se, že je pod autoritou římské říše, v jeho životě se uskutečňuje hlubší, Boží záměr. Pavel to vnímá jednoznačně. On není vězněm Říma, ale „vězněm Krista Ježíše“! (Viz také Ef 4,1.)

Pavlova zmínka o tom, že musí trpět (Ef 3,13), a pozdější zmínka o „okovech“ (6,20) naznačují, že nebyl hlídán vojákem v relativně pohodlném soukromém bytě

(viz Sk 28,16), ale ve skutečném vězení. Být v prvním století uvězněn v římském žaláři bylo mimořádně těžké. Římská říše neměla zorganizovány věznice s hygienickými zařízeními a pravidelným poskytováním stravy. Ve skutečnosti impérium nepotřebovalo věznice, jak je známe dnes. Jako forma trestu se totiž vězení v té době nepoužívalo. Lidé byli uvězněni jen během čekání na soud nebo popravu. Od vězňů se očekávalo, že se o sebe postarají sami, a při zásobování potravinami a jinými potřebami byli závislí na příbuzných a přátelích.

Pavlovy obavy se pravděpodobně soustřeďují na emocionální vliv jeho uvěznění na věřící, protože být vězněm bylo v kontextu kultury cti a studu extrémní společenskou potupou. Mohl se obávat, že se někteří budou ptát: „Jak může být Pavel apoštolem a poslem vznešeného Krista, když je opovrhovaným vězněm?“ Proto vysvětlí své uvěznění z úplně jiného úhlu pohledu. Usiluje věřícím pomoci, aby jeho pobyt ve vězení vnímali jako součást Božího plánu. Trpí za ně („pro vás musím trpět“) a to, co se zdá být zdrojem studu a ponížení, se ve skutečnosti obrátí k jejich „slávě“ (Ef 3,13).

Aplikace

Jak se můžeš naučit důvěřovat Bohu a jeho cestám v situaci, která je náročná, bolestivá, nebo dokonce ponižující?

DLOUHO SKRÝVANÉ TAJEMSTVÍ EVANGELIA

¹Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohaný. ²Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám: ³dal mi ve zjevení poznat tajemství, které jsem vám právě několika slovy vypsál. ⁴Z toho můžete vyčíst, že jsem porozuměl Kristovu tajemství, ⁵které v dřívějších pokoleních nebylo lidem známo, ale nyní je Duchem zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům: ⁶že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia. (Ef 3,1–6)

... pokud jste vskutku slyšeli o správě Boží milosti, jež mi pro vás byla dána... (Ef 3,2; ČSP)

Osobní studium

O jakém tajemství mluví Pavel? Co je podle úvodních veršů jeho obsahem a odkud o něm apoštol ví?

Při studiu první části Efezským 3 (3,1–6) se soustřeďte na následující body:

1. Pavel píše tuto část dopisu speciálně věřícím z pohanů ve sborech v Efezu (Ef 3,1).
2. Pavel tvrdí, že je příjemcem něčeho, co označuje jako „správa Boží milosti“ (Ef 3,2; ČSP), která mu byla dána „pro vás“, tedy pro věřící z pohanů. Toto správcovství (nebo služba) milosti je Pavlovým způsobem, jak popsat pověření zvěstovat evangelium („Boží milost“) pohanům (Ef 3,7,8). Pavel zdůrazňuje, že toto pověření dostal od Boha.
3. Pavel tvrdí, že mu bylo odhaleno tajemství, o kterém psal v dopise již dříve (viz zejména Ef 1,9,10; Ef 2,11–22). Zde ho charakterizuje jako „Kristovo tajemství“ (Ef 3,3,4). Pavel nechce, aby ho ostatní vnímali jako autora či původce evangelia. On je jen tím, kdo koná Bohem svěřenou službu zvěstovat evangelium.

4. Pavel není sám, kdo dostal zjevení o tomto tajemství. Duch ho totiž zjevil i Kristovým „svatým apoštolům a prorokům“. Obsah zjevení rozšiřuje pochopení Božího plánu, jak ho znaly předchozí generace (Ef 3,5). Výraz „proroci“ se zde pravděpodobně vztahuje na ty, kteří mají a uplatňují dar proroctví v křesťanských sborech scházejících se v domácnostech věřících, a ne na starozákonní proroky. Tajemství, které bylo kdysi skryto, se nyní stalo tím, co bychom mohli nazvat „otevřeným tajemstvím“.
5. Pavel nakonec prohlašuje, že „pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia“ (Ef 3,6).

Pavel je nadšený z evangelia a zejména ze způsobu, jakým se projevuje v církvi, která se skládá jak ze židů, tak z pohanů. Tyto dvě skupiny se staly stavebními kameny nového Božího společenství, nového člověčenství, církve (viz Ef 2,14–16). Z nepřátel se díky tomu, co Bůh udělal, stali „spoludědici“, části „společného těla“ a „spolupodílníci“ na zaslíbeních evangelia (viz Ef 3,6).

Aplikace

Cítíš u sebe nebo ve tvém sborovém společenství nějaké – možná i skryté nebo skrývané – postoje, které odporují učení evangelia, že všichni lidé mají před Bohem stejnou hodnotu? Co lze s takovými postoji dělat a jak je možné zbavit se jich?

CÍRKEV ZJEVUJÍCÍ BOŽÍ MOUDROST

⁷Jeho služebníkem jsem se stal, když mě Bůh obdaroval svou milostí a působí ve mně svou mocí: ⁸mně, daleko nejmenšímu ze všech bratří, byla dána ta milost, abych pohanům zvěstoval nevystižitelné Kristovo bohatství ⁹a vynesl na světlo smysl tajemství od věků ukrytého v Bohu, jenž vše stvořil: ¹⁰Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost, ¹¹podle odvěkého určení, které naplnil v Kristu Ježíši, našem Pánu. ¹²V něm smíme i my ve víře přistupovat k Bohu svobodně a s důvěrou. ¹³Proto prosím, abyste se nedali odradit tím, že pro vás musím trpět; vždyť se to obrátí k vaší slávě. (Ef 3,7–13)

Osobní studium

Co říká Pavel v úvodních verších o Bohu a o tom, co Bůh dělá (Ef 3,7–13)?

Pavel opět prohlašuje, že je „služebníkem“, protože jej „Bůh obdaroval“ (Ef 3,7; porovnej s Ef 3,1.2). Tento dar, podobně jako evangelium, nedostává člověk kvůli svým schopnostem, ale díky milosti. Pavel podtrhuje tento fakt tím, že sám sebe popisuje jako „daleko nejmenšího ze všech bratří“ (Ef 3,8).

Ve způsobu, jakým se Pavel vnímal a představoval, nacházíme zajímavý vývoj. Můžeme ho pozorovat při studiu Pavlových listů v pořadí, v jakém je napsal. Na začátku si činí nárok na své postavení Bohem povoláního a pověřeného apoštola (Ga 1,1). Později se však představí jako „nejmenší z apoštolů“ a jako ten, kdo není „hoden jména apoštol“ (1K 15,9). V listu Efezským se vnímá jako „daleko nejmenší ze všech bratří“ (Ef 3,8). Nakonec o sobě říká, že je „na prvním místě“ (tedy největší) mezi hříšníky (1Tm 1,15).

Tento Pavlův způsob myšlení nám může pomoci vysvětlit známý citát Ellen G. Whi-

teové: „Čím více se přiblížíme k Ježíši Kristu, tím více si začneme uvědomovat své vlastní nedostatky a chyby. Když začneme srovnávat sebe s dokonalým Ježíšem Kristem, vynikne naše sobectví a naše nedokonalost.“ (SC 64; CVP 65)

Ve verši Ef 3,10 Pavel píše o Božím záměru, „aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost“. Kdo jsou „nebeské vlády a mocnosti“, které apoštol zmiňuje? A jak jim církev oznamuje Boží „mnohotvarou“ moudrost? Přestože text neuvádí přesnou charakteristiku těchto mocností, zdá se, že nejlepší je chápat je jako ty zlé, které jsou podrobněji popsány v Ef 6,11.12. Je-li tomu tak, pak se církev, sjednocující dříve rozdělené židy a pohany, stává jasnou zprávou těmto satanským „nadzemským duchům zla“ o plánu pro budoucnost. Podle něj „[Bůh] podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu“ (Ef 1,10). Bůh takto dává najevo, že jeho plán úspěšně probíhá a jejich záhuba je jistá. Samotná podstata sjednocené církve signalizuje jejich konečnou porážku.

Aplikace

Pokud by váš sbor bral vážně to, co Pavel píše o církvi v Ef 3,10, jak by to mohlo změnit vaše vzájemné vztahy?

KRISTUS VE VAŠICH SRDCÍCH

¹⁴Proto klekám na kolena před Otcem, ¹⁵od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod, a prosím, ¹⁶aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil „vnitřní člověk“ ¹⁷a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích; a tak abyste zakořenění a zakotvení v lásce ¹⁸mohli spolu se všemi bratřími pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka: ¹⁹poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vši plností Boží. (Ef 3,14–19)

Osobní studium

Porovnej předchozí Pavlovu modlitbu (Ef 1,16–19) s jeho prosbou za věřící v dnešním textu (Ef 3,14–19). V čem jsou si tyto dvě modlitby podobné?

V originálním řeckém znění veršů 14 a 15 můžeme vysledovat důležitou slovní hříčku. Když Pavel píše, že se sklání před „Otcem, od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod“, text porovnává zvukovou souvislost mezi řeckým výrazem pro otec (*patér*) a výrazem pro rodinu (*patria*). V listu Efezským Pavel oslavuje Boží plán spásy, který zahrnuje všechny (Ef 1,9.10) a navždy (Ef 1,21). A v Ef 3,14.15 ukazuje, že „Otcí“ patří „každý nebeský i pozemský rod“. Každá rodina (*patria*) má své jméno od Otce (*patér*). Je to skvělá zpráva!

Zamysleme se nad touto myšlenkou: Tvá rodina, navzdory nedokonalostem a selháním, patří Bohu. Tvá rodina není v krutém sevření osudu, ale v Božích pečlivých rukou. Bůh miluje nedokonalé rodiny. Nesou Boží jméno, nesou znamení jeho vlastnictví. V Ef 3,16–19 Pavel prosí Boha, aby věřícím

(a) posílil jejich duchovní zkušenost prostřednictvím přítomnosti Ducha (Ef 3,16), (b) dal prožívat důvěrný vztah s Kristem, aby „přebýval ve vašich srdcích“ (Ef 3,17) a (c) upevnil vědomí jejich stálé a pevné duchovní identity, aby byli „zakořenění a upevnění v lásce“ (Ef 3,17).

Když Pavel děkuje Bohu za mnoho různých požehnání, která nabízí věřícím, nezahrnuje jen tři rozměry, ale čtyři – „šířku, délku, výšku a hloubku“ (Ef 3,18). Apoštol nepopisuje podrobně, co to znamená, ale zjevně je to něco velmi důležitého. Každý čtenář Písma se pokouší objevit význam těchto slov. Co přesně vyjadřují? Popisují Boží moudrost (viz Jb 11,5–9), Boží moc (porovnej s Ef 3,16.17) nebo snad duchovní chrám z Ef 2,19–22 (porovnej s Ez 43,13–16, kde se také mluví o čtyřech rozměrech; Zj 11,1.2)? Možná by bylo nejlepší vnímat větu „pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka“ (Ef 3,18) jako snahu následujícího verše popsat nesmírnou „Kristovu lásku“, která „přesahuje každé poznání“ (Ef 3,19 porovnej s Ř 8,35–39). Ať už je to jakkoli, jde o dobrou zprávu.

Aplikace

Jak se v životě věřícího projeví, že Kristus „přebývá v jeho srdci“, že „zná Kristovu lásku“ a že je „prostoupen celou plností Boží“?

BOHU SLÁVA V CÍRKVI A V KRISTU JEŽÍŠI

²⁰Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit, ²¹jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen. (Ef 3,20.21)

Osobní studium

Pavel uzavírá modlitbu chvalozpěvem – krátkým, poetickým vyjádřením chvály Bohu. Za co Boha podle úvodních veršů oslavuje?

V předchozích verších Pavel popisoval, co je předmětem jeho modliteb za věřící (Ef 3,14–19). Nyní se však přímo a s naléhavostí modlí. Pavlův chvalozpěv nastoluje dvě důležité otázky:

1. Vyvyšuje v tomto textu Pavel církev nevhodně tím, že ji staví na roveň Kristu, když říká: „Jemu samému [Bohu] buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši“ (Ef 3,21)? Přestože Pavlovi velmi leží na srdci osud církve v Efezu, je z jeho slov zřejmé, že Kristus je Spasitelem církve, protože je to on, kdo přebývá v srdcích věřících (Ef 3,17). Ve chvalozpěvu Pavel oslavuje Boha za spasení nabízené církvi prostřednictvím Ježíše Krista.
2. Zobrazují slova „po všechna pokolení na věky věků“ (Ef 3,21) nekonečnou pozemskou budoucnost církve s odloženým návratem Krista? Celý dopis Efezským vyjadřuje očekávání toho, co se odehraje v budoucnosti. Například Ef 4,30 očekává „den vykopení“. Kromě toho věřící zažijí

Kristovu neomezenou, svrchovanou moc nejen v tomto věku, ale i „v budoucím“ (Ef 1,21). Pavlův chvalozpěv bychom tak měli vnímat jako oslavu Kristovy nekonečné moci, kterou používá ve prospěch věřících.

Když se soustředíme na tuto Pavlovu modlitbu (Ef 3,14–21; porovnej s Ef 1,15–23), vidíme, že Pavel nachází sílu v tom, že Otec pečuje o celý vesmír (Ef 3,14.15), že moc Ducha svatého je nám blízko a je nám k dispozici (Ef 3,16), že můžeme žít ve společenství s Kristem (Ef 3,17) a prožívat nesmírnou Kristovu lásku (Ef 3,18.19). Tyto skutečnosti považuje za tak pravdivé a jisté, že věřící mohou být doslova prostoupení celou „plností Boží“ (Ef 3,19). Za toto vše Boha upřímně chválí a opakovaně žasne nad hojností Boží moci, kterou nabízí věřícím (Ef 3,20.21).

Kdykoli cítíme, jak na nás neúprosně doléhají problémy, pokušení nebo pochybnosti, můžeme nacházet posílení a útěchu v těchto Pavlových textech. Uvězněný apoštol pozvedá náš pohled vzhůru, k Božím záměrům a Boží milosti. Apoštol připomíná, že bez ohledu na to, co nyní prožíváme, jsme součástí Božího plánu (Ef 1,9.10) a působí v nás jeho moc.

Aplikace

Která požehnání od Boha mají pro tebe mimořádnou hodnotu? Pokus se napsat modlitbu chvály za požehnání, která jsi od Boha dostal a která jsou pro tebe důležitá.

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 27. kapitolu „Cesta k plnému životu“ z knihy *Velké drama věků* (GC 461–478; VDV 303–313).

„Jak můžeme sladit náš ‚zakrnělý‘ duchovní stav s textem Ef 3,14–19 popisujícím plnost poznání, které bychom mohli mít? Jak nás mohou vnímat nebesa, když jsme měli k dispozici všechno z duchovní i pozemské oblasti pro růst v milosti, ale my jsme to nevyužili? Apoštol nenapsal tato slova proto, aby nás ponížil, oklamal nebo aby probudil naše očekávání, a my jsme pak byli při konfrontaci s realitou zklamáni. Pavel tato slova napsal, aby nám ukázal, čím můžeme a musíme být, chceme-li být dědici Božího království. Jak bychom mohli spolupracovat s Bohem, pokud s ním budeme mít jen nedostatečnou zkušenost? Víme o všem, co jsme jako věřící dostali. Měli bychom usilovat o hluboké duchovní porozumění Božích věcí. Vždyť o to jde Hospodinu. Opravdu věříme Bibli? Opravdu věříme, že můžeme dosáhnout takového poznání Boha, jaké je nám představeno v tomto textu? Věříme každému slovu, které vychází z Božích úst? Věříme slovům, která řekli proroci a apoštolové? Věříme slovům Ježíše Krista, který je původcem veškerého světla a požehnání a ve kterém přebývá veškeré bohatství a veškerá plnost? Opravdu věříme v Boha a v jeho Syna?“ (RH, 1. říjen 1889)

Otázky k rozhovoru

1. Porovnejte Pavlův chvalo zpěv v Ef 3,20.21 s dalšími chvalozpěvy v Novém zákoně (Ř 11,33–36; 16,25–27; Fp 4,20; 2Pt 3,18; Ju 1,24.25). Jaká témata nebo myšlenky se nacházejí v těchto textech? Jak bychom si mohli osvojit postoj chvály a uctívání, které popisují?
2. Porovnejte čtyři použití řeckého slova pléroma („plnost“) v listu Efezským (Ef 1,10.23; 3,19; 4,13). Proč je podle vás tato myšlenka důležitá?
3. Který ze všech Božích činů, jež Pavel oslavuje v Ef 3, vás nejvíce inspiruje? Proč?
4. Pavel uzavírá první polovinu listu Efezským tak, jak ji začal (Ef 1,3–21), přičemž používá jazyk modlitby a chvály. Raduje se z Boží moci, která je přítomna v životě věřících skrze Krista a Ducha svatého (Ef 3,16–21). Jak můžeme tuto moc prožívat ve svých životech? Uvažujte v této souvislosti o výše uvedeném citátu Ellen G. Whiteové.

Jednota Kristova těla

Texty na tento týden

Ef 4,1-16

Základní verš

„A toto jsou jeho dary: jedny povolal za apoštoly, jiné za proroky, jiné za zvěstovatele evangelia, jiné za pastýře a učitele, aby své vyvolené dokonale připravil k dílu služby – k budování Kristova těla...“ (Ef 4,11.12)

Jedna z Ezopových bajek se jmenuje „O rukou, nohách a břichu“. Ruce a nohy se rozzlobily na břicho. Nic nedělá a pořád by chtělo jíst. Rozhodly se, že už nedají břichu nic k jídlu. Jenže když břicho hladovělo, ruce i nohy zeslábly...

Také apoštol Pavel použil lidské tělo k vyjádření důležitého duchovního principu. Apoštol používá lidské tělo k popisu církve – těla Kristova. Tělo se skládá z různých částí, které mají různé dovednosti. Aby bylo tělo zdravé a prospívalo, všechny jeho části musí spolupracovat. V textu Ef 4,1-16 se Pavel vrací k metafoře těla, kterou tak účinně využil ve svých předchozích listech (Ř 12,3-8; 1K 12,12-31). Kristus je nyní hlavou těla a přivádí tělu „obdarované“ lidi, kteří pomáhají budovat jednotu těla. Každá část těla – tedy každý člen církve – přispívá svými schopnostmi k tomu, aby církev jako celek prospívala.

Pavlův obraz zdravého spolupracujícího těla nám pomáhá pochopit Boží cíl pro nás: být součástí církve sjednocené v Kristu a přinášející ovoce.

Osnova lekce

Při studiu první poloviny 4. kapitoly listu Efezským navážeme na to, co Pavel o Kristově církvi řekl už dříve. Evangelium rozbořilo hradby a buduje církev (Ef 2), která je velkým názorným obrazem Boží moudrosti pro celý vesmír (Ef 3). Tento úkol plní právě proto, že je navzdory své různorodosti díky Kristu jednotná.

- Ef 4,1-3: Jednota církve – Boží záměr, o nějž máme usilovat (neděle)
- Ef 4,4-6: Základ jednoty – ten, který nás sjednocuje (pondělí)
- Ef 4,7-10: Jednota v různosti – každý věřící dostává různé dary (úterý)
- Ef 4,11-13: Důsledek jednoty – efektivnější služba (středa)
- Ef 4,14-16: Ohrožení jednoty – nebezpečí pro církev (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

JEDNOTA DUCHA

¹Proto vás já, vězeň kvůli Pánu, prosím, abyste tomu povolání, kterého se vám dostalo, ²dělali čest svým životem, vždy skromní, tiší a trpěliví. Snášejte se navzájem v lásce ³a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. (Ef 4,1–3)

Osobní studium

Přečti si text Ef 4,1–16. Jak Pavel povzbuzuje věřící, aby usilovali o jednotu církve?

Pavel začíná druhou polovinu listu Efezským (kapitoly 4–6) strhující výzvou k jednotě. Tuto výzvu můžeme rozdělit na dvě části: (1) V Ef 4,1–6 žádá věřící, aby zachovávali „jednotu Ducha“ tím, že budou projevat vlastnosti vytvářející jednotu (Ef 4,1–3). Tuto výzvu podporuje básnickým vyjádřením, v němž se sedmkrát opakuje slovo „jedno“ (Ef 4,4–6). (2) V Ef 4,7–16 Pavel označuje vítězného a vyvýšeného Ježíše jako zdroj milosti pro všechny, kteří šíří evangelium (Ef 4,7–10). Ukazuje také, jak věřící jednotlivě a zároveň společně přispívají ke zdraví, růstu a jednotě Kristova těla (Ef 4,11–16).

Na začátku kapitoly Pavel vyzývá křesťany, aby „chodili, jakž sluší“ (Ef 4,1; BK). Sloveso „chodili“ je v textu použito v přeneseném významu a znamená „chovat se“ nebo „žít“ – a tak to překládá většina českých překladů (viz Ef 2,2.10; 4,17; 5,2.8.15). Když Pavel mluví o povolání věřících, mluví o povolání ke křesťanskému životu (Ef 1,18; 2,4–6.13). Pavel vybízí věřící, aby žili a jednali způsobem, který je povede k jednotě. Takový život je totiž v souladu

s Božím plánem (Ef 4,9.10). Tento důraz zde začíná výzvou k projevení vlastností, které vedou k jednotě (Ef 4,1–3). Mezi tyto dobré vlastnosti patří skromnost (pokora; ČSP), tichost (mírnost; ČSP) a trpělivost. Podívejme se blíže na jejich význam.

1. Význam pojmu „skromnost“ nebo „pokora“ (Ef 4,2) Pavel na jiném místě rozšiřuje ve smyslu pokládat „jeden druhého za přednějšího než sebe“ (Fp 2,3). Pokoru tedy nemáme chápat v negativním smyslu sebepodceňování (viz Ko 2,18.23), ale jako pozitivní postoj při oceňování druhých a službě jim.
2. Výraz „tichost“ nebo „mírnost“ (Ef 4,2) lze vysvětlit jako „stav, kdy nejsem příliš zaujatý pocitem vlastní důležitosti“, a znamená také „zdvořilost, ohleduplnost a něžnost“. (DANKER, Frederick. *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*. 3rd ed., Chicago: University of Chicago Press, 2000, s. 861.)
3. Výraz „trpělivost“ (Ef 4,2; jiné překlady i „snášenlivost“ – BK) vyjadřuje schopnost snášet provokace, útoky, odsuzování a zkoušky.

Všechny uvedené vlastnosti vyzdvihují téma neprosazování vlastní důležitosti a zaměření se na hodnotu druhých.

Aplikace

Pokora, mírnost a trpělivost. Zamysli se nad tím, jak by nám tyto vlastnosti pomohly prožívat opravdovou jednotu. Jak se můžeme naučit tyto ctnosti rozvíjet?

SJEDNOCENÍ V JEDNO

„Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni; ⁵jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, ⁶jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech. (Ef 4,4–6)

Osobní studium

Pavel v dnešním textu používá sedmkrát slovo „jedno“. Jakým způsobem jeho výčet podporuje téma jednoty církve? Jakou myšlenku těmito slovy sleduje? (Ef 4,4–6)

Pavlův výčet má poetický nádech a vytváří hymnus, který vyznívá jako věroučné vyznání. Seznam začíná slovy „jedno tělo“ (označuje církev jako Kristovo tělo; Ef 4,12.16; 1,23; 5,23.29.30) a „jeden Duch“ (Ef 4,4). Třetí vyjádření hovoří o „jedné naději“, k níž jsme byli povoláni (Ef 4,4; porovnej s Ef 4,1).

Seznam pak nabízí tři další ujištění: „jeden je Pán“ (odkaz na Krista), „jedna víra“ (to, čemu křesťané věří; Ef 4,13; Ko 1,23; 2,7; Ga 1,23; 1Tm 4,1.6) a „jeden křest“ (viz Ef 5,26).

Na závěr pak zaznívá o něco podrobnější popis Boha: „jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech“ (Ef 4,6). Co chce Pavel říci tímto poetickým popisem Boha? Myšlenka, že Bůh je „Otec všech“, v sobě obsahuje odkaz

na Boha jako Stvořitele. Zbytek věty připomíná, jak se i po stvoření světa Bůh stará o vše, co stvořil. Pavel svým vyjádřením nepolemizuje s herezí panteizmu (který ztotožňuje přírodu s Bohem) nebo panenteizmu (který tvrdí, že svět je zahrnut v Božím bytí, i když toto bytí nevyčerpává). Hlásá spíše Boží transcendenci („je nade všemi“), aktivní vládu („skrze všechny působí“) a imanenci (je přítomen „ve všech“).

Pozorně si všimněme dvou myšlenek o jednotě církve (Ef 4,1–6). Za prvé, jednota je duchovní skutečnost, vycházející ze sedmi jmenovaných charakteristik (Ef 4,4–6). Za druhé, jednota vyžaduje naši snahu při práci na jejím posilování a rozvíjení (Ef 4,3). Často přitom můžeme mít důvod plakat nad našimi chybami. Ale bez ohledu na naše selhání bychom se měli radovat z Božího díla při sjednocování církve v Kristu a z „jednoty Ducha“, jak ji popisuje Ef 4,3. Toto nám dá sílu vrátit se k náročné práci při prosazování jednoty s novým přesvědčením, že tím uskutečňujeme Boží záměr.

Aplikace

Přečti si ještě jednou verše Ef 4,4–6. Jak na tebe tento text působí? Jak bychom se měli cítit při přemýšlení o tomto textu, když víme, co říká o naší jednotě v Bohu a s Bohem prostřednictvím Krista?

VZNEŠENÝ KRISTUS, DÁRCE DARŮ

⁷Každému z nás byla dána milost podle míry Kristova obdarování. ⁸Proto je řečeno: „Vystoupil vzhůru, zajal nepřátele, dal dary lidem.“ ⁹Co jiného znamená „vystoupil“, než že předtím sestoupil dolů na zem? ¹⁰Ten, který sestoupil, je tedy tentýž, který také vystoupil nade všechna nebesa, aby naplnil všechno, co jest. (Ef 4,7–10)

Osobní studium

O čem Pavel mluví v dnešním textu (Ef 4,7–10)? Co nám tím chce říct?

Pavel v této části cituje text **Ž 68,19**: „Vystoupil jsi na výšinu, ty, kdo byli v zajetí, jsi vedl, mnohé z lidí přijals darem, odbojníci však museli zůstat v poušti, Hospodine, Bože!“ Tento verš zobrazuje Hospodina jako vítězného generála, který poté, co porazil své nepřátele, vystoupil na horu, na které je postaveno jeho hlavní město, se zajatci z boje (viz **Ž 68,2.3**). Potom přijímá poctu („přijal dary“) od svých poražených nepřátel. (Pavel si tento text přizpůsobuje představě vznešeného Krista, který „dal dary lidem“. Takový přístup vychází ze širšího kontextu žalmu – viz **Ž 68,36**.)

Pokud sledujeme pořadí představené v **Ž 68,19**, nejprve nastává cesta nahoru – Kristus vystupuje do nebe (**Ef 1,21–23**). Potom následuje cesta dolů, při které vzkříšený a vyvýšený Ježíš dává dary a „vše naplnil“ (**Ef 4,10**).

Tak Pavel popisuje vylití Ducha svatého o Letnicích (viz Sk 2. kapitola). Takový pohled potvrzuje i text **Ef 4,11.12**, který popisuje dary udělené Kristem jako dary Ducha svatého.

„Kristus vystoupil na výsost, vedl zajatce a dal lidem dary. Jak Kristus slíbil, po jeho nanebevstoupení sestoupil Duch svatý, a jako prudký víchř naplnil celý dům, kde byli učedníci shromážděni. Jaký to mělo účinek? Tisíce lidí se obrátily během jediného dne.“ (YRP 158)

Aplikace

Jak můžeš čerpat útěchu z toho, co dnešní verše říkají o Kristově díle pro nás v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti, kdy naplní „všechno, co jest“ (Ef 1,23)?

DARY VYVÝŠENÉHO JEŽÍŠE

¹¹A toto jsou jeho dary: jedny povolal za apoštoly, jiné za proroky, jiné za zvěstovatele evangelia, jiné za pastýře a učitele, ¹²aby své vyvolené dokonale připravil k dílu služby – k budování Kristova těla, ¹³až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti. (Ef 4,11–13)

Osobní studium

Včera jsme studovali, jak Pavel, inspirovaný textem Ž 68,19, popsal vzkříšeného, vyvýšeného a vítězného Ježíše jako dárce, který dává lidem dary. O jaké dary jde a proč je vlastně dává? (Ef 4,11–13)

Pavel představuje čtyři skupiny obdarovaných lidí, kteří jsou součástí „pokladu“, jímž vyvýšený Ježíš obdarovává svou církev: (1) apoštolové, (2) proroci, (3) evangelisté, (4) pastýři a učitelé (struktura řeckého textu naznačuje, že jde o jednu skupinu). Dary, které Kristus dává lidem, mají jasné poslání: připravít vyvolené „k dílu služby – k budování Kristova těla“ (Ef 4,12), a to až do doby, dokud bychom všichni nedosáhli „jednoty víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého lidství, měřeno mírou Kristovy plnosti“ (Ef 4,13).

Poslední uvedený bod byl mimořádně důležitý pro první adventisty, kteří uvažovali o duchovních darech Ellen G. Whiteové. Potvrzuje Bible přítomnost daru proroctví v církvi pouze v době apoštolů? Nebo ten-

to dar trvá až do Kristova návratu? První adventisté našli svou odpověď mimo jiné ve verši Ef 4,13 a vysvětlovali ji na příběhu o kapitánovi lodi, jenž se měl řídit pokyny poskytnutými pro plavbu. Když se loď blížila k přístavu, kapitán z pokynů vyčetl, že na palubu přijde lodivod, který pomůže plavidlu bezpečně přistát. Aby zůstal věrný původním pokynům, musí umožnit lodivodovi nastoupit a poslechnout jeho rady. „Kdo teď poslouchá původní knihu pokynů? Ti, kteří nového lodivoda odmítají, nebo ti, kdo ho přijímají, jak jim nařizuje kniha s instrukcemi? Posuďte sami.“ (SMITH, Uriah. „Do We Discard the Bible by Endorsing the Visions?“ RH, 13. ledna 1863, s. 52.)

Měli bychom být opatrní, když rozpoznáváme obdarování evangelistů, pastýřů a učitelů, protože o těchto pozicích uvažujeme v našem dnešním kontextu. Na základě našeho chápání textu šlo v Pavlových dnech o všechny laické vedoucí, kteří sloužili sborům v Efezu, scházejícím se v domácnostech křesťanů (viz 1Pt 2,9; Sk 2,46, 12,12).

Aplikace

Uvažuj o textu z Izajáše: „Co se mělo pro mou vinici ještě udělat, a já pro ni neudělal?“ (Iz 5,4). Zamysli se nad tímto veršem v kontextu toho, co nám Bůh dal prostřednictvím služby Ellen G. Whiteové. Jak můžeme vnímat její dar v souvislosti s biblickým poselstvím?

„DORŮSTAT V KRISTA“

¹⁴Pak už nebudeme nedospělí, nebudeme zmítáni a unášeni závanem kdejakého učení – lidskou falší, chytráctvím a lstivým sváděním k bludu. ¹⁵Budme pravdiví v lásce, ať ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava, ¹⁶z něho roste celé tělo, pevně spojené klouby navzájem se podpírajícími, a buduje se v lásce podle toho, jak je každé části dáno. (Ef 4,14–16)

Osobní studium

Jaké nebezpečí ohrožuje křesťanskou zralost církve (Ef 4,14)?

Pavel vnímá, jak prostředí ovlivňuje věřící. Ti jsou často „zmítáni vlnami a hnáni každým větrem učení v lidské nestálosti, v chytráctví k nastražené cestě bludu“ (Ef 4,14; ČSP). Zdá se, že dnešní situace je minimálně stejně nebezpečná. Pavel k popisu náboženských poměrů a svévolné teologie používá tři soubory obrazů: (1) nezralost dětství: „abychom již více nebyli jako děti“ (ČSP); (2) nebezpečí na širém moři: „zmítáni vlnami a hnáni každým větrem učení v lidské nestálosti“ (ČSP) a (3) podvod lstivých lidí, kteří podobně jako hazardní hráči používají lež a lest. Pavel zde uvádí v přeneseném významu řecké slovo *kybeia* („hraní v kostky“) ve významu „mazanost“ nebo „podvod“.

Apoštol Pavel věří, že roztržky, rozbroje a rozdělení jsou důležitým znakem špatného směru: To, co vyživuje tělo, přináší mu růst a pomáhá mu držet pohromadě, je

dobré, zatímco to, co ho vyčerpává a rozděluje, je špatné. Odvrácení se od učení a nauk, které rozdělují, a příklon k osvědčeným a důvěryhodným učitelům (Ef 4,11) přinese pokrok směrem k pravé křesťanské zralosti. Jen tak budou věřící hrát užitečnou roli v budování Kristova těla (Ef 4,12.13; porovnej s Ef 4,15.16).

V čem se zdravá církev podobá zdravému tělu? (Ef 4,15.16)

V textu Ef 4,1–16 apoštol Pavel obhajuje jednotu církve a vyzývá adresáty dopisu, aby ji aktivně podporovali. I když je jednota teologickou jistotou (Ef 4,4–6), vyžaduje její budování naší usilovnou snahu (Ef 4,3). Jedním ze způsobů, jak podpořit jednotu církve, je být aktivní součástí Kristova těla (Ef 4,7–16). Každý z nás je částí těla a měl by přispívat k jeho zdraví a růstu (Ef 4,7.16). Všichni bychom měli mít také užitek z práce apoštolů, proroků, evangelistů, pastýřů a učitelů (Ef 4,11). Ti mají, podobně jako vazy, šlachy a klouby, tělo spojovat a podpírat (Ef 4,16) a pomáhají nám společně růst v Krista, který je hlavou těla (Ef 4,13.15).

Aplikace

Které „větry učení“ dnes zmítají naši církev? Jak se proti nim můžeme pevně postavit?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přinášíme dvě poznámky, které nám mohou lépe pochopit text **Ef 4,7–10**:

(1) Překlad verše Ef 4,9. Většina českých překladů naznačuje, že Kristus nejprve sestoupil a teprve potom vystoupil. (Např. ČEP: „Co jiného znamená ‚vystoupil‘, než že předtím sestoupil dolů na zem?“) Některé překlady důsledněji překládají řecký text a nechávají otázku načasování vystoupení a sestoupení otevřenou, což umožňuje názor vyjádřený v úterní části, že bychom měli následovat pořadí událostí ze Ž 68,19. Podle tohoto pohledu nejprve Kristus vystoupil do nebe a pak sestoupil v Duchu svatém.

(2) Zajal zajatce. Při citování Žalmu 68,19 z řeckého překladu Starého zákona (septuaginta) Pavel používá frázi v Ef 4,8, která doslova zní „zajal“ (ČEP). Obecně se tento text vykládá ve smyslu „odvedl s sebou zajatce“ (ČSP; BK) nebo „zmocnil se zajatých“ (B21). Adventisté sedmého dne často chápali tento text jako odkaz na to, že Kristus při svém nanebevstoupení vzal s sebou do nebe ty, kteří byli vzkříšeni v době jeho vlastního vzkříšení (Mt 27,51–53). Ti tvoří „snop prvotiny“ vykoupených, které Kristus daruje Otci při svém návratu do nebe (viz 6BC 1022; DA 834; TV 532, porovnej DA 785,786; TV 502). Alternativně, v souladu s Ko 2,15, by se tento text mohl chápat jako obraz Kristova vítězství nad jeho nepřáteli – satanem a jeho anděly –, kteří jsou zobrazeni jako poražení zajatci.

Otázky k rozhovoru

1. Porovnejte seznam „duchovních darů“ v Ef 4,11 se seznamem v 1K 12,4–11.27–30; Ř 12,4–8 a 1Pt 4,10.11. Jaké rozdíly, a naopak podobnosti v těchto textech nacházíte?
2. Ve třídě uvažujte o některých „větrech učení“, které dnes negativně ovlivňují církve. Všimněte si Pavlova upozornění, abychom se nenechali těmito vlivy unášet. Jak konkrétně můžeme chránit sebe a ostatní v církvi před škodami, které nám tyto „větry“ mohou způsobit?
3. Pavel v listu Efezským zdůrazňuje téma „jednoty“. Máme však usilovat o jednotu za každou cenu? Jinými slovy, kdy se může snaha o jednotu stát škodlivou? Proč?

Život proměněný Kristem

Texty na tento týden

Ef 4,17–32

Základní verš

„Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, obnovte se duchovním smýšlením, oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy.“ (Ef 4,22–24)

José Antonio žil roky na ulicích krásného města Palma de Mallorca jako bezdomovec. Bylo mu 57 let ale se šedivými rozčuchanými vlasy a neupravenými dlouhými vousy vypadal José mnohem starší. Jednoho dne jej oslovil Salva Garcia, majitel kadeřnického salonu, a navrhl mu kompletní přeměnu.

Usadil Josého do křesla salonu a postupně ho celý tým pomocníků stříhal, barvil a upravil mu i zacuchané chumáče vlasů a vousů. Potom od nich José ještě dostal nové, krásné oblečení. A pak přišlo odhalení! Když se José poprvé uviděl v zrcadle, vyhrkly mu slzy. „To jsem já? Jsem úplně jiný; nikdo mě nepozná!“ Později dodal: „Nešlo jen o změnu vzhledu. Změnil se úplně celý život.“

Ve verších Ef 4,17–32 Pavel říká, že také věřící zažili úplnou proměnu. Vzdali se svého starého já a přijali novou identitu. Trochu to připomíná Josého změnu, tady však nejde jen o změnu vzhledu. Změna zahrnuje obnovu „duchovním smýšlením“ (Ef 4,23) a vnáší do života „spravedlnost a svatost pravdy“ (Ef 4,24). To je konečná přeměna!

Osnova lekce

Poté, co se Pavel v první polovině 4. kapitoly věnoval velkolepému Božímu plánu představit celému vesmíru na společenství věřících Boží moudrost, v dalších verších podrobněji popisuje, jak konkrétně vypadá „nový“ život věřících, který je svědectvím o síle Boží lásky a evangelia.

- Ef 4,17–19: Jak vypadá život bez Krista (neděle)
- Ef 4,20–24: Život „nového“ člověka s Kristem (pondělí)
  - Ef 4,25–29: Změna v řeči i jednání (úterý)
  - Ef 4,30: Život, který „potěší“ Ducha svatého (středa)
  - Ef 4,31.32: Život naplněný láskou a laskavostí (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZNIČUJÍCÍ SPIRÁLA HŘÍCHU

¹⁷To vám říkám a dotvrzuji jménem Páně: nežijte tak, jako žijí pohané podle svých marných představ. ¹⁸Mají zatemnělou mysl a odcizili se Božímu životu pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce.

¹⁹Otupěli, propadli bezuzdnosti a s chtivostí dělají hanebné věci. (Ef 4,17–19)

Osobní studium

Jak Pavel v následujících verších povzbuzuje věřící, aby žili způsobem, který buduje jednotu církve?

Ef 4,17–32

Ko 3,1–17

Jak jsme studovali minulý týden, v předchozí části (Ef 4,1–16) se Pavel věnoval tématu jednoty církve. Když porovnáme verše Ef 4,1 a Ef 4,17, všimneme si podobnosti Pavlových výzev ke změně života. Tato podobnost naznačuje, že Pavel řeší v celé kapitole stejné téma – jednotu a způsob života, který ji podporuje. V druhé části kapitoly se na totéž dívá z jiného a zpočátku negativního úhlu pohledu.

V Ef 4,17–24 Pavel dává do protikladu život pohanů, který podle něj podkopává jednotu (Ef 4,17–19), se skutečně křesťanským způsobem života, které jednotu buduje (Ef 4,20–24). Když čteme Pavlovu ostrou kritiku zkaženého životního stylu pohanů, měli bychom si připomenout jeho přesvěd-

čení, že i pohané jsou vykoupeni Bohem prostřednictvím Krista a dostali nabídku úplného společenství v Božím lidu (Ef 2,11–22; 3,1–13). V Ef 4,17–19 tedy nabízí negativní popis života pohanů bez Krista (Ef 2,12).

Pavel se nezabývá jen konkrétními hříchy nebo chováním, jaké pohané projevují. Znepokojuje ho, kam takový život vede a jaké jsou jeho následky. Život v zajetí hříchu má zničující, klesající trajektorii a vede ke zničení. Podstatou textu Ef 4,17–19 je portrét prázdného a hříchem ovlivněného života, jehož důsledkem je, že lidé žijí v zajetí svých „marných představ. Mají zatemnělou mysl a odcizili se Božímu životu pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce“ (Ef 4,17.18). Jejich bezduchá spiritualita je zdrojem otupělého chápání zdůrazněného na začátku pasáže („pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce“, Ef 4,18). Takové jednání spěje k nečistému způsobu života, do kterého Pavel zahrnuje i zvrhlé sexuální praktiky („propadli bezuzdnosti a s chtivostí dělají hanebné věci“, Ef 4,19). Odcizení Bohu nevědí, jak žít, a oddělení od jeho zachraňující milosti pokračují v sestupné spirále hříchu a zkaženosti.

Aplikace

Jaká je tvá vlastní zkušenost s mocí hříchu, která člověka nekontrolovaně stahuje dolů do ještě většího hříchu?

DŮLEŽITÁ ZMĚNA OBLEČENÍ

²⁰Vy jste se však u Krista takovým věcem neučili – ²¹pokud jste ovšem o něm slyšeli a byli v něm vyučeni podle pravdy, která je v Ježíši. ²²Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, ²³obnovte se duchovním smýšlením, ²⁴oblečte nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy. (Ef 4,20–24)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Ef 4,20–24). Na jakou podstatnou skutečnost se Pavel soustřeďuje, když adresátům svého dopisu líčí okolnosti jejich obrácení?

Poté, co Pavel popsal jejich dřívější pohanský život (Ef 4,17–19), neříká: „Toto jste se však o Kristu neučili.“ Místo toho připomíná: „Vy jste se však u Krista takovým věcem neučili“ (Ef 4,20). Originální text skutečně naznačuje, že Efezští „slyšeli“ Krista (ne že jen „slyšeli o něm“) – „vskutku slyšeli a byli jste v něm vyučeni“ (Ef 4,21; ČSP). Pavel dále podporuje myšlenku přijetí Ježíšem změněného způsobu života, když říká, že „byli v něm vyučeni tak, jak je pravda v Ježíši“ (Ef 4,21; ČSP). Proto Pavel vnímá „víru“ jako osobní spojení s Kristem, které je tak živé a skutečné, že ho lze popsat jako být vyučen „v něm“. Uznáváme, že vzkříšený a vyvýšený Ježíš je živý a je s námi. Jsme formováni jeho učením a příkladem a projevujeme mu věrnost jako svému živému Pánu. Otevíráme svůj život jeho aktivnímu vedení prostřednictvím Ducha svatého a Božího slova.

Pavel říká, že přijetí Kristem formovaného života se uskutečňuje ve třech krocích. Ty vyjadřuje pomocí obrazů oblečení. (1) „Odložte“ – podobně jako svlékáme staré šaty, je nezbytné ukončit život bez Boha (Ef 4,22), (2) „obnovte se“ – je třeba prožít vnitřní obnovu (Ef 4,23) a (3) „oblečte“ nový život podle Boží vůle (Ef 4,24). Pavlova metafora odráží použití oděvu ve Starém zákoně jako symbolu hříchu (např. Ž 73,6; Za 3,3,4; Mal 2,16) i spasení (např. Iz 61,10; Ez 16,8; Za 3,4,5).

V dávných dobách muži nosili po kolena sahající oblečení (tuniku) jako spodní prádlo a na ní plášť nebo pelerinu na ochranu před sluncem. Podobně i ženy nosily tuniku a roucho. Národy, o kterých píše Bible, byly většinou chudé. Oblečení bylo vzácné a drahé a muselo být trvanlivé. Bylo neobvyklé vlastnit více než jednu sadu. Kvalita a styl těchto oděvů signalizovaly identitu jejich majitele. Převléct se, vyměnit jednu sadu šatů za druhou, byla neobvyklá a důležitá událost. (Zdaleka tedy nešlo o maličkost, kterou my děláme několikrát za den.) Pavel popisuje, že změna v životě bude tak viditelná, jako byla v prvním století výměna jedné sady oblečení za druhou.

Aplikace

Jaký je zásadní rozdíl mezi učením se o Kristu a učením se poznávat Krista?

ZMĚNA V ŘEČI I JEDNÁNÍ

²⁵Proto zanechte lži a „mluvte pravdu každý se svým bližním“, vždyť jste údy téhož těla. ²⁶„Hněváté-li se, nehřešte.“ Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce ²⁷a nedopřejte místa dáblu.

²⁸Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými. ²⁹Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost. (Ef 4,25–29)

Osobní studium

Které Pavlovy rady týkající se způsobu komunikace mezi věřícími jsou pro tebe právě teď nejdůležitější? Proč? (Ef 4,25–29)

V textu Ef 4,25–32 apoštol Pavel opakovaně používá zajímavé uspořádání myšlenek, které velmi dobře ilustruje verš Ef 4,25: nejprve (1) zákaz („zanechte lži“), pak následuje (2) příkaz něco dělat („mluvte pravdu každý se svým bližním“) a konečně (3) zdůvodnění („vždyť jste údy téhož těla“, což znamená, že jsme částmi jednoho těla a navzájem se ovlivňujeme). Pavlovo vybízení, že máme mluvit pravdu, není výzvou ke konfrontaci s ostatními členy sboru netaktním či konfliktním předkládáním faktů. Pavel připomíná text Za 8,16, který říká, abychom mluvili pravdu a tím podpořili pokoj.

Vzhledem k tomu, že v Ef 4,31 Pavel zakazuje hněv a zlostné řeči, jeho slova v Ef 4,26 („Hněváté-li se, nehřešte...“) nejsou žádnou omluvou pro projevy hněvu ve sborovém společenství. Pavel spíše jen připouští možnost, že se někdo hněvá, přičemž jeho vyjádření

hněv omezuje: Pokud už se tě zmocní hněv, nedovol, aby přinesl ovoce hříchu.

Zdá se, že Pavel přerušuje své pojednání o mluvení zákazem pro zloděje: „Kdo kradl, ať už nekrade“ (Ef 4,28). Za tímto vyjádřením následuje opět pozitivní výzva: „ať raději přiloží ruce k pořádné práci“ (Ef 4,28, viz též 1K 4,12). Možná Pavel zařadil do textu tuto vsuvku o zlodějích kvůli spojitosti mezi krádeží a lží, jak to ilustruje příběh Ananiáše a Safiry ve Sk 5,1–11. Pavlova víra v Kristovu proměňující moc je tak silná, že si představuje, jak se ze zlodějů stávají dobrodinci!

Pavel se pak vrací k tématu mluvení a přikazuje: „Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo“ (Ef 4,29). Pavel vnímá ničivý účinek „špatného slova“. Pozitivní je, že apoštol nechce pouze, aby se Kristovi následovníci nevyjadřovali způsobem, který ničí lidi a vztahy, ale aby takové své projevy nahradili dobrými slovy, která splňují následující kritéria: (1) pomáhají, (2) ve správný čas na správném místě („kde je třeba“) a (3) aby „posluchačům přineslo milost“ (Ef 4,29). Kéž by taková byla všechna naše slova!

Aplikace

Proč se ti stane, že řekneš něco, čeho později lituješ? Co proti tomu můžeš udělat?

DUCH SVATÝ V ŽIVOTĚ VĚŘÍCÍHO

A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení. (Ef 4,30)

Osobní studium

Pavel v předchozích verších mluvil o hříších, které souvisejí s tím, jak a co mluvíme. Jakou výzvu nyní adresuje Efezským v souvislosti s přítomností Ducha svatého v křesťanském společenství? Jak rozumíš jeho výzvě v úvodním verši?

Pavel nabízí znepokojující varování a potěšující zaslíbení. Hříchy, kterých se vůči sobě navzájem dopouštíme v křesťanském společenství, nejsou jen drobnými prohřešky s malými následky. Právě naopak. Pokud zneužíváme Boží dar řeči k ponižování a ničení našich spoluvěřících (Ef 4,25–27.29.31.32), zarmucujeme tím Ducha svatého. To, že Pavel odkazuje na text proroka Izajáše, zdůrazňuje vážnost jeho varování: „Oni se však vzpírali a trápili jeho svatého ducha, proto se jim změnil v nepřítel, sám bojoval s nimi“ (Iz 63,10).

V uklidňujícím zaslíbení Pavel potvrzuje, že Duch svatý dává věřícím svou pečeť v den, kdy přijali Krista (Ef 1,13.14), a tuto pečeť nesou „pro den vykoupení“ (Ef 4,30). Vztah Ducha svatého s věřícím není křehký nebo nejistý, ale pevný a trvanlivý. Když věřící ignorují nabádání v nich přítomného Ducha svatého

tím, že používají Boží dar řeči jako útočnou zbraň, neznamená to, že Duch od nich odchází. Naopak zůstává s nimi a prožívá zármutek. Duch svatý má v úmyslu zůstat s věřícími, aby bylo jasné, že jsou Božím vlastnictvím a Bůh je chrání – a to až do Kristova návratu.

Pavel podtrhuje plné božství Ducha – „svatého Ducha Božího“ – a vyzdvihuje jeho osobnost tím, že ho zobrazuje jako někoho, kdo je schopen se rozhodovat nebo prožívat zármutek (viz také Ř 8,16.26.27; 1K 2,10.13; 12,11; Ga 5,17.18).

Při diskuzi o tajemství Božství musíme postupovat nesmírně opatrně. Duch je jedno s Otcem a zároveň je odlišný od Otce i Syna. „Duch má svou vlastní vůli a podle ní také jedná. Svým jednáním ho můžeme zarmoutit a můžeme se mu rouhat. Takové projevy jsou charakteristikou osoby, ne nějaké moci nebo jakéhosi vlivu. Je tedy Duch osobou jako vy a já? Ne, protože se naším omezeným lidským vyjadřováním snažíme popsat nevystižitelnost toho, kým Duch ve skutečnosti je a kým se lidské bytosti nikdy nemohou stát.“ (PETERSEN, Paul. *God in 3 Persons-In the New Testament*. Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2015, s. 20.)

Aplikace

Je to „svatý Duch Boží“, kdo s námi žije v tak důvěrném svazku, že na něj má vliv to, co děláme a říkáme. Duch svatý, jeden z Trojice, s námi žije v trvalém vztahu, který je pro nás pečetí – ujištěním o jeho vlastnictví – až do konce časů. Jaká by měla být odpověď naší víry na tuto úžasnou pravdu?

LASKAVOST MÍSTO HNĚVU

³¹Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; ³²buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám. (Sk 4,31.32)

Osobní studium

Odvoláním na „den vykoupění“ (Ef 4,30) Pavel vyzval své čtenáře, aby zvažili, jak a co říkají v souvislosti s druhým příchodem Krista. Následující dva verše (Ef 4,31.32) tedy můžeme vnímat jako poučení, jak by měla vypadat naše řeč v očekávání této velké události.

Jaké postoje a chování by měly doprovázet naše slova a náš způsob vyjadřování ve světle Kristova návratu? Čeho bychom se podle úvodních veršů měli vyvarovat a čím by se měla naše řeč vyznačovat?

V závěrečné výzvě textu, který tento týden studujeme (Ef 4,17–32), Pavel opět nejprve přináší zákaz, který poukazuje na šest nectností, od nichž se máme vzdálit (Ef 4,31). Potom následuje výzva k laskavosti, milosrdenství a odpuštění (Ef 4,32), a konečně zdůvodnění těchto výzev. Věřící si mají navzájem odpouštět, „jako i Bůh v Kristu odpustil vám“ (Ef 4,32). Seznam šesti špatných vlastností začíná a končí obecnými výrazy „všechna tvrdost“ a „každá špatnost“. Mezi nimi jsou čtyři další výrazy: „zloba“, „hněv“, „křik“ a „utrhaní“ (Ef 4,31).

Význam slova „utrhaní“ nebo „rouhání“ (ČSP) vychází z řeckého slova *blasfémia*

a nejčastěji označuje hrubé urážení Boha. Původní význam slova *blasfémia* (a je tomu tak i při překladu do češtiny) má však širší smysl. Vztahuje se na posměšky, urážení, pomluvy, hanobení a znevažování Boha i člověka. V Pavlově popisu se zdá, že se postupně postoj (tvrdost, zloba, hněv) přetaví do zlostné řeči (křik a utrhaní). Pavel se v podstatě snaží „odzbroit“ křesťanovu řeč. Postoje, které podněcují hněvovou řeč a slovní strategie, které ji využívají, mají být z křesťanského arzenálu odstraněny. Křesťanské společenství bude vzkvétat a jednota církve se bude posilovat (srovnej s Ef 4,1–16) jen tam, kde se věřící zbaví slov, která ubližují, útočí, rozdělují a bourají.

V souvislosti se zlými slovy se však nemáme soustředit na jejich potlačení, ale spíše nahrazení. Naše rozhovory a činy v Kristově rodině – a také mimo ni – nemají mít svůj původ v hněvu, ale mají být motivovány laskavostí, milosrdenstvím a odpuštěním založeným na nejvyšším standardu ze všech – na odpuštění, jakým Bůh v Kristu odpustil nám (Ef 4,32). Pavel představuje „vertikální odpuštění“ (které nám nabízí Bůh) jako vzor pro „horizontální odpuštění“ (mezi námi lidmi; porovnej Ko 3,13; Mt 6,12.14.15).

Aplikace

Zamysli se nad silou svých slov. Jak je můžeš využít k tomu, aby tě povznášela, povzbuzovala a budovala tvou víru i víru tvých bratří a sester?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Ať jsou vaše rozhovory takové, že nebudete potřebovat pokání. Nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupění... Máš-li v srdci lásku, budeš se snažit povzbudit a upevnit svého bratra v nejsvětější víře. Padne-li slovo, které škodí pověsti tvého přítele nebo bratra, nepodporuj takovou zlou řeč. Je to dílo nepřítelů. Laskavě připomeň řečníkovi, že Boží slovo zakazuje takový druh rozhovoru.“ (RH, 5. června 1888)

Jak by se změnil váš sbor, kdyby každý z vás dal a praktikoval slib, sestávající z těchto prohlášení:

- a) Přeji si, aby byl můj vliv v rámci rodiny Církve adventistů sedmého dne i mimo ni pozitivní, povznášející, budující víru a posilující morálku (Ef 4,29).
- b) Uvědomuji si Kristovy výzvy k jednotě a lásce, a proto vynaložím více energie na povzbuzování těch, kteří dělají a říkají věci, o kterých si myslím, že jsou dobré, a méně času budu věnovat poukazování na chyby těch, o kterých si myslím, že se mýlí (J 13,34.35; 17,20–23; Ef 4,1–6; 1Te 5,9–11).
- c) Přestože s někým nesouhlasím, dám jasně najevo, že si svého spoluvěřícího vážím. Budu vycházet z toho, že je čestný a oddaný Kristu. Svůj odlišný názor řeknu vlídně a laskavě, ne prudce a hlasitě (Ef 4,31.32).
- d) Budu žít radostně a budu hledat každou příležitost k budování a utvrzování víry svých bratří a sester, vždyť společně očekáváme návrat Krista (Ef 4,29.30; Ga 6,2; Žd 10,24.25).

Otázky k rozhovoru

1. *Prostudujte si jedenáct míst v listu Efezským, kde Pavel popisuje společenství Otce, Syna a Ducha svatého a jejich úzkou spolupráci na spasení lidstva. Jak tento důraz ovlivňuje naše chápání Boha? (Ef 1,3–14; 1,15–23; 2,11–18; 2,19–22; 3,1–13; 3,14–19; 4,4–6; 4,17–24; 4,25–32; 5,15–20; 6,10–20)*
2. *Jak uplatňujeme Pavlovy rady o křesťanské řeči (Ef 4,25–32) ve věku elektronické komunikace a na sociálních sítích, které se často zneužívají pro kyberšikanu a anonymní napadání?*

Žít moudře

Texty na tento týden

Ef 5,1–20

Základní verš

„Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé. Proto nebuďte nerozumní, ale hledte pochopit, co je vůle Páně.“ (Ef 5,15–17)

Není to tak dávno, co byl ve Velké Británii vydražen křišťálový džbán. Aukcionáři jej popsali jako „francouzský džbán na klaret z devatenáctého století“, přičemž jeho hodnotu odhadli na 200 liber. Dva účastníci aukce poznali, že jde o mimořádně vzácný historický džbán. Jaká byla jeho skutečná hodnota? Pět milionů liber! Co umožnilo zájemcům odejít s tak výhodnou koupí? Věděli něco, o čem aukcionář neměl ani tušení – poznali skutečnou hodnotu džbánu.

V páté kapitole Efezským (verše 1–20) Pavel porovnává to, čemu přikládali hodnotu pohané, a čemu věřící. Pohané pokládali za příjemnou součást života dvojsmyslné řeči a oplzlé vtipy (Ef 5,4), alkohol (Ef 5,18) a zhýralý sex (Ef 5,3.5). Věřící však vědí, že přichází den soudu, kdy se ukáže skutečná hodnota všeho (Ef 5,5.6). Namísto toho, aby se vrhali do víru nemravnosti a užívání si života, mají považovat za cenné vše, co je dobré, spravedlivé a pravdivé (Ef 5,9) v Kristu. Pavel je vybízí, aby se chopili nabídky, kterou dostali v Kristu, a žili (jako my všichni) na prahu věčnosti (Ef 5,15–17).

Osnova lekce

Pátá kapitola listu Efezským věnuje pozornost tomu, jak žije ten, kdo se nechá Kristem proměnit, přehodnotí své životní priority a dokáže moudře rozpoznat, co má v životě opravdovou cenu a hodnotu.

- Ef 5,1–5: Hodnota lásky a vděčnosti místo nemravnosti (neděle)
- Ef 5,5–10: Hodnota „světla“, dobroty a pravdy (pondělí)
  - Ef 5,11–14: Odmítnutí nehodnotných „skutků tmy“ (úterý)
- Ef 5,15–20: Hodnota opravdové moudrosti (středa)
- Ef 5,18–20: Hodnota vděčnosti a oslavování Boha (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

VZDÁVEJTE DÍKY

¹Jako milované děti následujte Božího příkladu ²a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá. ³O smilstvu, jakékoliv nezřízenosti nebo chamtivosti ať se mezi vámi ani nemluví, jak se sluší na ty, kdo patří Bohu. ⁴Vést sprosté, hloupé a dvojsmyslné řeči se nepatří; vy máte vzdávat Bohu díky! ⁵Dobře si pamatujte, že žádný smilník, prostopášník ani lakomec, jehož bohem jsou peníze, nemá podíl v království Kristovu a Božím. (Ef 5,1–5)

Osobní studium

Co měl Pavel na mysli, když v úvodních verších vyzývá věřící v Efezu, aby „následovali Božího příkladu“?

Pavel připomíná věřícím v Efezu, aby žili v lásce. Takové „chození v lásce“ (Ef 5,2; BK) se má inspirovat Kristovou láskou k nám, vyjádřenou v jeho smiřující oběti (Ef 4,32). Pavel tuto oběť popisuje čtyřmi charakteristikami: (1) Je to oběť motivovaná láskou Boha Otce (Ef 5,1) a samotného Krista (Ef 5,2). (2) Je to oběť zástupná, když místo nás umírá Kristus. Ten není pasivní obětí, ale vydal se za nás dobrovolně. (3) V souvislosti s předobrazem starozákonní služby ve svatyni je i Kristova smrt obětí, která je přinesena Bohu. (4) Bůh tuto oběť přijímá, protože je to oběť, „jejíž vůně je Bohu milá“ (Ef 5,2; viz také Ex 29,18; Lv 2,9; Ep 4,18).

Verše Ef 5,3–5 uvozují část, která se zaměřuje na správný pohled na sexualitu. Mladým obráceným v Efezu totiž hrozí nebezpečí, že opustí své křesťanské zásady a nechají se vtáhnout zpět k sexuálnímu

chování, které by popřelo jejich křesťanské hodnoty (viz 1K 5,1–11; 6,12–20; 2K 12,21).

Řecko-římský svět prvního století vykazoval morální zkaženost a zhýralost, jejíž popis nacházíme na různých místech Pavlových listů (viz 1K 6,9; Ga 5,19; Ef 4,17–19; Ko 3,5). Například při hostinách boháčů se pravidelně objevovalo chování, které Pavel odsuzuje v Ef 5,3–14: opilství, oplzlé řeči, neslušné zábavy a nemravné činy. Centra měst navíc poskytovala anonymitu a byla shovívavá k různým nemorálním praktikám, což je ještě podporovalo. Je však třeba říci, že i v takové kultuře mnoho lidí žilo ctnostným životem a byli zastánci přísné morálky. Když Nový zákon uvádí seznamy ctností a neřestí a také pravidla fungování velkých domácností (např. Ef 5,21–6,9; Ko 3,18–4,1), je to v kontextu starověké řecko-římské kultury. Pochopení tehdejší společnosti, zhýralé i ctnostné současně, pomáhá vysvětlit Pavlovy výzvy, aby se věřící vyhýbali nemorálnímu chování pohanů. Pavel nabádá k rozvážnému chování, kterým si Kristovi následovníci mohou získat uznání u okolního světa.

Aplikace

V čem jsou Pavlova slova o sexuálním chování aplikovatelná na společnost, ve které žijeme?

ŽÍT JAKO DĚTI SVĚTLA

⁵Dobře si pamatujte, že žádný smilník, prostopášník ani lakomec, jehož bohem jsou peníze, nemá podíl v království Kristovu a Božím. ⁶Nenechte se od nikoho svést prázdnými slovy, aby vás nestihl Boží hněv jako ty, kdo ho neposlouchají. ⁷Proto s nimi nemějte nic společného. ⁸I vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem. ⁹Žijte proto jako děti světla – ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda; ¹⁰zkoumejte, co se líbí Pánu. (Ef 5,5–10)

Osobní studium

Pavel v úvodu této části upozorňuje křesťany, aby se nenechali svést prázdnými řečmi (Ef 5,6). Apoštol popsal ty, kteří beze studu a pokání žijí jako smilníci, jsou nemravní a chamtiví (Ef 5,5). Zároveň velmi otevřeně vyzývá: Ti, kteří jsou v Kristu a chtějí být účastníky jeho budoucího království, neměli by jednat jako ti, kteří takové „dědictví“ neočekávají (Ef 5,5). Dále Pavel klade důraz na důsledky „prázdnych slov“. Jsou na první poslech líbivá, ale nakonec vedou ke lži, že sexuální hřích není vážný. Takový vliv může svést věřící k hříšnému jednání (Ef 5,6). Proto Pavel vyzývá, aby se nikdo nenechal oklamat, protože tím riskuje Boží odsouzení na konci času, „Boží hněv“, který přijde na „ty, kdo ho neposlouchají“ (Ef 5,6).

Slovní spojení „Boží hněv“ se často chápne nesprávně. Stojí v protikladu k lidskému hněvu, který bývá obvyklým projevem vznětlivé lidské povahy (viz Ef 4,31). Co je tedy Boží hněv? Je to spravedlivá odpověď trpělivého a svatého Boha na tvrdohlavou

podřízenost zlu. Nejde o nějaký výbuch zlosti nebo nezvládnutou reakci na nějakou drobnou chybu člověka. Zmínky o Božím hněvu se nejčastěji vyskytují v kontextu inspirovaných biblických varování před nadcházejícími Božími soudy (viz např. Zj 6,12–17; 16,1–16 a 19,11–16). Boží varování před tím, že přichází chvíle soudu, je vlastně aktem milosti, protože lidské bytosti jsou „svou přirozeností děti hněvu“ (Ef 2,3) a bez varování a nápravy by soud pro ně nedopadl dobře.

Proč Pavel vybízí věřící: „nemějte nic společného“ s těmi, na které přichází Boží hněv? Jak tomuto vyjádření rozumíš? (Ef 5,7–10)

Pavel věřící v Efezu vybízí: „Žijte proto jako děti světla“ (Ef 5,8). Potom pokračuje další výzvou: „Zkoumejte, co se líbí Pánu“ (Ef 5,10). Člověk bez Boha hledá potěšení ve „smilstvu, jakékoliv nezřícenosti nebo chamtivosti“ (Ef 5,3). Cíl věřícího je diametrálně odlišný: nechce působit radost sobě, ale Bohu. Věřící člověk touží odrážet Kristovo sebeobětování. „Žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a obět“ (Ef 5,2).

Aplikace

Co dnes patří mezi „prázdna slova“, na která si musíme dávat pozor?

„PROBUĎ SE, KDO SPÍŠ“

¹¹Nepodílejte se na neúčinných skutcích tmy, naopak je nazývejte pravým jménem. ¹²O tom, co oni dělají potají, je odporné i jen mluvit. ¹³Když se však ty věci správně pojmenují, je jasné, oč jde. ¹⁴A kde se rozjasní, tam je světlo. Proto je řečeno: *Probud' se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazáří ti Kristus.* (Ef 5,11–14)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Ef 5,11–14). Před čím zde Pavel varuje a jak se to týká naší současné situace?

Abychom pochopili verše Ef 5,11–14, je užitečné všimnout si, že Pavel opakovaně střídá dvě napomenutí: (1) máme žít tak, abychom vzdávali Bohu čest, jako „děti světla“ (Ef 5,8; viz i Ef 5,1.2.4.9–10.11.13.14); (2) nemáme žít nemorálně, odporovat Bohu a dělat „neužitečné skutky tmy“ (Ef 5,11; viz také Ef 5,3–8.12).

Pokud si podobného napomenutí všimneme v textu Ef 5,8–10, pomůže nám to pochopit verš Ef 5,11. Věřící mají žít jako „světlo“ a „děti světla“ (Ef 5,8.9). Takový život má být svědectvím, že „ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda“ (Ef 5,9). Pavlovi jde tedy o to, aby byla v životě křesťanů vidět Boží dobrota. Zároveň mají svým jednáním odhalovat neužitečné skutky tmy tím, že všem ukážou, jak to má být správně.

Pavlova jasná slova ve verších Ef 5,13.14 ukazují, čeho mohou věřící dosáhnout životem, který odráží Kristův charakter. Projevy „ovoce světla“ (Ef 5,9) mohou získat ostatní pro víru v Krista. Duch sva-

tý je jako světlo a odhaluje skryté věci. Jestliže se „správně pojmenují, je jasné, oč jde. A kde se rozjasní, tam je světlo. Proto je řečeno: *Probud' se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazáří ti Kristus*“ (Ef 5,13.14). Když světlo odhalí neúčinný život beze smyslu, lidé mohou vidět své jednání v pravém světle („rozjasní se“). Uvědomí si, že nemají budoucnost a že je očekává hněv soudu (Ef 5,5.6), a to je vede ke změně. Jejich temnotu ozáří světlo. „I vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem“ (Ef 5,8). Právě takovou proměnu prožili věřící, kterým píše Pavel do Efezu.

Jak máme rozumět slovům ve verši Ef 5,14? Apoštol používá jazyk spojený s popisem vzkříšení z mrtvých na konci časů (srovnej s Ef 2,1.5), aby vydal jasnou výzvu k probuzení z duchovního spánku a prožití Kristovy proměňující přítomnosti. Zdá se, že Pavel připomíná text Iz 60,1–3, který se týkal Božího lidu, Izraele. I proto můžeme myšlenku z Ef 5,14, která má formu poezie, považovat za naléhavou výzvu adresovanou křesťanským věřícím, aby se probudili a ujali se své role misionářů, kteří budou odrážet a zesilovat Kristovo světlo ve smutném a temném světě (viz Fp 2,14–16 a Mt 5,16).

Aplikace

Odráží tvůj život Kristovo světlo? Pomáháš odhalovat temnotu skutků tohoto světa? Jak?

NAPLNO VYUŽIJ ČAS

¹⁵Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; ¹⁶nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé. ¹⁷Proto nebuďte nerozumní, ale hleďte pochopit, co je vůle Páně. ¹⁸A neopíjejte se vínem, což je prostopášnost, ¹⁹ale plni Ducha zpívejte společně žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. Zpívejte Pánu, chvalte ho z celého srdce ²⁰a vždycky za všechno vzdávejte díky Bohu a Otcí ve jménu našeho Pána Ježíše Krista. (Ef 5,15–20)

Osobní studium

Pavel uzavírá pasáž Ef 5,1–20 dvěma bloky výzev – Ef 5,15–17 a Ef 5,18–20. Potvrzuje tím své přání, aby věřící žili čistým životem. První část začíná výzvou, aby věřící nežili „jako nemoudří, ale jako moudří“ (Ef 5,15). Pavel tuto myšlenku rozvíjí v 17. verši: „nebuďte nerozumní, ale hleďte pochopit, co je vůle Páně“. Mezitím zaznívá výzva, abychom naplno využili čas, který ještě máme k dispozici (Ef 5,16).

Uvažuj o Pavlově vybídnutí, aby se v našem životě projevovala moudrost, která je založena na pochopení Boží vůle a modlitbě (Ef 5,15–17). Jak žijí „nemoudří“ a „nerozumní“? Čím se vyznačuje život „moudrých“? Jak rozumíš výzvě, že máme „naplno využívat čas“?

Apoštol naléhavě vybízí věřící, aby si dávali pozor na to, jak žijí (Ef 5,15). Texty Ef 5,15 a 5,17 spolu souvisí, a právě díky jejich propojení můžeme hledat význam toho, co znamená žít jako „moudří“ lidé. Nehledejme moudrost ve svém nitru. Být moudrým znamená dívat se mnohem dál a „pochopit, co je vůle Páně“ (Ef 5,17).

Pavel povzbuzuje k cílevědomému následování Krista i další živou metaforou.

Slovní spojení „nepromarněte čas“ zní doslova „vykupujte čas“ (Ef 5,16; BK; ČSP). Pavel zde používá sloveso exagorazó (podobně v Ko 4,5). Je to obchodní výraz a jde o zesílenou formu slovesa „koupit“ ve smyslu „využít nejlepší nabídku“ (doslova „vrhnout se na nejlepší nabídku“, „urvat nejlepší zboží“). Když čekáme na Kristův návrat, měli bychom takto intenzivně usilovat využít co nejlépe čas a příležitosti, které máme. Slovo „čas“ (řecky kairos) vyjadřuje v tomto kontextu ten správný okamžik příležitosti. Čas, který nám zbývá do konce, je náročným obdobím, protože nastaly „dny zlé“ (Ef 5,16; porovnej Ef 6,13; Ga 1,4) a protože „ducha tohoto světa“ ovládá „kníže nadzemské moci“ (Ef 2,2).

Při očekávání Kristova návratu žijí věřící v těžké době. Pavel ji připodobňuje k riskantní, ale obohacující příležitosti k obchodu. Při využívání zbývajících času bychom měli být stejně pozorní a připravení, jako jsou lovci výhodných nabídek během krátkého výprodeje, který nabízí velké slevy. Nejde zde o kupování spasení, to si samozřejmě koupit nemůžeme. Obraz je ale výstižný: vezměte si rychle to, co se nám v Kristu nabízí, využijte možnosti, než se k nám vrátí.

Aplikace

Jak můžeš ve svém životě co nejlépe využívat čas, který máš k dispozici? Proč je důležité chopit se ve věci spasení každé příležitosti?

DUCHEM NAPLNĚNÁ BOHOSLUŽBA

¹⁸A neopíjejte se vínem, což je prostopášnost, ¹⁹ale plni Ducha zpívejte společně žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. Zpívejte Pánu, chvalte ho z celého srdce ²⁰a vždycky za všechno vzdávejte díky Bohu a Otcí ve jménu našeho Pána Ježíše Krista. (Ef 5,18–20)

Osobní studium

Ve verších Ef 5,18–20 Pavel čtenářům představuje křesťany shromážděné, aby uctivali Boha. Jak je popisuje?

V poslední části textu, který tento týden studujeme (Ef 5,1–20), Pavel vybízí věřící, aby nepili víno, které otupuje mysl, a místo toho společně zakusili přítomnost a sílu Ducha svatého. Pavel zakazuje opilství (pravděpodobně citát z Př 23,31 v řeckém překladu Starého zákona). Souhlasí se zákazy požívání alkoholu, jak je najdeme v mudroslovných knihách (Př 20,1; 23,29–35). Důsledkem opilství jsou totiž mimo jiné hrubé, dvojsmyslné řeči, nevázanost, nemravnost a modlářství (Ef 5,3–14). Věřící by se měli chovat jinak. Jejich život by měl být zaměřen na uctívání Boha. Pavel nás vybízí, abychom se místo pošetilého a nevázaného vyjadřování, které je výsledkem opilosti a oslabeného rozlišování toho, co je správné, nechali naplnit Duchem svatým. To se projeví ve změně našeho chování, které Pavel charakterizuje slovesy „zpívejte“ žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně Bohu, „chvalte“ Pána z celého srdce, „vzdávejte“ díky Bohu (Ef 5,19–21).

Pavel vyzývá věřící, aby zpívali „plni Ducha“ (Ef 5,19). Jedná se o výzvu, která se týká celého společenství. Věřící se shromažďují při Duchem svatým inspirované bohoslužbě, která pomáhá budovat a udržovat jednotu (Ef 4) a která je v ostrém kontrastu s egocentrickým chováním pohanů (Ef 5,1–18). V tomto nártu raného křesťanského uctívání dominuje chvála hudbou. Často se říká, že se církev zrodila v písní. Tato pasáž spolu s Ko 3,16 takové tvrzení podporuje (viz také Sk 16,25 a Jk 5,13).

Zpěv v sobě zahrnuje „horizontální“ prvek uctívání, protože při zpěvu členové církve v jistém smyslu „mluví k sobě navzájem“ (Ef 5,19; ČSP), povídají si jeden s druhým. Tím, koho má ale hudba chválit, je Bůh (Ef 5,20; porovnej s Ko 3,16). Vzdávání díky (Ef 5,20) spolu s chvalozpěvy (Ef 5,19) náleží „Bohu a Otcí ve jménu našeho Pána Ježíše Krista“. Ve slovním spojení „duchovní písně“ má důležitý význam přídavné jméno „duchovní“ (řecky: pneumatikos), které zdůrazňuje roli Ducha svatého při bohoslužbě. Tento výraz popisuje písně, které jsou inspirovány nebo naplněny Duchem svatým. Pavlův popis rané křesťanské bohoslužby tedy zobrazuje všechny tři Božské osoby – Otce, Syna a Ducha svatého – jako aktivní účastníky.

Aplikace

Jak můžeš využít hudbu k obohacení tvé vlastní zkušenosti při bohoslužbě?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Když se podíváme na studovanou část tohoto týdne (Ef 5,1–20) jako na celek, vidíme, že Pavel ostře vystupuje proti hříchu a zlu, a to zejména v podobě sexuální nemravnosti a hrubých projevů. Není ochoten akceptovat přítomnost zkaženého chování mezi Božím lidem. Právě proto vyzývá věřící v Efezu k vysokému morálnímu standardu chování a k tomu, aby přijali, že jsou „milované děti“ Boží (Ef 5,1–10). Je přesvědčen, že když budou křesťané ve společenství žít v souladu s vedením Ducha svatého, zazáří svým světlem do temnoty světa, odradí své bližní od sebezničujícího života a přivedou je k Boží milosti a pravdě (Ef 5,11–14).

Pavel povzbuzuje věřící, aby obnovili svůj závazek žít jako „děti světla“, a tak očekávali Kristův návrat (Ef 5,8.9; viz také Ef 5,15.16) a život v jeho blízkosti (Ef 5,14). Jelikož jsou motivováni svým postavením „milovaných dětí“ Božích a Kristovou smrtí za ně (Ef 5,1.2) a jsou naplněni Duchem (Ef 5,19), jejich společná bohoslužba je charakterizována energií a radostí. Společně zpívají děkonné chvály svému Pánu, Ježíši Kristu, a Bohu Otci. S pevnou vírou v nebeské skutečnosti slaví svou naději na budoucnost, zakořeněnou v příběhu o tom, co Bůh učinil, činí a uskuteční prostřednictvím Ježíše Krista, jejich Pána (Ef 5,18–20).

Takto chápaný text dopisu Efezským se stává více než jen souborem oddělených příkazů pro křesťanský život. Stává se prorockým voláním týkajícím se křesťanské identity, závazku, společenství a uctívání v posledních dnech a pozváním „naplno využít čas“ (Ef 5,16) a těšit se na setkání s Kristem.

Otázky k rozhovoru

1. Jak mohou věřící přijmout Pavlovy vysoké standardy, když jsou dnes konfrontováni s nakažlivou kulturou, která chrlí své hodnoty 24 hodin denně a 7 dní v týdnu prostřednictvím ničivého vlivu různých médií?
2. Jaké strategie mohou dnes věřící použít, aby zkoumali, „co se líbí Pánu“ (Ef 5,10), a pochopili, „co je vůle Páně“ (Ef 5,17)?
3. Někdo by mohl namítat, že Pavlův zákaz mluvit o sexuální nemorálnosti mezi věřícími (Ef 5,3.4) znamená, že bychom se neměli zabývat problémy nevhodného sexuálního chování a zneužívání. Proč je to nesprávný závěr?
4. Jakým způsobem naše současná společnost odráží podobné pohanské praktiky, před jakými varoval ve své době apoštol Pavel?

Společně pod křížem

Texty na tento týden

Ef 5,21–33

Základní verš

„Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná.“ (Ef 5,25–27)

Tento týden budeme pokračovat ve studiu listu Efezským a zaměříme svou pozornost na verše Ef 5,21–33. Pavel zde rozvíjí myšlenku „V poddanosti Kristu se podřizujete jedni druhým“ (Ef 5,21) a aplikuje ji na vztahy v manželství. Nejprve nabízí rady křesťanským manželkám (Ef 5,22–24), pak manželům (Ef 5,25–32) a nakonec tuto myšlenku uzavírá společným pokynem pro obě skupiny (Ef 5,33).

V Pavlových radách můžeme v tomto textu slyšet, co nám pro naše vztahy radí vzkříšený Ježíš Kristus. Potřebujeme zároveň pochopit, že Pavel ve verších Ef 5,21–6,9 objasňuje, jak velké téma dopisu – jednotu – aplikovat na křesťanskou domácnost. V předchozích lekcích jsme viděli Pavlovu kritiku hříšného způsobu života a vztahů „starého člověka“ (viz Ef 4,22; ČSP), ale také oslavu stvoření „nového člověka“ (viz Ef 2,15). Tento „nový člověk“ však žije ve zlem deformovaném světě s nesprávným sociálním uspořádáním. Uprostřed těchto vztahů věřící odrážejí působení Ducha svatého (Ef 2,22; 3,16; 5,18–21; 6,17.18) a nové etiky založené na Kristově vzoru (Ef 4,13.15.20–24.32; 5,2.10.17.21–33). Tyto projevy Boží moci poukazují na konečné naplnění Božího plánu pro jeho lid a pro celý svět.

Osnova lekce

V této lekci se studium zaměří na závěr 5. kapitoly listu Efezským, kde Pavel aplikuje myšlenku jednoty a lásky, kterou do našich životů přináší Kristus, na oblast manželství. Příklad Kristovy lásky, pokory a ochoty se obětovat pro druhé se má promítnout i do vztahu muže a ženy, kteří před Bohem spojili své životy.

- Ef 5,21–24: Poselství pro manželky: ochota podřídít se (neděle)
- Ef 5,25–30: Poselství pro manžele: milovat jako Kristus
  - Ef 5,25–29: Příklad – Kristova láska k církvi (pondělí, úterý)
  - Ef 5,28–30: Výzva milovat jako sám sebe (středa)
- Ef 5,31–33: Poselství pro oba: být „jedním tělem“ (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili.
- Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování za jeho přiznání.

RADY KŘESŤANSKÝM MANŽELKÁM

²¹V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ²²ženy svým mužům jako Pánu, ²³protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. ²⁴Ale jako církev je podřizena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřizeny svým mužům. (Ef 5,21-24)

Osobní studium

Důležitý verš Ef 5,21, kterým začíná tato pasáž, propojuje předchozí text (Ef 5,1-20) s další částí (Ef 5,22-33), v níž Pavel rozvíjí myšlenku vzájemného podřizování se členů církve (porovnej s texty Mk 10,42-45, Ř 12,10 a Fp 2,3.4). Toto podřizování se druhému má své kořeny ve vztahu s Kristem (Ef 5,21). Právě vztah ke Kristu je pro věřící tím nejdůležitějším a všechny ostatní ovlivňujícím vztahem.

Co má Pavel na mysli, když vybízí členy církve: „podřizujte [se] jedni druhým“? Jak této myšlence rozumíš? (Ef 5,21)

Pavel v následujícím verši tuto myšlenku posouvá do vztahu v manželství. „Ženy [podřizujte se] svým mužům jako Pánu“ (Ef 5,22). Velmi jasně přitom dává najevo, že mluví o podřizování se manželek jejich manželům, nikoli o podřizování se jakémukoli muži (podobně 1Pt 3,1.5). Co chce Pavel říci tím, že se manželky mají podřizovat „jako Pánu“? Má na mysli to, že manželka se má podříditi svému manželovi, jako by to byl Kristus,

nebo že se má podřizovat v první řadě Pánu, a proto se má podřizovat i manželovi?

V pochopení nám může pomoci způsob, jak Pavel používá tuto formulaci jinde. Ve verši Ef 6,7 Pavel vyzývá otroky, aby sloužili „ochotně, jako by sloužili Pánu“. V Ko 3,18 Pavel upřesňuje svou výzvu, když píše: „Ženy, podřizujte se svým mužům, jak se sluší na ty, kdo patří Pánu.“ Na základě těchto veršů je třeba upřednostnit druhý pohled. Manželky jsou samy věřící, a proto musí v konečném důsledku ctít Krista více než své manžely.

V listu Koloským i Efezským je Kristus představen jako hlava církve, která je jeho tělem (Ef 1,22; 5,23; Ko 1,18). „Kristus je hlavou církve, těla, které spasil“ (Ef 5,23). Analogicky je manžel „hlavou ženy“ (Ef 5,23), přičemž věrnost církve Kristu slouží jako vzor pro věrnost manželky jejímu manželovi. Pasáž samozřejmě předpokládá láskyplné, pečující manželství, ne nefunkční a patologické. Tento verš nesmíme nikdy interpretovat tak, jako by umožňoval či omlouval jakoukoli formu domácího násilí.

Aplikace

Proč je ve světle uvedených skutečností důležitá následující rada? Pokud je manžel „nervrlý, hrubý, prudký, egoistický, krutý a panovačný muž, ať nikdy ani nevysloví, že muž je hlavou ženy a že ona se mu musí ve všem podříditi. On totiž není pánem, není manželem v pravém významu tohoto slova.“ (AH 117)

CÍRKEV JAKO KRISTOVA NEVĚSTA (1)

²⁵Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, ²⁶aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; ²⁷tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. ²⁸Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. ²⁹Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev. (Ef 5,25–29)

Osobní studium

Porovnej text Ef 5,25–29 s příběhem v Ez 16,1–14. Jaké prvky tohoto příběhu Pavel odráží ve svém textu?

Když Pavel využívá obraz svatby a manželství jako metaforu pro církev a její vztah s Kristem, tvůrčím způsobem čerpá ze zvyků starověké svatby. Kristus je ve vztahu k církvi jako nevěstě ženichem, který:

1. Miluje církev jako nevěstu (Ef 5,25). Nikdy nesmíme zapomenout, že nás Kristus miluje. Jeho vztah k nám vychází přímo z jeho srdce.
2. Dává sebe sama jako výkupné za nevěstu. V kontextu starověkých svatebních dohod ženich „vykupoval“ nevěstu za přesně určenou „cenu nevěsty“. Šlo obvykle o velkou sumu peněz a cenností. Prosperita starověkého společenství závisela právě na tomto zvyku. Kristus platí za církev jako za svou nevěstu nejvyšší cenu, protože „se za ni obětoval“ (Ef 5,25). Ve vtělení a na kříži dává sebe sama jako „výkupné“ za nevěstu.

3. Koupe svou nevěstu. Příprava nevěsty byla důležitou součástí starověké svatební slavnosti. Podobně jako dnes, připravovaly nevěstu na obřad její družičky a příbuzné. Pavel však představuje nebeského ženicha, který sám připravuje svou nevěstu na svatbu! Je to on, kdo ji posvěcuje a očišťuje „křtem vody“ (Ef 5,26).
4. Dává svůj slib. Součástí této ceremonie je i očištění „slohem“ (Ef 5,26). Jde o slovo zaslíbení, které nebeský ženich říká své nevěstě, možná v kontextu zasnubního obřadu (porovnej s Ef 1,3–14; Ef 2,1–10; Bůh dává své zaslíbení věřícím v době jejich obrácení). „Zaslíbení“ bylo starodávnou verzí moderního zasnoubení, šlo však o mnohem vážnější akt, který zahrnoval písemnou dohodu o „ceně nevěsty“ (měl ji zaplatit ženich) a o věnu (majetek, který nevěsta přinese do manželství ze své rodiny).
5. Připravuje a zdobí nevěstu. Když je nevěsta konečně představena svému ženichovi, je nejen krásná, ale také „bez poskvrny“ (Ef 5,27). Kristus svou nevěstu nejen koupe, ale také ji připravuje, zdobí a zkrášluje.

Aplikace

Jak ti uvedené verše pomáhají pochopit, co k nám Kristus cítí? Proč by nás tato skutečnost měla naplňovat radostí a klidem?

CÍRKEV JAKO KRISTOVA NEVĚSTA (2)

... tak si on sám [Kristus] připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. (Ef 5,27)

¹Kéž byste ode mne snesli trochu nerozumu – ano, snášejte mne! ²Vždyť vás žárlivě strážím Boží žárlivostí; zasnoubil jsem vás jedinému muži, abych vás jako čistou pannu odevzdal Kristu.

³Obávám se však, aby to nebylo tak, jako když had ve své lstivosti oklamal Evu, aby totiž vaše mysl neztratila nevinnost a neodvrátila se od upřímné oddanosti Kristu. “Když někdo přijde a zvěstuje jiného Ježíše, než jsme my zvěstovali, nebo vám nabízí jiného ducha, než jste dostali, nebo jiné evangelium, než jste přijali, klidně to snášíte! (2K 11,1–4)

Osobní studium

Jak Pavel používá prvky starověké svatby, aby oslovil křesťany v Korintu? Jak probíhá představení nevěsty Kristu? (2K 11,1–4)

Pomocí dalšího prvku starověké svatby Pavel zobrazuje Krista jako toho, který:

6. Představuje nevěstu sám sobě! (Ef 5,27)

Kdysi bývalo obvyklé, že nevěstu přivedl na svatbu svědek nebo její otec. Nikdy ne samotný ženich! Pavel však zobrazuje Ježíše jako toho, kdo „představuje“ nebo „přivádí“ církev jako nevěstu sám sobě.

Pavel používá to, co se obvykle dělalo a co bylo zvykem, ke zdůraznění Kristova vztahu k církvi:

- A. Zasnoubení. Kristus se obětoval za církev (jako výkupné za nevěstu), a tak se s ní zasnoubil (Ef 5,25).
- B. Příprava na svatební obřad. Pozornost ženicha se soustředí na nevěstu, aby ji posvětil a očistil (Ef 5,26).
- C. Samotný svatební obřad. Kristus se zaměřuje na svou nevěstu, která je na svatbě představena (Ef 5,27). Tento poslední

prvek se týká velkolepé svatební oslavy při jeho návratu, kdy Kristus, ženich, přijde, aby uplatnil nárok na svou nevěstu – vykoupenou církev (Ef 5,27; porovnej s 2K 11,1,2; Ko 1,21–23,28).

Starověké svatby často začínaly slavnostním nočním průvodem (viz Mt 25,1–13). Ženich a jeho družina se shromáždili u jeho domu – v novém domově páru – a velkolepým obřadem zahájili průvod. Oslavující dav osvětlený pochodněmi a doprovázený veselou hudbou a zpěvem se v radostné náladě přesunul k domu otce nevěsty. Tam se k nim přidala nevěsta se svým doprovodem a slavnostní průvod celý pár doprovodil do jejich nového domova. Tam se hosté usadili a proběhla týden trvající hostina, která vyvrcholila svatebním obřadem.

Když Pavel zobrazuje Krista, jak představuje církev sám sobě, má na mysli tento velkolepý průvod a chvíli, kdy je nevěsta představena ženichovi. Kristův návrat tak popisuje jako dojemný svatební obřad, kdy se završí dlouhé zasnoubení mezi Kristem a jeho církví.

Aplikace

Čím nás tyto radostné a šťastné obrazy oslovují?

MILUJ SVOU MANŽELKU JAKO SEBE SAMA

²⁸Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe.

²⁹Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev;

³⁰vždyť jsme údy jeho těla. (Ef 5,28–30)

Osobní studium

Jaký další důvod uvádí v úvodních verších Pavel k povzbuzení mužů, aby projevovali něžnou lásku svým manželkám?

Pavlova pravidla pro křesťanskou domácnost (Ef 5,21–6,9) odhalují náročný sociální kontext. Ve verších Ef 5,28–30 se Pavel obrací na muže, kteří se podle časté tehdejší praxe mohli rozhodnout „nenávidět své tělo“ (viz Ef 5,28,29), což mělo za následek týrání a bití vlastní manželky. V řecko-římském světě byla zákonná moc „otce rodiny“ (lat. *pater familias*) velmi široká. Mohl tvrdě potrestat nebo dokonce zabít svou manželku, děti a otroky, aniž by vybočil ze svých zákonných práv (ačkoli uplatňování moci takovým extrémním způsobem bylo výrazně omezeno veřejným míněním).

V textu Ef 5,25–27 Pavel podrobně popsal nejlepší příklad lásky – Kristovu lásku k církvi. Takový příklad manželského soužití se výrazně odlišoval od zažité praxe starověku. Dříve než předloží nový argument, znovu poukazuje na nádherný příklad lásky vyjádřený ve vztahu Krista k církvi a vyzývá křesťanské manžely, aby i oni milovali své manželky (Ef 5,28). Ježíš miloval církev

tak moc, že se sám „za ni obětoval“ a stará se o každou její potřebu (Ef 5,25–27). Pavel vyzývá muže, aby se odvrátili od tehdejších praktik a snažili se vyrovnat Kristově něžné lásce.

Ve verších Ef 5,28–30 Pavel přidává nové zdůvodnění na podporu lásky křesťanských mužů k jejich ženám – sebelásku. Pavel argumentuje zdánlivou banalitou: „nikdo přece nemá v nenávisti své tělo“ (pokud netrpí nějakou úchylkou). Člověk si za normálních okolností neubližuje, ale své tělo „živí... a stará se o ně“ (Ef 5,29). Ve snaze odstranit tvrdost a násilí vůči křesťanským manželkám Pavel vyzývá muže, aby se ztožnili se svou manželkou. Se svou ženou jste natolik zajedno, říká Pavel, že ublížit jí by bylo totéž jako sebepoškození – a většina rozumných a zdravých lidí nic takového nedělá.

Pavel pak celou ilustraci otáčí a ukazuje, že stejně tak i samotný Kristus pečuje o církev – a tedy o sebe. „vždyť jsme údy jeho těla“ (Ef 5,29,30). Podle Pavla má muž formovat své chování k manželce podle stejného vzoru, jako zachází sám se sebou – a v tom mu má být příkladem Kristova péče o církev i o něho samého.

Aplikace

Podle Pavla je Kristus příkladem chování pro muže i ženy. Co se můžeš naučit od Ježíše o lásce k lidem ve tvé vlastní rodině?

„JEDNO TĚLO“

³¹ „Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo.“ ³² Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev. ³³ A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu. (Ef 5,31–33)

Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. (Gn 2,24)

Osobní studium

Prostudujte si příběh o stvoření v Gn 2,15–25. Co se odehrálo před prohlášením, že se muž a žena „stanou jedním tělem“ (Gn 2,24)?

Klíčem k uplatnění Pavlových rad na vztahy v manželství je pochopení citátu z Gn 2,24 (v Ef 5,31) jako vyvrcholení apoštolovy argumentace. Když Pavel uvažuje o příběhu stvoření z knihy Genesis, má na mysli potřeby křesťanských sborů a zdraví rodinných vztahů v nich. V Gn 2,24 slyší poselství, které platí stále. Podle Božího plánu má být manželství tajemstvím „jednoho těla“, přičemž sexuální jednota se odráží v emocionální a duchovní jednotě a emocionální a duchovní jednota zase dává smysl sexuálnímu vztahu.

Všimni si, že v textu Ex 2,24 Pavel vybírá výrok o manželství, který zazněl ještě před pádem člověka do hříchu, a tento výrok aplikuje na vztahy mezi křesťanskými manžely a manželkami. V našem hříchem poznamenaném světě se nekontrolovatelně zneužívá sexuální vztah mezi mužem a ženou. Toto zneužívání odhaluje, jak hluboko je

v moderní kultuře zakořeněna myšlenka, že sexuální spojení představuje podmanění si ženy. Pavel ukazuje, že sexuální vztah podle Genesis není vztahem podrobení, ale spojení. Tento text nemluví o dominanci muže, ale o rovnocenném svazku muže a ženy, kteří jsou „jedním tělem“. Texty Ef 5,21–33 a Gn 2,24 můžeme v tomto kontextu vnímat jako teologickou výpověď, která jde proti nesprávným kulturním zvyklostem a zároveň napravuje pohled na manželství a sexualitu.

Ve stejném kontextu Pavel v následujícím verši hovoří o „velkém tajemství“ (Ef 5,32). Týká se obou stran dvojité metafory, o které Pavel psal: křesťanské manželství chápané ve světle Kristova vztahu k jeho církvi (Ef 5,32) a Kristův vztah k jeho církvi chápaný ve světle křesťanského manželství (Ef 5,32).

Křesťanské manželství se přirovnáním ke vztahu mezi Kristem a církví dostává na zcela novou, vyšší úroveň. Navíc uvažováním o vztahu církve ke Kristu přes optiku pečlivého a oddaného manželství získávají věřící nové pochopení svého vztahu ke Kristu.

Aplikace

V čem je text Ef 5,33 stručným shrnutím Pavlových rad v Ef 5,21–32? Jak se můžete ve svém manželství (pokud jsi ženatý nebo vdaná) snažit lépe uplatňovat zásady, které Pavel představil?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Ellen Whiteová důsledně vybízí manželské partnery, aby se nesnažili ovládat toho druhého: „Pokud si chtějí uchovat vzájemnou lásku, neměli by jeden druhého nutit, aby vyhověl jejich přání. Vzájemná laskavost, trpělivost, shovívavost, ohleduplnost a zdvořilost napomůže tomu, aby si vzájemně poskytovali štěstí, jak si to slíbili, když vstupovali do manželství.“ (AH 118; ŠD 36.37)

Na jiném místě Ellen Whiteová komentuje výklad a aplikaci textu Ko 3,18 (a Ef 5,22–24): „Často se setkáváme s otázkou: Cožpak žena nemůže mít svou vlastní vůli? V Bibli čteme, že hlavou rodiny je muž. Ženy, podřizujte se svým mužům‘ (Ko 3,18). Kdyby to bylo vše, co říká Bible o postavení ženy, pak by její situace byla skutečně nezáviděníhodná. [...] Někteří muži zůstanou právě jen u slov: Ženy, podřizujte se svým mužům [...] Verš však pokračuje ještě dál: [...] jak se sluší na ty, kdo patří Pánu‘ (Ko 3,18).“ (AH 115.116; ŠD 35.36) „Bůh chce, aby žena měla stále před očima Boží bázeň a slávu. Zcela má být podřizena pouze Pánu Ježíši Kristu, který si ji vykoupil jako své vlastní dítě za nekonečnou cenu svého života. [...] Je někdo, kdo stojí mnohem výše než manžel. Je to Vykupitel. Podřizení se ženy svému muži se má projevit tak, jak to nařídil Bůh: jak se sluší v Pánu.“ (AH 115.116)

Otázky k rozhovoru

1. Představte si tvrzení, že text Ef 5,21–33 je již zastaralý, protože prosazuje model manželství zaměřený na autoritu a nadvládu manžela. Jak byste odpověděli? Co z daného textu byste mohli použít k vysvětlení smyslu těchto veršů?
2. Co může Pavlova rada v textu Ef 5,21–33 nabídnout těm, kteří se ocitnou v náročných a těžkých manželských vztazích?
3. Někteří křesťané tvrdí, že příběh stvoření v Gn 1 a 2 je pouze metaforou a že se ani zdaleka nepřibližuje tomu, co se odehrálo během miliard let evoluce. Co nás Pavlovo použití příběhu učí o tom, jak on vnímal tuto zprávu?
4. Věnujte se společně tématu „jednoho těla“. Jak nám tento koncept pomáhá lépe pochopit posvátnost manželství? Proč musí manželské páry udělat všechno, co je v jejich silách, aby tuto posvátnost chránily?

Kristus – Pán všech

Texty na tento týden

Ef 6,1–9

Základní verš

„Vy páni, jedněte s otroky také tak a zanechte vyhrůžek. Víte přece, že jejich i váš Pán je v nebesích, a ten nikomu nestrání.“ (Ef 6,9)

V roce 2018 byl v *Museum of the Bible* ve Washingtonu, D.C. vystaven artefakt, který přitáhl velkou pozornost. Byla to zkrácená verze Bible s názvem *Slave Bible* („Bible pro otroky“) navržena tak, aby v ní zůstaly základy víry, ale byly z ní vypuštěny všechny texty, které by mohly nějakým způsobem podněcovat vzpouru otroků. Textu, který byl vydán v roce 1808, nechybí jen tu a tam nějaký verš či kapitola. Chybí celých devadesát procent Starého a téměř polovina Nového zákona! Z 1 189 kapitol Písma zůstalo v tomto vydání jen 232. Ve vydání této „Bible“ zůstaly jen ty pasáže, které otroctví nijak nezpochybňují, ba naopak „upevňují“. Vypadlo mnoho textů, jejichž obsahem je evangelium, ale zůstaly často zneužívané texty, včetně Pavlových slov z listu Efezským: „Otroci, poslouchejte své pozemské pány s uctívou pokorou a z upřímného přesvědčení jako Krista“ (Ef 6,5).

Je důležité, abychom dnes četli text Ef 6,1–9 v kontextu příběhu spasení, jak je zjeven v celé Bibli. Tento týden se budeme věnovat tomu, jak Pavel uplatňoval hodnoty evangelia v situaci, kdy struktura společnosti a většina pravidel byla poznamenána hříchem a pohan-skými zvyky.

Osnova lekce

Tato lekce navazuje na Pavlovu výzvu z 5. kapitoly listu Efezským, aby se Kristovi následovníci, inspirováni příkladem Ježíše, v lásce podřizovali jeden druhému. Nejprve tuto myšlenku aplikoval (oboustranně) na vztah mezi manžely, nyní také na vztah dětí a rodičů, a dokonce i otroků a pánů.

- Ef 6,1–3: Vztah dětí k rodičům (neděle)
- Ef 6,4: Vztah rodičů k dětem (pondělí)
- Ef 6,5–9: Vztah otroků k pánům (úterý, středa)
- Ef 6,9: Vztah pánů k otrokům (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

RADA PRO DĚTI

‘Děti, poslouchejte své rodiče, protože to je spravedlivé před Bohem. ² „Cti otce svého i matku svou“ je přece jediné přikázání, které má zaslíbení: ³ „aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi.“ (Ef 6,1–3)

Osobní studium

Jakou radu dává Pavel dětem a jakými verši podporuje tuto radu ze Starého zákona? (Ef 6,1–3; viz také **Mt 18,1–5.10** a **Mk 10,13–16**)

Abychom naplno ocenili Pavlovy rady dětem, představme si, že se dopis čte ve sborech, které se setkávaly v domech křesťanů ve vzkvétající metropoli Efezu. Slovo „děti“ (řecky *ta tekna*) se mohlo vztahovat na širokou škálu věkových kategorií, protože děti zůstaly pod autoritou otce až do jeho 60 let (v řecké tradici) nebo až do jeho smrti (v římské). Děti, o nichž se v dopise mluví, jsou sice dost mladé na to, aby stále podléhaly výchově rodičů (Ef 6,4), zároveň jsou však dostatečně vyspělé na to, aby byly samy učedníky.

V uvedených verších slyšíme Pavla apelovat na věřící děti, aby respektovaly a ctily své rodiče (viz Ef 5,22; Ef 6,4.5.7–9). Pavel také vyzývá své čtenáře, aby respektovali děti jako Kristovy učedníky a aby je zapo-

jili do aktivního uctívání Boha. Díky tomu jsou uvedené texty důležitým základem pro pochopení rodičovství a duchovní služby dětem.

Pavlov příkaz poslouchat rodiče není absolutní. Když jsou jejich nařízení „v rozporu s požadavky Krista, [děti] mají bez ohledu na důsledky poslouchat Boha a důvěřovat mu, i když to může být bolestivé.“ (AH 293)

Pavel doplňuje svou výzvu dětem citováním pátého přikázání, čímž ukazuje, že Desatero je i pro křesťany velmi důležité (je to zřejmé ve verších Ef 4,1–6,9; zejména 4,25.28; 5,3–14). Pavel začíná citátem („Cti otce svého i matku svou“; Ef 6,2), a než ho dokončí („aby se ti dobře vedlo a abys byl dlouho živ na zemi“; Ef 6,3; viz také Dt 5,16), vsune do něho svůj komentář, že jde o „jediné přikázání, které má zaslíbení“ (Ef 6,2). Páté přikázání říká, že ctít rodiče je součástí Božího plánu, aby se lidem dařilo. Úcta k rodičům, i když mohou být nedokonalí, pomůže posílit pohodu a prosperitu.

Aplikace

Jak mohou studované verše posílit důležitost vztahů v rodině?

RADA PRO RODIČE

Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána. (Ef 6,4)

Otcové, neponižujte své děti, aby nemalomyslněly. (Ko 3,21)

Osobní studium

Porovnej uvedené verše. Jakým argumentem se Pavel v Ko 3,21 snaží podepřít svou výzvu rodičům, aby „nedráždili“ své děti?

Ef 6,4

Ko 3,21

Kniha *Sírachovec*, deuterokanonický spis, který vznikl ve 2. století před Kristem, dává v jedné z kapitol otcům rady, jak mají zacházet se svými syny: „Kdo miluje svého syna, má na něho stále připraveny důtky, aby z něj měl nakonec radost. [...] Mazlí se s dítětem a nažene ti strach, hrej si s ním a způsobí ti zármutek. [...] Nedávej mu v mládí volnost. Ohýbej mu šíji hned v mládí a bij ho přes boky, dokud je nedospělý, aby se nestal neovladatelným a neposlušným. Vychovávej svého syna a pracuj na něm, abys nepřišel k úrazu pro jeho hanebnost“ (Sír 30,1.9.11–13).

Na první pohled můžeme vidět, že Pavlova rada má velmi odlišný tón. Otcům nejprve adresuje zákaz: „Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru“, po kterém následuje příkaz:

„vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána“ (Ef 6,4). Za Pavlových dob měl otec podle zákona naprostou moc nad svými dětmi, které byly považovány za jeho majetek. Otcové měli právo své děti hrubě fyzicky trestat, dokonce je mohli i zabít. V některých aspektech moc otce nad dětmi převyšovala moc pána nad jeho otroky. Pavel takovou moc neschvaluje, ale odvážně objasňuje a nově formuluje rodinné vztahy. V kontextu svrchované věrnosti Kristu Pavel vyzývá křesťanské otce, aby přehodnotili své používání moci, protože děti, které jsou „drážděny ke vzdoru“, nebudou ochotny přijímat výchovu „v kázání a v napomenutích našeho Pána“ (Ef 6,4). „Otcové a matky, ve své rodině máte představovat Boží povahu. Poslušnost nevyžadujte výbuchem slov, ale laskavým a vlídným způsobem. [...] Buďte doma přívětiví. Omezte každé slovo, které by vzbudilo bezbožnou náladu. Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru“, je Boží příkaz. [...] V Božím slově nenajdete žádné povolení k rodičovské přísnosti nebo útla-ku, ale ani k synovské neposlušnosti. Boží zákon pro rodinný život i pro vztahy mezi národy pramení ze srdce plného nekonečné lásky.“ (CG 259)

Aplikace

Přestože se kontext lekce zabývá rodičovskou výchovou a vztahem k dětem, které principy obsažené ve studovaných textech můžeme aplikovat na naše chování k druhým lidem obecně?

OTROCTVÍ V PRVNÍM STOLETÍ

⁵Otroci, poslouchejte své pozemské pány s uctívou pokorou a z upřímného přesvědčení jako Krista. ⁶Nejen naoko, abyste se zalíbili lidem, ale jako služebníci Kristovi, kteří rádi plní Boží vůli ⁷a lidem slouží ochotně, jako by sloužili Pánu. ⁸Víte, že Pán odmění každého, kdo něco dobrého učiní, ať je to otrok, nebo svobodný. ⁹Vy páni, jedněte s otroky také tak a zanechte vyhrůzek. Víte přece, že jejich i váš Pán je v nebesích, a ten nikomu nestrání. (Ef 6,5–9)

Osobní studium

Prostuduj si rady pro otroky a pány v následujících textech. Jak bys tyto rady shrnul a co v nich považuješ za nejdůležitější?

Ef 6,5–9

Ko 3,22–4,1

1K 7,20–24

1Tm 6,1,2

1Pt 2,18–25

Možná někoho překvapí, že Pavel oslovuje „pány“, kteří jsou zároveň křesťany. Asi si neumíme zcela představit otrokáře a otroky, jak spolu sedí v křesťanském shromáždění v domě v Efezu. Otroctví se v řecko-římském světě mohlo podstatně lišit od toho, jak ho známe z období kolonizace Ameriky, arabského obchodu s otroky či zotročování lidí v totalitních režimech. V prvním století se otroctví netýkalo jedné etnické skupiny. Domácí otroci ve městech mohli občas získat vysoké vzdělání a mohli pracovat jako architekti, lékaři či filozofové. Tito domácí otroci se někdy po určité době služby mohli stát svobodnými občany, ačkoli většina otroků svobodu nikdy nezískala. Ve snaze zdůraznit rozdíl konceptu „otroka“ ve starověku a v nedávné době některé překlady Bible překládají řecký výraz *dulos* („otrok“), v Ef 6,5–8 jako „služebník“ (B21, BK).

Bez ohledu na dobový kontext považujeme koncept otroctví (ve smyslu bezprávného

postavení člověka, který je vlastnictvím otrokáře) za neomluvitelné zlo. Bůh bude soudit a odsuzovat otrokáře podle své nekonečné spravedlnosti – a za to můžeme být vděční.

To, co vykřikl bývalý otrok jménem Publius Syrus (později autor více než sedmi set poučných výroků), je znepokojující: „Je lepší zemřít než být ponížěn jako otrok.“ Vzhledem k celé škále těchto skutečností je třeba upřednostnit překlad slova *dulos* jako „otrok“ zejména proto, že tito otroci byli majetkem svých pánů (Ef 6,9).

Otroctví bylo v Pavlově světě všudypřítomným zlem. Nepřístupuje k němu jako sociální reformátor, ale jako pastor, který radí věřícím, jak se vypořádat s realitou. Snaží se přijít s novým pohledem, který by se zaměřil na změnu konkrétního věřícího. Tento přístup mohl mít později širší důsledky pro společnost jako celek: „Jeho vizí nebylo propuštění otroků v Římské říši, nešlo mu o státním zákonem řízené propouštění otroků. Pavel měl na mysli něco jiného. Šlo mu o vztahy, jejichž základem mělo být společenství založené na sourozeneckých vztazích jako výsledek přijetí za Boží děti. [...] Podle Pavla měla sociální revoluce nastat v církvi, v těle Kristově, na místní úrovni v křesťanských sborech v domech a v domácnostech.“ (McKNIGHT, Scot. *The Letter to Philemon*. Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2017, s. 10.11.)

Aplikace

Jednou z velkých skvrn na dějinách křesťanství je způsob, jakým někteří používali biblické pasáže o otroctví k ospravedlnění tohoto zla. Proč je velmi důležité, abychom s Božím slovem zacházeli opatrně a nezneužívali je k podpoře vlastních názorů?

„SLUŽEBNÍCI KRISTOVI“

⁵Otroci, poslouchejte své pozemské pány s uctívou pokorou a z upřímného přesvědčení jako Krista. ⁶Nejen naoko, abyste se zalíbili lidem, ale jako služebníci Kristovi, kteří rádi plní Boží vůli ⁷a lidem slouží ochotně, jako by sloužili Pánu. ⁸Víte, že Pán odmění každého, kdo něco dobrého učiní, ať je to otrok, nebo svobodný. (Ef 6,5–8)

Osobní studium

Co svými podrobnými pokyny vyžaduje Pavel od křesťanských otroků? (Ef 6,5–8)

Pavel žádá křesťanské otroky, aby poslouchali své pány a sloužili jim upřímně a ochotně. Pozoruhodný je opakovaný odkaz na velkou výměnu, o kterou je žádá. Nemají postavit svého pána na Kristovo místo a nabízet mu věrnost, která náleží pouze Kristu. Naopak, v závazcích a věrnosti, které motivují jejich příkladnou službu, má místo jejich pánů vystupovat jako jejich skutečný Pán právě Kristus. Tím, že Pavel podporuje tuto zásadní náhradu, nabízí nové, křesťanské chápání vztahu mezi pánem a otrokem.

Všimněme si několika způsobů, jakými Pavel naléhá na uskutečnění této změny:

- Pavel snižuje roli „pozemských pánů“ tím, že ukazuje na skutečného, nebeského Pána (Ef 6,5).

- Otroci mají svým pánům sloužit „s uctívou pokorou a z upřímného přesvědčení“, jako by to byl Kristus (Ef 6,5).
- Pavel tuto záměnu nejjasněji zdůrazňuje tvrzením, že křesťanští otroci mají nabízet svou upřímnou, skutečnou službu nikoli jako otroci svých pánů, ale jako „Kristovi služebníci“ (Ef 6,6).
- Při vykonávání své služby mají jako ti, „kteří rádi plní Boží vůli“, ochotně sloužit (Ef 6,6).
- Pavel vyzývá k pozitivně motivované službě „jako by sloužili Pánu“, a ne lidem (Ef 6,7).

Za svou ochotnou službu mohou křesťanští otroci očekávat plnou odměnu od Krista při jeho návratu. Tato myšlenka měla být povzbuzením pro ty, kteří jsou uvězněni v této hrozné instituci. Je zřejmé, že otrok se bude cítit přinejmenším nedoceněný ze strany pozemského pána (viz 1Pt 2,19,20). Věřící otrok však má Pána, který je pozorný a vnímavý, všímá si všeho „dobrého“, co každý udělá (Ef 6,8), a nabízí odměnu.

Aplikace

I když bychom si možná přáli, aby Písmo otevřeně odsoudilo hroznou praxi otroctví, nikde to přímo nedělá. Jaké zásady však můžeme vyvodit z Pavlových slov v tomto kontextu a aplikovat je na vztahy, které máme v naší kultuře (zejména ve vztahu podřízený – nadřízený)?

PÁNI, KTEŘÍ JSOU OTROKY

Vy páni, jedněte s otroky také tak a zanechte vyhrůžek. Víte přece, že jejich i váš Pán je v nebesích, a ten nikomu nestrání. (Ef 6,9)

Osobní studium

V kontextu Pavlových slov v Ef 6,8 „ať je to otrok, nebo svobodný“, slovo „svobodný“ odkazuje na „pána“. To umožňuje Pavlovi přejít k radám adresovaným pánům. Jeho představa je, že u soudu stojí otroci i pánové před Kristem na stejné úrovni (viz 2K 5,10; Ko 3,24.25).

Představ si, že žiješ v Efezu v prvním století a vlastníš otroka. Při shromáždění ve vašem domě se právě dočetl Pavlův dopis. Jak bys mohl zareagovat na tuto radu, kterou slyšel i tvůj otrok (Ef 6,9)?

Pavel oslovuje pány, kteří vlastní otroky. Jeho vyjádření ukazuje na velmi intenzivní kontrast mezi dvěma typy pánů. Na jedné straně jsou „páni“ (řecky *hoi kyrioi*), kteří mají ve zvyku „vyhrožovat“ svým otrokům, na druhé straně je „pán“ (*ho kyrios*), Kristus, který „nikomu nestrání“ (nikoho neupřednostňuje).

Pavel žádá pány, aby s otroky zacházeli „také tak“ jako Kristus. Něco takového by bylo pro majitele otroků v prvním století nemyslitelné, šokující. Páni by měli projevat svým otrokům dobrou vůli a měli by být přítom motivováni svou věrností Kristu. Taková výzva odpovídá právě tomu, co Pavel žádal od otroků (Ef 6,5–8). Apoštol žádá „pány“, aby přestali „vyhrožovat“ svým otrokům, což byla běžná praxe doby, v níž

páni udělovali otrokům různé tresty včetně bití (1Pt 2,20), sexuálního zneužívání, prodeje (a tím odloučení od milovaných), extrémní práce, hladovění, okovů, vypálení značky, a dokonce i smrti. Za takové jednání budou souzeni Bohem.

Pavel své výzvy podporuje dvěma argumenty, kterými motivuje pány, aby celou situaci vnímali v kontextu, který přesahuje tradiční vnímání sociálních vztahů: (1) Oni i jejich otroci jsou ve skutečnosti všichni „otroky“ jediného Pána („Pamatujte, že i vy máte Pána v nebi“; porovnej Ko 4,1). (2) Nebeský Pán soudí všechny nezaujatě. Jelikož ten nejvyšší Pán zachází se všemi stejně (a vůbec nezáleží, zda jsou otroci, nebo ne), měli by i oni ke všem (včetně otroků) přistupovat stejně (viz Fm 1,15.16).

Mnohá z Pavlových vyjádření v listu Efezským byla jistě mimořádným povzbuzením pro křesťany, kteří byli v pozici otroků: byli přijati za syny (Ef 1,5); byli vykoupeni (Ef 1,7); stali se dědici (Ef 1,11.14; 3,6); byli uvedeni na trůn s Ježíšem (Ef 2,6); stali se „spoluobčany“ a „členy Boží rodiny“ (Ef 2,19; porovnej s 3,14.15) a nedílnou součástí Kristova těla (viz Ef 3,6; Ef 4,1–16). Text Ef 6,5–9 potvrzuje a aplikuje platnost učení celého listu Efezským i ve vztahu mezi otroky a pány, včetně rad souvisejících se způsobem vyjadřování (Ef 4,25–32) a sexuální etikou (Ef 5,1–14).

Aplikace

Jak se můžeme naučit „hledat blaho v Hospodinu“? Modlí se a pros o Boží vedení, aby ses uměl ve svém životě takto radovat.

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Pavlova úcta k dětem jako spoluvěřícím (Ef 6,1–3) je pro nás připomenutím, že nám musí záležet na tom, jak se s dětmi v dnešním světě zachází. Jeho slovo otcům (Ef 6,4) nás zve, abychom uvažovali o povinnostech rodičů. Uplatňování Pavlových rad pro otroky (Ef 6,5–8) a pro pány (Ef 6,9) je náročnější, protože dnes už nežijeme v otrokářské společnosti a rovnost lidí je dána a chráněna zákonem. Jelikož jsou však Pavlova slova inspirována a jsou součástí Písma, měli bychom uvažovat nad tím, zda a jak je můžeme uplatňovat v našem životě. Stejně jako věřící v Efezu, i my máme zodpovědnost aplikovat hodnoty evangelia na naše vztahy. Níže uvedené diskuzní otázky jsou navrženy tak, aby podpořily toto důležité úsilí.

Otázky k rozhovoru

1. Co pro adventisty znamená, že láska k dětem se považuje za důkaz, že jsme připraveni jako „Pánu lid pohotový“? (L 1,17; citováno z Mal 3,24)
2. Pavlův zřejmý respekt vůči dětem nás vybízí k mimořádně důležité otázce: Jsme-li následovníky Krista, jak by se to mělo projevit v péči o děti, které v raném věku zažily násilí, sexuální zneužívání nebo ponižování? Jaká je naše zodpovědnost za ochranu dětí?
3. Uvažujte o Pavlově snaze chránit děti a o Ježíšově péči o ně. Jakou zodpovědnost má církev při výchově a ochraně dětí, které má ve své péči?
4. Pavlovy rady určené otrokům a pánům (Ef 6,5–9) se často aplikují na vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. V čem je taková aplikace vhodná? Jaká nebezpečí přitom vznikají?
5. Otroctví zůstává i v našem světě bolestivou realitou; více než 40 milionů lidí žije dnes v otroctví (podle „The Global Slavery Index“, www.globalslaveryindex.org). Jaké jsou naše povinnosti vůči těmto zotročeným Božím synům a dcerám?

Výzva k boji

Texty na tento týden

Ef 6,10–20

Základní verš

„A tak, bratři, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům.“ (Ef 6,10.11)

Je ráno. Ještě ne zcela probuzený sluha vychází ze svého domu, rozhledne se kolem, a vidí něco znepokojujícího. Všude kolem je nepřátelská armáda, „vojsko s koni a vozy“ obkličuje město. Sluha se zděšeně obrací na proroka s utrápenou otázkou: „Běda, můj pane, co teď budeme dělat?“

Elíša mu však odpovídá: „Neboj se, protože s námi je jich víc než s nimi.“ Zdá se však, že sluha prorokovu odpověď nepochopil, proto se za něj Elíša modlí: „Hospodine, otevři mu prosím oči, aby viděl!“ Prorokova prosba je ihned splněna. Sluha se znovu podívá, ale tentokrát z jeho očí spadne závoj, který mu bránil vidět skrytou skutečnost. Nevidí už jen jednu, nepřátelskou armádu, ale vidí armády dvě. „Tu Hospodin otevřel mládenci oči a on uviděl horu plnou koní a ohnivých vozů okolo Elíši“ (2Kr 6,15–17).

Při psaní části Ef 6,10–20 se apoštol Pavel modlí, aby věřící byli schopni vidět celou realitu velkého sporu a dokázali čerpat naději z toho, co jim zjevuje.

Osnova lekce

Dvanáctá lekce nás přivádí do závěrečné kapitoly listu Efezským. Zde Pavel čtenáře (tehdejší i dnešní) upozorňuje, že tím, že se postavili na stranu Krista, stávají se také jeho „spojenci“ ve velkém vesmírném sporu mezi dobrem a zlem. Díky němu budou mít dostatek sil do tohoto „boje“ proti silám zla.

- Ef 6,10–20: Křesťané jsou součástí „duchovního boje“ (neděle)
- Ef 6,10–13: Ježíš je zdrojem síly pro tento „boj“ (pondělí)
- Ř 13,11–14: Symbolika „boje“ v Pavlových listech (úterý)
- Ef 6,11–17: Co se od nás v tomto „boji“ očekává (středa)
- Ef 6,12: Náš „boj“ jako součást vesmírného sporu (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

POVZBUZENÍ DO BOJE

¹⁰A tak, bratři, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. ¹¹Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. ¹²Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. ¹³Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát. ¹⁴Stůjte tedy „opásání kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, ¹⁵obuti k pohotové službě evangelium pokoje“ ¹⁶a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. ¹⁷Přijměte také „přilbu spasení“ a „meč Duchů, jímž je slovo Boží“. ¹⁸V každý čas se v Duchu svatém modlete a prostě, bděte na modlitbách a vytrvale se přimlouvejte za všechny bratry i za mne, ¹⁹aby mi bylo dáno pravé slovo, kdykoliv promluví. Tak budu moci směle oznamovat tajemství evangelia, ²⁰jehož jsem vyslancem i v okovech, a svobodně je zvěstovat, jak je mi uloženo. (Ef 6,10–20)

Osobní studium

Prostuduj si Pavlův naléhavý závěr dopisu (Ef 6,10–20). Co pro tebe znamená Pavlův „bojový pokřik“ v souvislosti s tím, že každý věřící je „bojovníkem“ ve velkém sporu?

Pavel uzavírá dopis Efezským výzvou k boji. Věřící vybízí, aby se v boji proti zlu postavili na stranu dobra (Ef 6,10–20). Začíná všeobecným apelem: „Svou sílu hledejte u Pána“ (Ef 6,10; „posilujte se v Pánu“; ČSP), který opakuje jako výzvu: „Oblečte plnou Boží zbroj“ (Ef 6,11). Následně podpoří tuto výzvu upřesněním proč: „abyste mohli odolat ďáblovým svodům“ (Ef 6,11). Pavel přidává také důvod této výzvy: bojujeme proti mocným duchovním silám zla (Ef 6,12). Pavel pak znovu – tentokrát podrobně – burcuje a vyzývá do zbraní. Věřící si mají obléci „plnou Boží zbroj“, aby mohli všemu odolat a obstáli v boji (Ef 6,13). Má jim k tomu sloužit opasek, pancíř, obuv, štít, přilba a meč (Ef 6,14–17). Pavel nakonec vyzývá věřící, kteří jsou takto vyzbrojeni a připraveni k boji, aby udělali to, co dělali všichni vojáci na starověkém bojišti – modlili se (Ef 6,18–20).

V Pavlových slovech můžeme zaslechnout starozákonní výzvy k boji a motivační proslovy králů a proroků v předvečer bitvy. Pavel mluví o poslání církve slovníkem plným zbraní a boje. Naznačuje to již v prvním verši této části: „Svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci“ (Ef 6,10).

Povzbuzení do boje ve Starém zákoně (viz například Dt 20,2–4; Sd 7,15–18; 2Pa 20,13–20; 2Pa 32,6–8; Neh 4,14) zdůrazňují myšlenku, že úspěch Izraele v bitvě nezávisí na mocnějších a vyspělejších zbraních ani na armádě, která by převyšovala nepřátelské vojsko. Vítězství je vždy podmíněno závislostí na přítomnosti a moci Boží. Klíčem k úspěchu nebyla důvěra v sebe samotné, ale pevná důvěra v Boží moc. Jen Bůh mohl dát Izraelitům vítězství. Pavel odvázně používá tato témata k povzbuzování věřících, aby byli: (1) aktivní v naplňování poslání církve; (2) pozorní vůči neviditelným silám, které ovlivňují jejich životy a svědectví; (3) vnímaví k tomu, že úspěch jim může zajistit jen Bůh, a aby (4) si byli vždy vědomi důležitosti jednoty a spolupráce mezi věřícími.

Aplikace

Co by nás mělo naučit Pavlovo varování, že nebojujeme proti tělu a krvi, ale proti nadpřirozeným nepřátelům? V čem spočívá naše jediná naděje na vítězství?

SÍLU HLEDEJTE U PÁNA

¹⁰A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. ¹¹Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. ¹²Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. ¹³Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát. (Ef 6,10–13)

Osobní studium

Pavel končí svůj dopis Efezským naléhavou výzvou, která spojuje témata a myšlenky důležité pro dopis jako celek. Začíná oznámením hlavního tématu závěrečné části tónem velitelského bojového pokřiku: „A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci“ (Ef 6,10). Zbytek pasáže (Ef 6,11–20) ilustruje a rozvíjí toto velké téma.

Přečti si ještě jednou text Ef 6,10–20. Jak vnímáš realitu velkého sporu, který podle Pavla zahrnuje působení skutečných nadpřirozených sil? Proč je důležité uvědomovat si tuto důležitou pravdu při našem každodenním chození s Bohem?

Pavel označuje Krista jako zdroj síly, kterou najdou věřící: „u Pána, v jeho veliké moci“ (Ef 6,10). Označení „Pán“ se v celém listu Efezským vztahuje na Krista (Ef 2,21; 4,1.17; 5,8; 6,1.21). „Síla církve spočívá ve všemohoucnosti jejího vzkříšeného Pána, velitele jejího boje.“ (FINDLAY, G. G. *The Epistle to the Ephesians*. New York: Ray Long & Richard R. Smith, 1931, s. 398.)

Pavel používá v Ef 6,10 zdůraznění formou opakování a použití synonym: „sílu [...] v jeho

veliké moci“. Ukazuje tak, že moc, kterou má církev projevovat, nemá svůj původ ve věřících, ale je odvozena a pochází od Pána Ježíše Krista. Pavel vyzdvihuje důležité téma dopisu: Bůh uděluje věřícím svou moc (Ef 1,19–22; 2,4–6; 3,16.17). Sílu pro každý současný i budoucí konflikt lze najít ve spojení věřících se vzkříšeným a vyvýšeným Kristem.

Zatímco v úvodu této části Pavel soustřeďuje naši pozornost na Krista jako původce moci poskytované věřícím (Ef 6,10), později ukazuje, že při posilování věřících v duchovním boji proti zlu hrají svou roli všechny tři osoby. Bůh (Otec) dává k dispozici své vlastní zbraně jako „Boží zbroj“ (Ef 6,11.13; porovnej Iz 59,17). Již dříve Pavel označuje Ducha svatého jako toho, kdo věřící posiluje. Pavel se modlí za Kristovy následovníky, „aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil ‚vnitřní člověk‘“ (Ef 3,16). V šesté kapitole je to Duch, kdo dává věřícím „meč Ducha, jímž je slovo Boží“ (Ef 6,17). Věřícím také říká: „V každý čas se v Duchu svatém modlete“ (Ef 6,18). Pavel si přeje, aby jeho posluchači pochopili, že při zmocnění věřících k boji proti silám zla se plně účastní trojjediný Bůh.

Aplikace

Proč je důležité žít s vědomím, že Bůh nám dává sílu k tomu, abychom nemuseli podléhat silám zla?

VELKÝ SPOR V PAVLOVÝCH LISTECH

¹¹Víte přece, co znamená tento čas: už nastala hodina, abyste procitli ze spánku; vždyť nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili. ¹²Noc pokročila, den se přiblížil. Odložme proto skutky tmy a oblečme se ve zbroj světla. ¹³Žijme řádně jako za denního světla: ne v hýření a opilství, v nemravnosti a bezuzdnostech, ne ve sváru a závisti, ¹⁴nýbrž oblečte se v Pána Ježíše Krista a nevyhovujte svým sklonům, abyste nepropadali vášním. (Ř 13,11–14)

Osobní studium

Prostuduj si uvedené texty a porovnej je s verši Ef 6,10–20. Jaké obrazy Pavel používá? Co se jimi snaží zdůraznit?

Ř 13,11–14

1Te 5,6–8

2K 10,3–6

Pavel ve svých dopisech často používá vojenský jazyk a vyzývá věřící, aby si brali za vzor chování vojáků. Text Ef 6,10–20 představuje nejdelší a nejintenzivnější použití takového jazyka. Pro Pavla je totiž jeho použití jednou z možností, jak správně vysvětlit příběh evangelia. Poté, co Kristus zvítězil na kříži, a tak „odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu“ (Ko 2,15), byl „vyvýšen nade vše“ (Ep 2,9–11) a pomáhá dnes šířit to, co jeho vítězství znamená pro každého člověka. Kristus shromažďuje své následovníky jako bojovníky do vesmírné války a vede armády světla k velkému dni vítězství (1K 15,54–58; 2Te 2,8; Ř 16,20). Když shrneme Pavlem použité symboly související s válkou a zbraněmi, uvědomíme si, že apoštol chápe konflikt mezi dobrem a zlem

jako „dlouhotrvající boj ve vesmíru, kdy se odehrává zápas mezi dvěma armádami stojícími proti sobě, dokud jedna z nich nezvítězí v závěrečné bitvě“. (MACKY, Peter W. *St. Paul's Cosmic War Myth: A Military Version of the Gospel*. New York: Peter Lang Publishing, Inc., 1998, s. 1.)

Jak jsme již řekli, „vojenský jazyk“ najdeme také v listu Efezským. Když apoštol vyzývá k oblečení „plné Boží zbroje“ (Ef 6,10–20), spojuje prvky vesmírného konfliktu, o kterých se již zmínil: Boha, který věřící posiluje a dává jim svou nesmírnou moc (Ef 1,18–20; 3,16.20); vítězného Krista vyvýšeného nad všemi mocnostmi (Ef 1,20–23); věřící jako vzkříšenou armádu kdysi mrtvých, nyní však plnou síly díky blízkosti vyvýšeného Krista; armádu schopnou bojovat proti svému bývalému temnému pánu (Ef 2,1–10); roli církve při varování mocností, které jdou do záhuby (Ef 3,10); použití textu Ž 68,19 k zobrazení Krista jako vítězného válečníka (Ef 4,7–11) a výzvu pro věřící, aby si „oblékli“ oděv evangelia (viz Ef 4,20–24).

Jsme-li ochotni obléci si Boží „plnou zbroj“, jsme dobře připraveni pochopit zásadní roli vesmírného konfliktu. Zároveň musíme mít pevnou jistotu, že i pro nás platí Kristovo konečné vítězství.

Aplikace

Ve kterých situacích sis nejlépe uvědomoval realitu velkého vesmírného sporu? Kdy jsi pochopil, že Ježíš je vítězem velkého sporu a že i ty si můžeš „připsat“ jeho vítězství? Proč je pochopení jeho vítězství důležité pro naši naději?

NA STAROVĚKÉM BOJIŠTI

¹¹Oblečte si celou výzbroj Boží, abyste se mohli postavit proti Ďablovým nástrahám. ¹²Neboť náš zápas není proti krvi a tělu, ale proti vládám, proti autoritám, proti světovládcům této temnoty, proti duchovním mocnostem zla v nebeských oblastech. ¹³Proto vezměte na sebe celou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý vzepřít, všechno vykonat a zůstat stát. ¹⁴Stůjte tedy opásáni na bedrech pravdou, oblečeni v pancíř spravedlnosti, ¹⁵nohy obuté v připravenosti k službě evangelia pokoje; ¹⁶k tomu všemu vezměte štít víry, jímž budete moci uhasit všechny hořící šípy toho Zlého. ¹⁷A vezměte přílbu záchrany a meč Ducha, jímž je Boží slovo. (Ef 6,11-17; ČSP)

Osobní studium

Najdi v úvodním textu (Ef 6,11-17; ČSP) sloveso stát a všechny jeho odvozené tvary. Jakou důležitou myšlenku se jimi Pavel snaží zdůraznit?

Pavlova vojenská přirovnání musíme chápat v kontextu antického bojiště. Co to znamenalo „stát“, respektive „obstát“ (Ef 6,11.13.14; ČSP)? Naznačuje toto sloveso pouze obranný postoj? Řecký historik Thúkydídés (5. st. před Kristem), autor díla Dějiny peloponéské války, zdůrazňuje tři po sobě následující akce, které jsou nezbytným předpokladem vítězství: (1) Vojáci se musí „přiblížit k nepříteli“, což znamená, že musí pochodovat vstříc svým nepřátelům; (2) pak musí zaútočit a „stát pevně“ nebo jinak řečeno „stát na svém místě“, při boji muže proti muži; (3) a konečně musí „odrazit nepřítele“. (Viz THÚKYDIDÉS. *Dějiny peloponnéské války*. Praha: Odeon, 1977, 4.10.1-5.)

Klíčový moment bitvy nastával při druhé z těchto tří fází, kdy se dva proti sobě stojící šiky setkaly ve „strašné kachofonii řinčícího bronzu a drtícího se dřeva“,

kterou starověký Xenofón označil jako „strašlivý náraz“ (HANSON, Victor Davis. *The Western Way of War*. New York: Oxford University Press, 1989, s. 152.153.) Stát pevně na zemi bylo v tomto strategickém momentě nejdůležitější výzvou každé bitvy ve starověku.

Pavlovo volání do zbraně odráží boj, ve kterém vojáci „bojovali těsně u sebe a dávali a dostávali stovky úderů z bezprostřední blízkosti“. (HANSON, Victor Davis. *The Western Way of War*. New York: Oxford University Press, 1989, s. 152.) Takový obraz potvrzuje i Pavlův popis boje církve proti nepřátelům (Ef 6,12; viz čtvrtéční lekce) a jeho použití slovesa „stát“ a „obstát“ ve verši 13 (ČSP): „abyste se mohli v den zlý vzepřít, všechno vykonat a zůstat stát“.

Pavel rozhodně nemá na mysli nějaký uvolněný postoj či bezcílne postávání. „Stát“ v našem kontextu znamená být ze všech sil zapojen do boje a využít všechny zbraně pro boj zblízka. Tak bude pravdivý i Pavlův popis: „zakotvení v jednom Duchu vedete jednou myslí zápas ve víře v evangelium“ (Ep 1,27).

Aplikace

Přečti si text Žd 12,4. Jak tento verš popisuje náš boj s hříchem?

BOJ PROTI ZLÝM SILÁM

²⁰Sílu svého mocného působení prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechna jména, která jsou vzývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím. (Ef 1,20.21)

Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost. (Ef 3,10)

Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. (Ef 6,12)

Osobní studium

Prostuduj si úvodní texty. Co mají společného? Jaký je Pavlův záměr při uvádění seznamu různých zlých duchovních sil?

Ef 1,20.21

Ef 3,10

Ef 6,12

Pavel popisuje náš „boj“ (Ef 6,12), přičemž používá řecké slovo pro „boj“ mezi zápasníky (*palé*). Jelikož zápas se považoval za vynikající přípravu pro službu v armádě, jde o popis boje muže proti muži, který se odehrává při střetu bojujících stran. Pavel zdůrazňuje realitu boje věřících zblízka proti zlým silám.

Pavel ve svých poměrně obecných popisech („v všechna jména, která jsou vzývána...“;

Ef 1,21; „nadzemští duchové zla“; Ef 6,12) potvrzuje, že všechny zlé a nadpřirozené síly jsou podrobeny Kristu (Ef 1,21). V žádné bitvě však nikdy není dobré podceňovat síly protivníka. Pavel důrazně upozorňuje, že nemáme co do činění jen s lidskými nepřáteli, ale že náš boj je i (a především) „proti nadzemským duchům zla“ (Ef 6,12), jejichž vůdcem je samotný ďábel (Ef 6,11). Přestože potřebujeme být ve střehu před mocnými nepřáteli, nemusíme se jimi nechat zastrašit.

Bůh stojí v tomto boji při nás (Ef 6,10) a dává nám tu nejlepší zbroj – svou vlastní „Boží zbroj“ (Ef 6,11; porovnej Iz 59,15–17). Dává nám k dispozici svou pravdu, spravedlnost, pokoj, víru, spasení a Ducha svatého (Ef 6,13–17). Máme-li tuto výzbroj, nemůžeme selhat, protože Bůh je s námi, je na naší straně, bojuje za nás – a je vítězem (Ř 16,20; 1K 15,23.24; 2Te 2,8).

Aplikace

Co by nás měla existence nadpřirozených sil zla naučit o tom, proč se potřebujeme držet našeho Pána Ježíše Krista, který je nejen silnější než tyto síly, ale už je také porazil?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Naše dílo je smělé a jako věrní Ježíšovi vojáci musíme nést zástavu potřísněnou krví až do samotných pevností nepřítele. Nevedeme svůj boj proti lidským nepřítelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla“ (Ef 6,12). Pokud se vzdáme, složíme zbraně, stáhneme zástavu pokropenou krví a staneme se zajatci a služebníky satana, zbavíme se zápasu a utrpení. Ale takový klid lze získat jen za cenu ztráty Krista a nebe. Klid přicházející za takových podmínek nemůžeme přijmout. Ať je tedy raději válka až do konce pozemských dějin, než by měl nastat klid vykoupený odpadlictvím a hříchem.“ (RH, 8. května 1888)

Jak souvisí text Ef 6,10–20 s knihou Zjevení? Tato stať zobrazuje při pohledu na události posledních dnů stejný základ jako boj popsany v knize Zjevení (viz Zjevení 12; 16,12–16; 19,17–21; 20,7–10). V obou případech je Boží lid vystaven útokům nepřítele, který „je aktivní a mocný“. V obou je Boží lid povzbuzen „obrazem budoucího věku“. Kromě toho „oba scénáře výslovně poukazují na poslední závěrečnou bitvu, kdy bude nepřítel zcela poražen; po tomto boji bude navždy nastolen ‚nový věk‘, ve kterém se naplno ukáže nejen ‚oslavení Božího lidu na konci věků‘, ale také ‚věčná záhuba‘ nepřítele.“ (Viz ZHEKOV, Yordan Kalev. *Eschatology of Ephesians*. Chorvatsko: Evangelikální teologický seminář, 2005, s. 217, 233–235.)

Otázky k rozhovoru

1. Kdy jste si nejvíce uvědomovali, že čelíte silám temnoty? Co vám tehdy nejvíce pomohlo?
2. Jak byste se na základě našeho studia textu Ef 6,10–20 snažili pomoci někomu, kdo je napadán „nadzemskými duchy zla“ (Ef 6,12)?
3. Jak můžeme nejlépe rozpoznat a odmítnout „dávlovy svody“ (Ef 6,11)? Kdy se cítíte tak, že byste se měli jednoduše vzdát své víry, protože máte pocit, že jste příliš hříšní, příliš zkažení na to, abyste mohli být spaseni? Kdo se nám snaží vnutit takové myšlenky – Kristus, nebo síly temnoty? Zvláště v takových chvílích se potřebujeme držet úžasných zaslíbení, která jsme dostali v Ježíši. Jak to můžeme udělat?

Evangelium pokoje

Texty na tento týden

Ef 6,10–20

Základní verš

„Stůjte tedy, opásáni kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, obuti k pohotovému službě evangeliumu pokoje a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. Přijměte také, přilbu spasení a, meč Ducha, jímž je slovo Boží.“ (Ef 6,14–17)

John Bunyan (1628–1688) byl anglický křesťanský spisovatel a baptistický kazatel, který se pro svou víru dostal i do vězení. Tam napsal své nejznámější dílo, alegorický román s názvem *Poutníková cesta*. V jedné části se hlavní postava, Křesťan (Kristián), dostává do palácové zbrojnice. Tam „mu ukázali všechnu možnou výzbroj, kterou Pán poutníkům poskytl – meč, štít, helmu, náprsní krunýř, ustavičnou modlitbu a boty, které se nikdy neprošoupou. A bylo zde té výzbroje tolik, že by tím bylo možné vybavit pro službu Pánu tolik mužů, kolik je na nebi hvězd“. (BUNYAN, John. *Poutníková cesta: z tohoto světa do světa budoucího*. Jindřichův Hradec: Stefanos, 2017, s. 68.69.) Dříve než Křesťan z paláce odešel, zavedli ho opět do zbrojnice, kde ho „od hlavy k patě oblékli do neprůstřelného brnění pro případ, že by na něj cestou někdo zaútočil“ (s. 71).

Bunyanova kniha z roku 1678 v některých ohledech připomíná dokument napsaný asi 1600 let předtím a v mnohém se jím inspiroval. Také apoštol Pavel napsal svůj dopis Efezským ve vězení. Nadšený misionář si v něm představuje církev jako velkou armádu, která navštěvuje Boží zbrojnicí, kde je pro každého přichystána Boží *panoplia*, což je řecký výraz pro kompletní výzbroj „od hlavy k patě“. Boží zbrojnice má dostatek nejlepších zbraní, aby každý voják v jeho armádě, který začne usilovat o pokoj v jeho jménu, mohl být oblečen do té nejlepší výzbroje.

Osnova lekce

V této lekci se už podruhé zaměříme na pasáž Ef 6,10–20, která pojednává o „duchovním boji“ Ježíšových následovníků. Tentokrát bude pozornost zaměřena více na nutnou „výzbroj“ do tohoto boje, jehož cílem je obnovení pokoje a míru.

- Ef 6,10–13: Boj proti zlu je týmová záležitost (neděle)
- Ef 6,14–17: Křesťanská „výzbroj“ (pondělí až středa)
  - Ef 6,14: Opasek a pancíř (pondělí)
  - Ef 6,15: Obuv (úterý)
  - Ef 6,16.17: Štít, přilba a meč (středa)
- Ef 6,18–20: Význam modlitby v duchovním boji (čtvrtek)

CÍRKEV JAKO SJEDNOCENÁ ARMÁDA

¹⁰A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. ¹¹Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. ¹²Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. ¹³Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát. (Ef 6,10–13)

Osobní studium

Přečti si znovu text Ef 6,10–20. Co Pavel říká o typu války, ve které je církev povolána „bojovat“? Zobrazuje Pavel jen duchovní boj jednotlivého věřícího proti zlu, nebo i zapojení církve jako společenství v tomto zápase?

Vítězství v řeckých a římských bitvách záviselo na spolupráci vojáků ve vojenské jednotce a zejména na jejich vzájemné podpoře v ohni boje. Individualismus byl v bitvě považován za vlastnost barbarských bojovníků, která je odsoudila k jisté porážce.

Existují důležité důvody pro podporu myšlenky, že se Pavel v Ef 6,10–20 zabývá především společným bojem církve proti zlu. Zde jsou některé důvody: (1) Tato pasáž je vyvrcholením dopisu, ve kterém je církev hlavním tématem. Bylo by tedy zvláštní, kdyby Pavel zakončil svůj dopis obrázkem osamělého křesťana, který bojuje proti nepřátelům. (2) Na konci této části Pavel vyzdvihuje vztah mezi věřícími v křesťanském společenství při výzvě k modlitbě

„za všechny bratry“ (Ef 6,18). (3) Nejdůležitější ze všeho je, že když na začátku listu Pavel mluví o mocnostech zla, staví je proti církvi, ne proti jednotlivému věřícímu: „Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost“ (Ef 3,10).

Text Ef 6,10–20 tedy nezobrazuje opuštěného a osamělého bojovníka, který čelí zlu. Namísto toho Pavel jako generál oslovuje církev coby armádu. Vyzývá nás, abychom se chopili plné zbroje a jako sjednocená armáda rázně a jednotně bojovali. Také v závěru svého dopisu používá Pavel k popisu církve metaforu. Zatímco dříve mluvil o církvi jako o Kristově těle (Ef 1,22.23; 4,1–16), Božím chrámu (Ef 2,19–22) a Kristově nevěstě (Ef 5,21–33), v poslední části přichází s obrazem církve jako armády živého Boha. Jelikož se blížíme ke „zlému dni“ (Ef 6,13), k závěrečné fázi dlouhotrvajícího zápasu proti zlu, není čas, abychom pochybovali o naší věrnosti Bohu nebo o naší vzájemné oddanosti jako Kristových spolubojovníků.

Aplikace

V čem si můžeme jako členové společenství navzájem pomáhat a jak můžeme spolupracovat v boji proti zlu, ať už se projevuje v jakékoli podobě?

OPASEK A PANCÍŘ: PRAVDA A SPRAVEDLNOST

Stůjte tedy „opásáni kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti...“ (Ef 6,14)

Osobní studium

K čemu Pavel vyzývá věřící, kteří se začínají připravovat k boji proti zlu? Jak rozumíš použitým obrazům? (Ef 6,14; viz také 1Pt 4,1; 5,8; Ř 8,37–39)

Pavlovo varování před intenzivním bojem (Ef 6,13) připravuje čtenáře na to, co by měl dělat (viz Ef 6,11.13) před jeho poslední výzvou: „Stůjte tedy“ (Ef 6,14). Potom následuje velmi podrobný popis toho, co mají věřící dělat (Ef 6,14–17). Pavel je vyzývá, aby byli: „opásáni kolem beder“ (viz Iz 11,5). Volné starověké oděvy bylo třeba před prací (nebo bojem) převázat kolem pasu provazem nebo páskem (viz L 12,37; 17,8). Pavel si představuje věřícího, který se obléká do zbroje, jakou měl římský legionář, počínaje koženým vojenským opaskem s ozdobnými pláty a přezkou. Z opasku viselo několik kožených řemínků pokrytých kovovými kotouči, které tvořily „zástěru“. Ta měla několik funkcí: byla známkou hodnosti, sloužila k převázání oděvu a zároveň se na ni daly připnout i další potřebné věci.

Pravda není něco, co bychom mohli vlastnit nebo „mít“. Pravda je Boží dar (podobně je to i se spasením – Ef 2,8). Zároveň však

pravda nemá být nějakou teoretickou, abstraktní hodnotou bez proměňujícího vlivu na život člověka. Věřící si mají Boží pravdu „obléknout“. Znamená to, že ji mají pocítit na vlastní kůži, aby prožili působení tohoto Božího daru. Jako věřící tedy nevlastníme Boží pravdu. To spíše Boží pravda vlastní a chrání nás.

Pavel dále vyzývá věřící, aby si oblékli „pancíř spravedlnosti“ (viz 1Te 5,8). Jako opasek pravdy je i pancíř spravedlnosti Božím darem. A jako součást své výzbroje jej používá i Hospodin, když vystupuje v roli bojovníka za pravdu a proti zlu (Iz 59,17). Pancíř chránící trup, který používali vojáci za Pavlových dob, byl vyroben z malých kovových kousků (kroužků, plátků, šupin nebo řetízků) vzájemně propletených tak, že tvořily jeden celek. Takové brnění chránilo životně důležité orgány před údery a seký nepřítel. Podobně mají i věřící prožívat duchovní ochranu, kterou nabízí Boží dar spravedlnosti. V listu Efezským Pavel spojuje spravedlnost se svatostí, dobrotou a pravdou (Ef 4,24; 5,9). Spravedlnost chápe jako vlastnost, která nás vede k tomu, abychom s druhými zacházeli čestně a laskavě – zvláště se členy církve.

Aplikace

Jak mohou dobrota, svatost a pravda sloužit jako ochrana? Jakou s tím máš osobní zkušenost?

OBUV: PŘIPRAVENI PRO HLÁSÁNÍ EVANGELIA POKOJE

... obuti k pohotovému službě evangeliu pokoje. (Ef 6,15)

Přišel a zvěstoval pokoj, pokoj vám, kteří jste dalecí, i těm, kteří jsou blízcí. (Ef 2,17)

... a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. (Ef 4,3)

Jak líbezná je, když po horách jdou nohy toho, jenž poselství nese a ohlašuje pokoj, jenž nese dobré poselství a ohlašuje spásu, jenž Sijónu hlásá: „Tvůj Bůh kraluje!“ (Iz 52,7)

Osobní studium

Římský voják, který se připravoval k boji, si oblékl pár pevných vojenských sandálů. Vícevrstvá podešev byla podbita kovovými cvoky, které pomáhaly vojákovi pevně „stát“ na místě (Ef 6,11.13.14). Pavel vysvětluje tuto vojenskou obuv jazykem z knihy proroka Izajáše. Text Iz 52,7 vyzývá k oslavě, protože posel přináší zprávu, že Hospodin zvítězil v boji za svůj lid (Iz 52,8–10) a zavládl pokoj.

Prostuduj si místa, ve kterých Pavel v listu Efezským mluví o pokoji (celkem osm zmínek). Proč při důrazu na mír a pokoj používá vojenskou metaforu? (Ef 1,2; Ef 2,14.15.17; Ef 4,3; Ef 6,15.23)

Pavel oslavuje pokoj jako dílo Krista. Připomíná: „V něm je náš pokoj...“ a „Přišel a zvěstoval pokoj, pokoj vám, kteří jste dalecí, i těm, kteří jsou blízcí“ (Ef 2,14–17). Kristus spojil židy i pohany a tvoří z nich „jednoho nového člověka, a tak nastolil pokoj“ (Ef 2,15). Věřící hlásají a aktualizují evan-

gelijní příběh o záchraně v Kristu a o jeho tvůrčím díle pokoje, oslavují jeho vítězství v minulosti a dívají se na konečné vítězství v budoucnosti. Obuli se, pevně stojí a jsou připraveni k boji. Podobně jako posel v Iz 52,7, i věřící jsou posly, kteří oznamují vítězství Krista a jeho pokoje.

Pavel si však nepřeje, abychom jeho volání do zbraně chápali jako výzvu bojovat proti našim nepřátelům vojenskými zbraněmi. Proto popisuje věřící jako ty, kdo přinášejí „evangelium pokoje“ (Ef 6,15). Rovněž si nepřeje, aby se věřící chovali bojovně ve vztazích s druhými, protože zdůrazňuje jednotu, laskavost, odpuštění a slova, která pomáhají, kde je třeba (viz zejména Ef 4,25–5,2). Církev má šířit pokoj využíváním arzenálu křesťanských ctností (pokora, trpělivost, odpuštění...) a tím, co dělá (modlitba, uctívání). Právě toto jsou naše „strategické zbraně“. Naše chování k druhým lidem má ukazovat na velký Boží plán sjednotit vše v Kristu (Ef 1,9.10).

Aplikace

Jak ti následující text pomáhá pochopit, co by Pavlova slova o „Boží zbroji“ měla znamenat v našem životě? „Bůh nás vyzývá, abychom si oblékli zbroj. Nechceme výzbroj krále Saula, ale celou Boží zbroj. Potom můžeme konat dílo se srdcem naplněným Kristovou něžností, soucitem a láskou.“ (Ms 101, 1899)

ŠTÍT, PŘILBA A MEČ: VÍRA, SPASENÍ A BIBLE

¹⁶... a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. ¹⁷Přijměte také „přilbu spasení“ a „meč Ducha, jímž je slovo Boží“. (Ef 6,16.17)

Osobní studium

Kdy a jakým způsobem by měli podle úvodních veršů věřící jako bojovníci ve velkém sporu používat štít, přilbu a meč?

Štít, o kterém mluvil Pavel, byl velký štít římského legionáře. Nejčastěji měl obdélníkový tvar, byl vyroben ze dřeva, potažen kůží a jeho okraje byly zahnuty dovnitř, aby chránily před útoky ze stran. Když byly štíty namočené ve vodě, byly schopny uhasit i „všechny ohnivé střely“, tedy hořící šipy ponořené do smůly. Pavlův popis „štítu víry“ odráží používání štítu ve Starém zákoně jako symbolu Boha, který chrání svůj lid (Gn 15,1; Ž 3,4). Vztít si „štít víry“ (Ef 6,16) znamená vstoupit do vesmírného boje s důvěrou v Boha, který nejen bojuje za věřící (Ef 6,10) a poskytuje ty nejlepší zbraně (Ef 6,11.13), ale který je i zárukou vítězství.

Římská bojová přilba byla vyrobena ze železa nebo bronz. K přilbě, která chránila hlavu, byl vzadu přidán kovový plát na ochranu krku, dále chrániče uší, kryt chránící čelo a sklopné pláty na ochranu

tváří. Vzhledem k zásadní ochraně, kterou přilba poskytovala, symbolizuje zkušenost spasení (Ef 6,17), kterou věřící prožívají spolu s vzkříšeným, nanebevzatým a vyvýšeným Kristem (Ef 2,6–10). Nasadit si „přilbu spasení“ znamená odmítnout strach z duchovních sil zla, které jsou dnes tak rozšířené, a místo toho důvěřovat Kristově moci (viz Ef 1,15–23; Ef 2,1–10).

Posledním prvkem výzbroje je „meč Ducha, jímž je slovo Boží“ (Ef 6,17). Římský legionář měl ve výzbroji krátký dvousečný meč. Obvyklou bojovou taktikou bylo hodit dva oštěpy (Pavel je nezmiňuje) a poté vytasit meč a útočit rychlými ráznými výpady. Mečem věřících je „meč Ducha“. Jeho původcem je Duch svatý a zbraní je „Boží slovo“. Pavel vystupuje jako velitel a vyzývá „Do zbraně!“, přičemž jeho další slova jsou vlastně zaslíbení naděje na vítězství, jehož původcem je Kristus, nebeský velitel. Právě zaslíbení vyslovená v textu Ef 6,10–20 představují „Boží slovo“ jako hlavní zbraň v boji proti zlu. „Boží slovo“ nám připomíná zaslíbení evangelia, která nacházíme v Bibli.

Aplikace

Možná tě Pavlem představená vojenská symbolika moc neoslovuje. Berme ji však v kontextu jazyka, kterému rozuměli lidé v prvním století. Co se z těchto obrazů můžeš naučit o podstatě velkého sporu a o tom, že jej musíme brát opravdu vážně?

MODLITBA PRO ČAS BOJE

¹⁸V každý čas se v Duchu svatém modlete a prostě, bděte na modlitbách a vytrvale se přimlouvejte za všechny bratry i za mne, ¹⁹aby mi bylo dáno pravé slovo, kdykoliv promluvím. Tak budu moci směle oznamovat tajemství evangelia, ²⁰jehož jsem vyslancem i v okovech, a svobodně je zvěstovat, jak je mi uloženo. (Ef 6,18–20)

Osobní studium

V závěru své výzvy k boji Pavel oslovuje věřící, aby se jako vojáci podíleli na rozhodující nepřetržitě modlitbě „za všechny bratry“ (Ef 6,18) a také za něj jako „vyslance v okovech“ (Ef 6,19.20). Tuto výzvu k modlitbě lze chápat jako pokračování vojenských obrazů, protože volání k Bohu (nebo k bohům) v modlitbě bylo běžnou součástí každé bitvy na starověkém bojišti. Uvedme příklad z Písma: Po povzbuzení, které z Božího vnuknutí vyslovil Jachaziel: „Boj není váš, ale Boží“ (2Pa 20,15), vede Jóšafat všechny Judejce a obyvatele Jeruzaléma k tomu, aby „padli před Hospodinem a klaněli se mu“ (2Pa 20,18). Přestože modlitba není zahrnuta mezi „zbroj“, je nedílnou součástí Pavlovy výzvy do boje a vojenské metafor.

V první ze dvou modlitebních výzev Pavel žádá adresáty, aby se vroucně, naléhavě a vytrvale modlili „za všechny bratry“ (Ef 6,18). Má-li být církev úspěšná ve svém boji proti mocnostem zla, bude se muset naučit být závislá na Bohu prostřednictvím modlitby inspirované Duchem svatým.

Pavlova druhá modlitební výzva se týká jeho samého (Ef 6,19). Prosí, aby mu Bůh dal správné poselství („aby mi bylo dáno pravé slovo“), ve správnou dobu („kdykoli promluvím“), přednesené správným způsobem („směle oznamovat“) a aby se věno-

val tomu nejdůležitějšímu tématu, kterým je „tajemství evangelia“ (Ef 6,19). Poslední myšlenka se týká toho, co bychom mohli nazvat „veřejným tajemstvím“ Božího plánu v Kristu, který vykoupil pohany spolu se židy (viz Ef 3,1–13). Tím stvořil „jednoho nového člověka“ (Ef 2,15; viz také Ef 2,11–22) jako součást velkého plánu přivést všechno „k jednotě v Kristu“ (Ef 1,10).

Přečti si tyto novozákonní „výzvy k modlitbě“. Která tě inspiruje nejvíc? Proč?

L 18,1–8

Fp 4,6

Ko 4,2

1Te 5,16–18

Proč jsou věřící tak často vyzýváni, aby se upřímně a vytrvale modlili? Pavlova vojenská metafora naznačuje dvě odpovědi: (1) Hrozba duchovního boje proti množství nadpřirozených nepřátel je skutečná a strašná. (2) Boží zaslíbení o duchovní síle a vítězství jsou znázorněna Pavlovými vojenskými obrazy (Ef 6,10–17). Upřímná a vytrvalá modlitba nám poskytuje příležitost pozorně naslouchat Božím zaslíbením, být za ně vděční a děkovat Bohu za zdroje jeho milosti.

Aplikace

Na co nebo za koho se potřebuješ právě teď modlit? Předlož Bohu svou modlitbu v pokoře a s důvěrou.

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Kdyby všichni vojáci nespolupracovali, armáda by byla na bojišti zmatená a oslabená. Pokud by vojáci měli realizovat své vlastní spontánní nápady bez ohledu na své pozice a pověření, armáda by byla shlukem nezávislých částí. Tak by nemohla vykonávat organizovanou práci. Takže Kristovi vojáci musí jednat v souladu. Nesmí se spoléhat sami na sebe nebo se vyvyšovat. Pokud to udělají, Boží lid místo toho, aby byl v dokonalé harmonii, jedné mysli a zasvěcen jednomu velkému cíli, zjistí, že úsilí bude zbytečné a jeho čas a schopnosti jsou promarněny. V jednotě je síla. Několik obrácených lidí, jednajících v souladu, pracujících pro jeden velký cíl a pod jednotným vedením, dosáhne vítězství při každém střetu.“ (SMC 121)

Co znamená, když se Pavel označuje za „vyslance v okovech“ (Ef 6,20)?

Vyslanci často sehrávali během války náročné role. Způsob, jakým o sobě Pavel píše, zapadá do kontextu jeho vojenské metafor. S vyslanci se mělo zacházet s respektem, který patří vysílající osobě nebo zemi. Existuje tedy ostrý kontrast mezi Pavlovým statutem vyslance Nejvyššího vládce vesmíru, a naprostou neúctou, kterou představují jeho „okovy“ (nebo „řetězy“, ČSP). Jelikož však velvyslanci nosili „řetěz úřadu“, Pavlova zmínka o „řetězu“ může být otevřenou „ironií“, v níž své okovy vnímá jako „ozdobu, kterou je třeba nosit jako vyznamenání“. (WILLIAMS, David J. *Paul's Metaphors: Their Context and Character*. Peabody, MA: Hendrickson, 1999, s. 152.)

Otázky k rozhovoru

1. Co ve vaší části světa – rozděleného a ve válce proti mocnostem zla – znamená „služba evangelia pokoje“ pro tebe a pro vaše společenství? Jak můžeme být posly míru a pokoje ve světě, který se stále více vyznačuje agresivitou a násilím?
2. Jaké konkrétní „ohnivé střely“ létají vaším směrem? Jak můžete zajistit, abyste měli správně nasazený „štít víry“, který je uhasí?
3. Někdy mluvíme o „modlitebních zápasech“. Jak bychom mohli vést „modlitební službu“ na základě Ef 6,18–20?
4. Jak bychom se měli chovat k těm, kteří jsou zraněni na bojišti velkého sporu? Jak se máme chovat k věřícímu křesťanovi, který v nejhorším boji prchá ze strachu nebo se otevřeně vzdá?

Milost vám a pokoj

Texty na tento týden

Efezským 1–6

Základní verš

„Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.“ (Ef 2,8–10)

Londýnská atrakce – vyhlídkové kolo London Eye – umožňuje návštěvníkům pohled do velké dálky. Z výšky 135 metrů nad řekou Temží lze pozorovat veškeré důležité budovy: Big Ben, parlament a mnohé historické paláce a katedrály. Vlivný profesor Nového zákona a odborník na Pavlovy spisy N. T. Wright napsal, že „list Efezským se mezi ostatními Pavlovými listy vyjímá téměř jako London Eye. Není to nejdelší ani neúplnější z jeho spisů, ale nabízí úchvatný pohled na celou šířku jeho díla. Když si ho celý prostudujeme, můžeme jako z ptačí perspektivy vnímat všechna témata, která byla pro Pavla důležitá.“ (WRIGHT, N. T. *Paul for Everyone: The Prison Letters*. Londýn: SPCK, 2004, s. 13.)

V listu Efezským se Pavel nezaměřuje na místní problémy. Dopis je napsán tak, jako by se Pavel snažil oslovit všechny věřící a všechny křesťanské sbory, ať se nacházejí kdekoli. Nadčasová témata dopisu nám nabízejí „úchvatný pohled“, jehož prostřednictvím se Pavel snaží ovlivnit náš svět a naše uvažování. Když se budeme tento týden věnovat shrnutí jednotlivých kapitol, položme si otázku: Které důležité pravdy obsažené v listu Efezským by měly nadále formovat náš život?

Osnova lekce

Závěrečná lekce studia listu Efezským je shrnutím hlavních myšlenek celého dopisu, se snahou pojmenovat to nejdůležitější z každé kapitoly.

- Ef 1: Díky Kristu máme všechna požehnání (neděle)
- Ef 2: Díky Kristu máme dar spasení (pondělí)
- Ef 3: Na společenství spasených má vesmír pochopit Boží moudrost (úterý)
- Ef 4: Církev je společenství jednoty v rozmanitosti (středa)
- Ef 5: Díky daru milosti můžeme žít jako „děti světla“ (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

JSME POŽEHNÁNI V KRISTU

³Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů; ⁴v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří. ⁵Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny. (Ef 1,3–5)

Osobní studium

Kdosi jednou přirovnal dopis Efezským k Alpám Nového zákona. Pavel, náš horolezecký průvodce, nás v Ef 1 bere na rychlý výstup. Sice se zadýcháme, ale ohromí nás výhled z vrcholu.

Znovu si přečti 1. kapitolu listu Efezským. Co tě nejvíce oslovuje a inspiruje? Co považuješ za nejdůležitější?

Text Ef 1,3–14 funguje jako mapa na vrcholu hory, která nám pomáhá rozpoznat jednotlivé vrchy na obzoru. Pavel soustředí naši pozornost na důležitá místa v rozlehlé krajině plánu spasení. Scénérie pokrývá celé rozpětí dějin spásy – od věčné minulosti přes činy naplněné Boží milostí v Kristu až po věčnou budoucnost.

Boží vykoupení věřících odráží Boží kroky uskutečněné „před stvořením světa“ (Ef 1,4), které se nyní realizují v našich živo-

tech (viz Ef 1,7.8.13.14). Boží plán vznikl ještě před stvořením a naplno se završí na konci času (Ef 1,9.10). Potom se „vše“, „v nebi“ i „na zemi“, sjednotí v Kristu. Tak, „až se naplní čas“ (Ef 1,10), bude vše dokončeno. Tehdy naplno pochopíme tento tajemný Boží plán (Ef 1,9). V současnosti můžeme mít jistotu, že spasení, jehož původcem je Kristus a které je naší nadějí, je důležitou součástí rozsáhlého Božího plánu vykoupení „všeho“.

Pobyt na vrcholu hory člověka inspiruje k pokoře a díkůvzdání. V textu Ef 1,15–19 Pavel vzdává v modlitbě díky Bohu. Modlí se, aby věřící mohli zažít spasení, které pro ně naplánoval Bůh. Ocítáme se v dalším strmém stoupání, které nás vede do nebes ke vzkříšenému a vyvýšenému Kristu, který navěky vládne nade vším (Ef 1,20–23).

Prostřednictvím Boží milosti zjevené a uskutečněné v Ježíši Kristu můžeme prožít tento den na vrcholu hory!

Aplikace

V textu Ef 1,4 se dozvídáme, že Bůh „nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří“. Jak rozumíš těmto slovům? Bůh nás vyvolil dříve, než začal existovat náš svět! Jaký vliv má na tvou naději vědomí, že Bůh touží, abys byl spasen?

SPASENÍ JAKO DAR

⁸Milostí tedy jste spaseni skrze víru. ⁹Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. ¹⁰Jsmo přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil. (Ef 2,8–10)

Osobní studium

Při čtení **Efezským 2. kapitoly** se snaž odpovědět na otázku: Co pro nás Bůh udělal prostřednictvím svého Syna Ježíše Krista?

„Ale Bůh...“ Tato dvě slova jsou tak naplněná nadějí, že by je měl znát každý člověk. Ve verších **Ef 2,1–10** Pavel popisuje pochmurnou minulost svých posluchačů. Jejich situace však nebyla příliš odlišná od stavu celého lidstva. Náš úděl je stejný. Byli jsme ve vzpouře proti Bohu, naše životy ovládal hřích a satan (**Ef 2,1–3**). „Ale Bůh, bohatý v milosrdenství...“ (**Ef 2,4**), co udělal Bůh pro ně a pro nás? (1) On nás oživil s Kristem – Kristovo vzkříšení je naše vlastní. (2) Spolu s Kristem jsme vystoupili na nebesa – Kristovo nanebevstoupení je i naše vlastní. (3) V nebi nás posadil s Kristem – Kristova korunovace je i naši korunovaci (**Ef 2,4–7**). Ve vztahu ke Kristovu životu a dílu nejsme jen náhodní kolemjdoucí, kteří by s tím neměli nic společného. Kristův život, smrt a vzkříšení změnily celý vesmír. Bůh koná pozoruhodné činy ne pro nějaké naše zásluhy, kterými bychom si něco zasloužili, ale pro svou milost (**Ef 2,8,9**). Bůh však touží, aby věřící spolu s Kristem dělali „dobré skutky“ (**Ef 2, 10**).

Text **Ef 2,1–10** ukazuje, že každý z nás má podíl na tom, co pro nás Kristus vykonal. Verše **Ef 2,11–22** na to navazují myšlenkou, že jako společenství věřících tvoříme Kristovo tělo.

Ježíšova smrt má vertikální aspekt, který umožňuje vztah věřícího s Bohem (**Ef 2,1–10**), a také horizontální aspekt, který ovlivňuje naše vztahy s druhými (**Ef 2,11–22**). Ježíš svým křížem ničí vše, co odděluje věřící různého původu (pohané a židé), včetně zneužití Zákona k rozšíření propasti nejen mezi těmito dvěma skupinami, ale i mezi lidmi obecně (**Ef 2,11–18**). Ježíš zároveň buduje úžasný, nový chrám složený z věřících. Pohané, kteří byli kdysi vyloučeni z uctívání na posvátných místech chrámu, se nyní připojují k židovským věřícím, aby se stali jedním Božím lidem. I my se stáváme součástí Boží církve, „chrámu, posvěceného v Pánu“ (**Ef 2,19–22**).

Díky Boží milosti máme výsadu žít ve vzájemném společenství s Ježíšem i s našimi sestrami a bratry ve víře.

Text **Ef 2,8–10** sehrál důležitou roli v obrácení mnoha lidí a také v dějinách. Martin Luther právě díky těmto veršům pochopil hloubku Boží milosti, která naplnila jeho srdce. Z těchto veršů vychází i několik základních tvrzení reformace: spasení je jediné z víry, jediné díky milosti, jediné prostřednictvím Krista a jen k slávě Boží. V roce 1738, osmnáct dní po svém obrácení, kázal John Wesley na Oxfordské univerzitě. Ve svém kázání přinesl „manifest nového hnutí“. Název jeho kázání byl „Spasení z víry“ a kázal právě na text **Ef 2,8**.

Aplikace

Jak ve svém životě poznáváš „dobré skutky, které ti Bůh již předem připravil“? Co děláš proto, abys je i zrealizoval?

JSME CÍRKVÍ ŽIVÉHO BOHA

²⁰Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit, ²¹jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen. (Ef 3,20.21)

Osobní studium

Proč je důležité a zároveň úžasné být součástí Boží církve? (Ef 3)

Pro každého je povzbuzením, když členové církve mluví o společenství pozitivně a s vděčností. Ale i ti nejnadšenější z nás zaostávají za Pavlovým strhujícím svědectvím o církvi, které se nachází ve 3. kapitole listu Efezským. Pavel nejprve začne mluvit o svých modlitbách za věřící v Efezu (Ef 3,1; porovnej Ef 1,15–23), ale pak odbočí a věnuje se tomu, jak Bůh tvoří svou církev (Ef 3,2–13). Nakonec opět pokračuje modlitbou (Ef 3,14–21). Při čtení Pavlových slov pochopíme důležité skutečnosti o Božím „plánu“ nebo „tajemství“:

- Bůh měl již od věků „tajemství“ nebo „plán“, jak vytvořit svou církev (Ef 3,3–5.9.11).
- Díky životu a smrti Ježíše Krista začal Bůh svůj plán uskutečňovat (Ef 3,11; porovnej Ef 2,11–22).

- Prostřednictvím zjevení se Pavel dozvěděl o „tajemství“ církve a úžasné skutečnosti, že pohané mají být plnohodnotnou součástí církve (Ef 3,3–6).
- Pavel se podííl na šíření tohoto dobrého poselství, když káže pohanům o „nevystižitelném Kristově bohatství“ (Ef 3,8.9).
- Církev složená ze židů a z pohanů nyní „nebeským vládám a mocnostem“ ohlašuje Boží „mnohotvarou moudrost“ (Ef 3,10) a oznamuje jim jejich přicházející záhubu (viz Ef 6,10–20). Plán na sjednocení všeho v Kristu (Ef 1,10) se již uskutečňuje a čas „mocností“ je krátký.

Takové chápání církve motivuje Pavla modlit se za věřící. Představ si, že podobně se modlí i za tebe (Ef 3,14–21). Chce, abychom se nechali „prostoupit vší plností Boží“ (Ef 3,19). Je to skvělá motivace podílet se na úžasném, rozvíjejícím se tajemství sjednocené církve.

Aplikace

Jaké bariéry rozdělují věřící v naší církvi nebo společenství? Proč by ve světle Pavlova poselství Efezským neměly takové bariéry existovat? Co můžeš udělat, abys je pomáhal odstranit?

JEDNOTA VÍRY

³... a usilovně hleďte zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje. ⁴Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni; ⁵jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, ⁶jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze všechny působí a je ve všech. (Ef 4,3–6)

Osobní studium

Ve 4. kapitole listu Efezským Pavel žádá věřící, aby se vzdali určitého typu jednání, a naopak – aby v jejich životě bylo vidět jiné jednání. O čem Pavel mluví?

Tato kapitola začíná a končí výzvami, abychom jako členové církve o sebe navzájem dbali (Ef 4,1–3,32). Mezi těmito výzvami Pavel zdůrazňuje, že bychom v církvi měli budovat jednotu. Zdůrazňuje to výroky, že je: (1) jedno tělo, (2) jeden Duch, (3) jedna naděje, (4) jeden Pán (Ježíš Kristus), (5) jedna víra, (6) jeden křest a (7) jeden Bůh a Otec (Ef 4,4–6). Tyto duchovní skutečnosti nás sjednocují.

Přestože nám Bible zaručuje jednotu, je naším úkolem ji zvelebovat a budovat. Proto bychom se měli vždy snažit „zachovat jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje“ (Ef 4,3). Jedním ze způsobů, jak k tomu může přispět každý z nás, je být aktivní „částí“ Kristova těla (Ef 4,7–16). Každý úd je speciálně obdarovanou částí těla a měl by přispívat k prosperitě a rozvoji celého těla (Ef 4,7,16). Všichni můžeme mít užitek z práce apoštolů, proroků, evangelistů, pastýřů a učitelů (Ef 4,11,12). Dary, kterými Duch obdaroval

církev, mají sjednocující funkci, pomáhají nám společně dorůstat v Krista, který je hlavou celého těla (Ef 4,13,15).

Pavel věřícím v Efezu připomíná, že život v závislosti na Kristu přináší důležitou změnu: „Pak už nebudeme nedospělí, nebudeme zmítáni a unášeni závanem kdejakého učení – lidskou falší, chytráctvím a lstivým sváděním k bludu“ (Ef 4,1). Tato slova jasně naznačují, že raná církev čelila určitým vnitřním bojům způsobeným „lidskou falší“ a „sváděním k bludu“.

Poslední Pavlova výzva v této kapitole zní: „... buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám“ (Ef 4,32). Než zazní, Pavel žádá věřící, aby se vyvarovali své bývalé tvrdosti srdce (Ef 4,17–24) a také hněvu a lži. Vyjadřování křestanů by mělo být naplněno slovy, která pomáhají a přinášejí milost (Ef 4,25–31).

Když společenství prožívá klidné období, zní tato kapitola přívětivě a laskavě. Mnohem náročnější – a důležitější – je číst toto poselství tehdy, když se dostaneme do nějakého konfliktu. Pamatujme i dnes na to, abychom prožívali jednotu Kristova těla. Je to jednotu, za kterou zemřel.

Aplikace

Jak může přispět k jednotě vašeho místního společenství a jak k jednotě celosvětové církve?

JSME PŘÍJEMCI I DÁRCI MILOSTI

⁸I vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem. ⁹Žijte proto jako děti světla – ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda; ¹⁰zkoumejte, co se líbí Pánu. ¹¹Nepodílejte se na neužitečných skutcích tmy, naopak je nazývejte pravým jménem. (Ef 5,8–11)

Osobní studium

Při čtení Efezským 5. kapitoly se zamysli nad Pavlovou výzvou, abychom ve vztazích s druhými žili podle evangelia. Která z jeho výzev je pro tebe mimořádně důležitá?

Začneme-li číst Ef 5 od prvního verše, může se nám stát, že nám něco důležitého unikne. Začněme tedy raději veršem Ef 4,32, ve kterém Pavel říká Efezským: „... buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.“

Jako věřící jsme vyzváni, aby naše chování k druhým bylo formováno Božím odpuštěním a Boží láskou. Právě v tom máme následovat Boha! (Srov. Mt 5,43–48.)

Pavel dává do protikladu dva diametrálně odlišné způsoby života. Na jedné straně je život inspirovaný a vedený Boží láskou, na druhé straně pohanský přístup k životu. Místo toho, aby si lidé vážili druhých jako bratrů nebo sester v Boží rodině, příliš často využívají druhé pro své sexuální potěšení a pak se tím ještě chlubí (Ef 5,3.4). Pavel varuje, že takový přístup k životu nemá v no-

vém světě, který Bůh připravuje, žádnou budoucnost (Ef 5,5–7).

Věřící se mají odvrátit od své temné minulosti, žít „jako děti světla“ (Ef 5,8–10) a následovat Otcovu lásku. Pavel nás opět varuje před „neužitečnými skutky tmy“ vykonávanými „potají“ (Ef 5,11.12). Máme žít v Kristově světle (Ef 5,13.14). Místo toho, abychom promarnili své životy v opilosti, máme naplno využívat čas, zpívat Pánu, děkovat Bohu za jeho lásku (viz Ef 5,15–21).

Pavel rozšiřuje téma následování Boží lásky radami křesťanským manželům a manželkám. Kristova obětavá láska k církvi se stává vzorem pro křesťanské manžele (Ef 5,25–33) a věrnost církve Kristu se stává vzorem pro křesťanské manželky (Ef 5,22–24). Namísto toho, aby křesťanští manželé sobecky zneužívali dar lidské sexuality, soustředí se na to, aby si jeden druhého vážili a prokazovali si úctu, protože jsou „jedním tělem“ (Ef 5,28–33).

„Jako milované děti následujte Božího příkladu...“ (Ef 5,1). Z Boží milosti jsme dnes povoláni žít podle této výzvy i ve vztazích s druhými.

Aplikace

Jak rozumíš veršům Ef 5,1.2? Jak v tomto kontextu vnímáš význam slov „žít v lásce“ a „následovat Boží příklad“?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Na závěr se zamysleme nad poslední kapitolou dopisu Efezským. Dozvídáme se v ní, že jako církev tvoříme Boží armádu, jejíž snahou má být dosažení pokoje.

V listu Efezským Pavel zobrazil církev jako tělo Kristovo (Ef 1,22-23; 4,11-16), jako Boží chrám (Ef 2,19-22) a jako Kristovu nevěstu a manželku (Ef 5,21-33). V Ef 6,10-20 Pavel popisuje církev jako Boží armádu a přináší různé volání do zbraně. Je to pasáž, která nabízí mnoho zaslíbení a zároveň může být nepochopena nebo zneužita.

Pavlova slova bychom mohli nesprávně chápat jako výzvu chopit se skutečných zbraní nebo působit ve vztahu k druhým tvrdě a bojovně. Pavel však klade důraz na jednotu, pomáhající slova a laskavost (viz zejména Ef 4,25-5,2). Popisuje Boží poselství jako „evangelium pokoje“ (Ef 6,15). Prostřednictvím „vojenské metafor“ nechce nabádat církev k vedení války v tradičním smyslu. Spíše máme usilovat o pokoj a mír v duchovním boji proti zlu. Pavel vstupuje na bojiště velkého sporu a vyzývá nás, abychom se přihlásili do Boží armády.

Měli bychom tak učinit s realistickým hodnocením nepřítelů. Nikdy totiž nesmíme podcenit síly mocností, které se nás snaží zničit. Nečelíme jen lidským nepřítelům, ale bojujeme „proti nadzemským duchům zla“ (Ef 6,12), jejichž nelítostným velitelem je ďábel (Ef 6,11). Nemusíme se však nechat zastrašit našimi nepřáteli. Bůh je spolu s námi v každém boji (Ef 6,10) a dává nám tu nejlepší výzbroj – svou vlastní „Boží zbroj“ (Ef 6,11; porovnej Iz 59,17). Dal nám k dispozici pravdu, spravedlnost, pokoj, víru, spasení a Ducha (Ef 6,13-17). Jelikož Bůh jde před námi a my jsme od hlavy k patě oblečení do jeho výzbroje, nemůžeme prohrát. Vítězství je jisté.

Otázky k rozhovoru

1. Přestože nejsme spaseni svými skutky, Pavel píše: „Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil“ (Ef 2,10). Jaký je tedy cíl našich dobrých skutků?
2. Pavel píše: „Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit...“ (Ef 3,20). Jaká „moc“ v nás působí a jak by se měla projevat v našich životech?

POUŽITÉ ZKRATKY

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad (ČEP). Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21 Bible, překlad 21. století

BK Bible kralická

ČSP Český studijní překlad

Díla Ellen G. Whiteové

U českých překladů knih Ellen G. Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název	Zkratka	Český překlad
AA	The Acts of the Apostles	PNL	Poslové naděje a lásky
AH	The Adventist Home	ŠD	Šťastný domov (výběr)
DA	The Desire of Ages	TV	Touha věků
GC	The Great Controversy	VDV	Velké drama věků
SC	Steps to Christ	CVP	Cesta k vnitřnímu pokoji

Zkratka	Anglický název
CG	Child Guidance
Ms	Manuscript
SMC	Spalding and Magan Collection
YRP	Ye Shall Receive Power

Další materiály

Zkratka	Anglický název
RH	Advent Review and Sabbath Herald

Všem dárcům děkujeme za jejich ochotu podporovat práci církve v naší zemi i v prostoru světa kolem nás.

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních sbírky dvě. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů.

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odesílány na účet příslušného sdružení. První část variabilního symbolu je ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je přidělené číslo sboru.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2023			
	Téma soboty	Sbírka	VS
Červenec			
1. 7.	Den modlitby a půstu		
8. 7.	Den misie		
8. 7.	Sbírka pro celosvětovou misii	Sbírka pro GK	14
15. 7.	Den evangelizace prostřednictvím médií		
22. 7.	Sobota dětí		
29. 7.			
Srpen			
5. 8.	Den evangelizace prostřednictvím projektů Globální misie		
12. 8.	Den zakládání sborů		
19. 8.	Den vzdělávání		
26. 8.	Den prevence zneužívání a domácího násilí		
Září			
2. 9.	Sbírka na stavební projekty sdružení	Sbírka stavební	36
9. 9.	Týden rodinné soudržnosti (3.–9. 9.)		
9. 9.	Sbírka pro celosvětovou misii	Sbírka pro GK	14
16. 9.	Den Klubu Pathfinder		
23. 9.	Sbírka 13. soboty pro Transevropskou divizi	Sbírka 13. soboty	13

